

**Zelfmoordterrorisme
&
The Liberation Tigers of Tamil Eelam**

தமிழீழ விடுதலைப் புலிகள்

**Masterscriptie Internationale Betrekkingen in
Historisch Perspectief**

Heddy Dijk, Juni 2014

Universiteit Utrecht

Zelfmoordterrorisme & The Liberation Tigers of Tamil Eelam (LTTE)

Een structuralistische, culturalistische, sociaalpsychologische en rationele benadering voor zelfmoordterrorisme.

In hoeverre kan er aan de hand van deze perspectieven een verklaring worden gevonden voor de uitvoering van zelfmoordaanslagen door de LTTE (Black Tigers) in de periode 1987 - 2009?

Naam: Heddy Dijk

Studentnummer: 3268934

Naam begeleider: Prof. Dr. I. Duyvesteyn

Naam tweede beoordelaar: Prof. ir. G.E. Frerks

Datum: Juli 2014

Foto voorpagina: Reuters

G. Chamberlain en S. Tisdall, 'Role of British diplomats in Tamil leaders' failed surrender bid' (versie 22 mei 2009), <http://www.theguardian.com/world/2009/may/22/sri-lanka-tamil-leaders-shot-surrender> (16 juni 2014).

Inhoudsopgave

Voorwoord _____	5
Afkortingen _____	6
Inleiding _____	7
1. Geschiedenis zelfmoordterrorisme en introductie theoretisch kader _____	12
1.1 <i>Introductie theoretisch kader en het belang van de verschillende perspectieven</i>	
1.2 <i>De geschiedenis van zelfmoordterrorisme</i>	
1.3 <i>De rationeel strategische verklaring voor zelfmoordterrorisme van Robert Pape</i>	
2. Een structuralistische, culturalistische, sociaalpsychologische en rationele benadering voor zelfmoordterrorisme _____	16
2.1 <i>De samenleving vanuit een structuralistisch perspectief</i> _____	16
2.1.1 <i>Misvatting laag opleidingsniveau en armoede als noodzakelijke factor voor het ontstaan van extreem geweld</i>	
2.1.2 <i>Geschiedenis; de aanwezigheid van culturele normen en tradities</i>	
2.1.3 <i>Politieke context en toename dreigingsperceptie</i>	
2.1.4 <i>Vervreemding, vernedering, onderdrukking en slachtofferschap</i>	
2.1.5 <i>Samenvatting en kritiek</i>	
2.1.6 _____	
2.2 <i>Het individu vanuit een culturalistisch perspectief</i> _____	25
2.2.1 <i>Cultural framing en de heroïek van de martelaar</i>	
2.2.2 <i>De rol van de primaire steungroep bij gelegitimeerd gebruik van geweld</i>	
2.2.3 <i>Individuele leerervaringen en de vorming van identiteit</i>	
2.2.4 <i>Samenvatting en kritiek</i>	
2.3 <i>Het groepsproces en collectieve actie vanuit een sociaalpsychologisch perspectief</i> _____	29
2.3.1 <i>Ideologische commitment</i>	
2.3.2 <i>Een sociaal identiteitsmodel voor groepsgedrag: loyaliteit en solidariteit</i>	
2.3.3 <i>Collectieve actie voor (politieke) mobilisatie</i>	
2.3.4 <i>Samenvatting en kritiek</i>	
2.4 <i>De terroristische organisatie vanuit een rationalistisch perspectief</i> _____	34
2.4.1 <i>Opbouw organisatie en rol van de leider</i>	
2.4.2 <i>Strategische cultuur van de organisatie: de strategische logica van zelfmoordterreur</i>	
2.4.3 <i>Strategie cultuur: motivatie en doel</i>	
2.4.4 <i>Strategische cultuur: tactiek en modus operandi</i>	
2.4.5 <i>Samenvatting en kritiek</i>	
2.5 <i>Conclusie en geïntegreerd model zelfmoordterrorisme</i> _____	42

3. Casus LTTE - Geschiedenis conflict	45
3.1 <i>Historische context en verloop van het conflict</i>	45
3.2 <i>Vorming Liberation Tigers of Tamil Eelam en de Black Tigers</i>	47
3.3 <i>Verloop en chronologie van het conflict in Sri Lanka</i>	49
3.3.1 <i>Eelam War I: 1983 - 1990</i>	
3.3.2 <i>Eelam War II: 1990 - 1994</i>	
3.3.3 <i>Eelam War III: 1995 - 2006</i>	
3.3.4 <i>Eelam War IV: 2006 - 2009</i>	
4. Theoretische synthese: Een structuralistische, culturalistische, sociaalpsychologische en rationele benadering voor zelfmoordterrorisme en de LTTE	55
4.1 <i>De Sri Lankaanse samenleving vanuit een structuralistisch perspectief</i>	55
4.1.1 <i>Geschiedenis; culturele normen en tradities</i>	
4.1.2 <i>Politieke context en toename dreigingsperceptie</i>	
4.1.3 <i>Vervreemding, vernedering, onderdrukking en slachtofferschap</i>	
4.1.4 <i>Samenvatting</i>	
4.2 <i>Het individuele LTTE lid vanuit een culturalistisch perspectief</i>	64
4.2.1 <i>Cultural framing en de heroïek van de martelaar</i>	
4.2.2 <i>Individuele leerervaringen en de rol van de primaire steungroep bij gelegitimeerd gebruik van geweld</i>	
4.2.3 <i>Samenvatting</i>	
4.3 <i>Het groepsproces en collectieve actie vanuit een sociaalpsychologisch perspectief</i>	68
4.3.1 <i>De LTTE ideologie en het radicaliseringsproces: ideologische commitment</i>	
4.3.2 <i>Sociale identiteitsmodel voor groepsgedrag: loyaliteit en solidariteit bij LTTE leden en 'the culture of death'</i>	
4.3.3 <i>Collectieve actie voor (politieke) mobilisatie</i>	
4.3.4 <i>Samenvatting</i>	
4.4 <i>De LTTE organisatie vanuit een rationalistisch perspectief</i>	73
4.4.1 <i>Opbouw LTTE en rol van Velupillai Prabhakaran</i>	
4.4.2 <i>Strategische cultuur van de LTTE: motivatie, doel en tactiek</i>	
4.4.3 <i>Strategische cultuur van de LTTE: modus operandi</i>	
4.4.4 <i>Samenvatting</i>	
Conclusie	80
Literatuurbeschuwing	86
Appendix	91

Voorwoord

Voor u ligt mijn masterscriptie 'Zelfmoordterrorisme en de Liberation Tigers of Tamil Eelam'. Deze scriptie vormt de afsluiting van de master Internationale Betrekkingen in Historisch Perspectief, Universiteit Utrecht.

Na de afronding van mijn bachelor Klinische- en Gezondheidspsychologie aan de Universiteit Utrecht ben ik Internationale Betrekkingen gaan studeren. Tijdens mijn bachelor periode had ik mijn kennis van de wereld al verder kunnen uitbreiden aangezien ik tijdens mijn studententijd niet alleen in Utrecht gewoond, gewerkt en gestudeerd had, maar onder andere ook in China, Turkije en Engeland.

Mede door deze buitenland ervaringen heb ik geen ambities gehad om me in de toekomst verder te ontwikkelen binnen de (klinische) psychologie. Na een aantal vakken van Geschiedenis en Taal- en Cultuurstudies te hebben gevolgd, werd ik na mijn tweede aanmelding toegelaten voor de master Internationale Betrekkingen en ben ik in september 2012 begonnen met deze opleiding.

De afgelopen periode ben ik vaak vreemd aangekeken op het moment dat ik mijn scriptieonderwerp verkondigde. 'Zelfmoordterrorisme?! Dat hoor je niet vaak'. Nee, dat klopt. Maar met mijn kennis, achtergrond en interesses is het naar mijn idee een uniek en interessant onderwerp. De kennis die ik de afgelopen jaren heb vergaard binnen de Sociale Wetenschappen, evenals binnen de Geesteswetenschappen heb ik in deze scriptie kunnen bundelen. Met veel plezier heb ik vanuit dit brede perspectief onderzoek gedaan naar zelfmoordterrorisme.

Het eerste semester van het afgelopen collegejaar heb ik stage gelopen bij de Nederlandse Ambassade in Colombo, Sri Lanka. Deze plaatsing vormt ook de directe motivatie voor de keuze van mijn case-study in dit onderzoek: The Liberation Tigers of Tamil Eelam, oftewel de Tamil Tijgers. Naast de dagelijkse werkzaamheden van de ambassade heb ik tevens de mogelijkheid gekregen om kwalitatief onderzoek te verrichten in het kader van mijn scriptie. Hiervoor wil ik de gehele ambassadestaf hartelijk danken en in het bijzonder Ambassadeur drs. Dhr. L.W.M. Piët, Deputy Head of Mission Mevr. L. Houben, M. Theiventhran en A. Lurvink. Daarnaast dank ik Home for Human Rights en M. Pratheepan voor de geboden ondersteuning bij dit onderzoek.

Rest mij u veel plezier te wensen met het lezen van mijn scriptie.

Heddy Dijk, juli 2014.

Afkortingen

ACTC	All Ceylon Tamil Congress
BR	Brigate Rosse (Rode Brigade)
CFA	Cease-Fire Agreement
EPRLF	Eelam People's Revolutionary Liberation Front
EROS	Eelam Revolutionary Organization of Students
ETA	Euskadi Ta Askatasuna (Basque Homeland and Liberty)
FARC	Revolutionary Armed Forces of Colombia
FP	Federal Party
IDP	Internally Displaced Person
IPKF	Indian Peace Keeping Force
IRA	Irish Republican Army
ISGA	Interim Self-Governing Authority
JVP	Janathā Vimukthi Peramuṇa (People's Liberation Front)
LTTE	Liberation Tigers of Tamil Eelam (Tamil Tijgers)
PIJ	Palestine Islamic Jihad (Palestijnse Islamitische Jihad)
PKK	Partiya Karkerên Kurdistan (Koerdische Arbeiderspartij)
PLOTE	People's Liberation Organisation for Tamil Eelam
PTA	Prevention of Terrorism Act
RAF	Rote Armee Fraktion
SL	Sendero Luminoso (Shining Path)
SLFP	Sri Lanka Freedom Party
SLMC	Sri Lanka Muslim Congress
TELO	Tamil Eelam Liberation Organization
TFP	Tamil Federal Party
TNT	Tamil National Tigers
TUF	Tamil United Front
TULF	Tamil United Liberation Front
UNP	United National Party

Inleiding

'I was nine and the Indian peacekeeping forces came to my village and started to round people up. Then they brought out a masked man who started identifying certain people who were removed from the others. Shortly after we heard gunshots and crying. Among those taken away were my aunt, who was nine months pregnant. Seventeen were killed altogether that night; 14 were related to me. The bodies were in the morgue the next day. It was said on the news that these people that had been killed were terrorists, so they were even denied a decent burial. We don't know what happened to those bodies. I know they weren't terrorists.'

Female, 28, Tiger for 11 years.¹

Bovenstaand citaat illustreert de gevoelens van wraak jegens het Singalese bewind in de jaren '90 van de vorige eeuw. Wraakgevoelens kunnen één van de vele uiteenlopende motivaties vormen die terroristen drijven om aansluiting te zoeken bij een terroristische organisatie.²

De afgelopen decennia is er met toenemende mate onderzoek verricht naar de drijfveren van zelfmoordterroristen. Meermaals is er logischerwijs gerept over de krankzinnigheid van zelfmoordterroristen. Zelfmoordterroristen zijn echter alles behalve krankzinnig; de uitvoering van zelfmoordaanslagen is veelal sociaal, politiek, strategisch en tactisch gemotiveerd.³ Een andere misvatting binnen deze literatuur behelst de coherentie tussen religie en terreur. Er wordt bijzonder veel aandacht geschonken aan salafi-jihadistisch geweld of ander aan religie gekoppeld terreur. Hoewel er wel degelijk een verband aangetoond kan worden tussen religie en zelfmoordterrorisme, hoeft er bij zelfmoordterreur niet altijd sprake te zijn van de aanwezigheid van heroïsche martelaren die zich opofferen in de naam van god.⁴

Terroristisch geweld heeft zich de afgelopen decennia op verschillende manieren gemanifesteerd. Hoewel terrorisme in de literatuur wordt behandeld als een relatief nieuw verschijnsel ontstaan in de afgelopen eeuw, is terrorisme geen uniek fenomeen en zeker geen fenomeen dat enkel in de afgelopen decennia zichtbaar is geweest. Volgens Bruce Hoffman zijn er op verschillende momenten in de geschiedenis vormen van zelfmoordterrorisme verschenen. De Joodse Zealots (Sicari) in de eerste eeuw na Christus,

---

¹ J.M. Post, *The Mind of the Terrorist: the psychology of terrorism from IRA to Al-Qaeda* (New York, 2007) 93

² Ibidem, 92.

³ E. Sprinzak, 'Rational Fanatics', *Foreign Policy* 120 (2000) 66-73, 68.

⁴ R.A. Pape, *Dying to win: the strategic logic of suicide terrorism* (New York 2005) 23.

de Muslim Assassins in de twaalfde eeuw na Christus en de Indian Thugs die twaalf eeuwen lang terreur verspreidden in India.⁵ Robert Pape voegt de Japanse Kamikaze tijdens de Tweede Wereldoorlog hier nog aan toe. Hoewel de Kamikaze wel degelijk zelfmoordaanslagen uitvoerden, worden zij normaliter niet als terroristen beschouwd, omdat zij enkel soldaten en marine personeel als doelwit hadden. Burgers werden niet gezien als doelwit en aanslagen van de Kamikaze werden tevens door de regering geautoriseerd.⁶ Sinds de aanslag in 1983 op de Amerikaanse Ambassade in Beiroet hebben verschillende terroristische organisaties echter het strategisch nut van zelfmoordaanslagen ondervonden.⁷

Uit bovenstaande voorbeelden van terrorisme blijkt een verscheidenheid van motieven voor het gebruik van zelfmoordterrorisme. Daarnaast is de diversiteit van het voorkomen in verschillende staten verspreid over de wereld opvallend. Voorbeelden van seculier geweld blijkt uit zelfmoordaanslagen uitgevoerd door bijvoorbeeld de Partiya Karkerên Kurdistan (PKK) en de Liberation Tigers of Tamil Eelam (LTTE). Hieruit blijkt wederom dat zelfmoordterrorisme niet omschreven kan worden als een uniek kenmerk van religieus gemotiveerd geweld. Religie vormt zodoende geen voorwaarde voor het voorkomen van zelfmoordaanslagen.⁸

Daarnaast onderscheiden zelfmoordterroristen zich van andere vormen van oorlogvoering en geweld wegens de politieke dimensie en ideologische motivaties verbonden aan zelfmoordterrorisme. Middels zelfmoordmissies trachten zelfmoordterroristen zoveel mogelijk schade te berokkenen, om zodoende voldoende aandacht te genereren en een bestaand politiek klimaat te veranderen.⁹ Zelfmoordaanslagen zijn tevens niet op zichzelf staande gebeurtenissen, maar verschijnen dikwijls in een bepaalde serie aanslagen en creëren paniek en angst enerzijds en vergroten het risico op terreur in de toekomst anderzijds.¹⁰ Tevens zijn slachtoffers van terrorisme veelal niet-gewapende burgers, die geen verantwoordelijkheid dragen voor het conflict.¹¹

De afgelopen twee decennia is er een toename in het aantal zelfmoordaanslagen zichtbaar, veelal omdat zelfmoordaanslagen effectief zijn gebleken. Zo hebben zelfmoordmissies van de Hezbollah in 1983 getracht de Amerikaanse en Franse troepen uit Libanon te laten vertrekken, evenals de Israëliëse troepen in 1985. De LTTE heeft in Sri Lanka vanaf de jaren tachtig jarenlange strijd gevoerd om een onafhankelijke en

---

⁵ B. Hoffman, *Inside Terrorism* (New York 2006) 43-45.

⁶ Pape, *Dying to win*, 13.

⁷ R.A. Pape, 'The strategic Logic of Suicide Terrorism', *The American Political Science Review* 97 (2003) 343-361, 343.

⁸ Pape, *Dying to win*, 200.

⁹ S. Atran, 'Genesis of Suicide Terrorism', *Social Science* 299 (2003) 1534-1539, 1534.

¹⁰ R.A. Pape, 'The strategic Logic of Suicide Terrorism', 346. *Ibidem*,

¹¹ J. Horgan, *The Psychology of Terrorism* (New York 2005) 1, 18 en 22.

autonome Tamil staat te creëren middels zelfmoordmissies. Daarnaast heeft de Hamas midden jaren negentig getracht de Israëlische troepen uit de Gazastrook en de Westelijke Jordaanoever te verdrijven middels zelfmoordterreur. De radicale Koerdische terroristische organisatie PKK heeft in de jaren negentig in Turkije getracht de Turkse regering middels zelfmoordterreur onder druk te zetten en een autonome Koerdische staat te bewerkstelligen.¹²

Alle bovengenoemde bevindingen bij elkaar genomen kunnen tezamen een definitie van zelfmoordterrorisme vormen. In dit onderzoek zal de volgende definitie van zelfmoordterrorisme worden gehanteerd:

We can define suicide bombing as a violent, politically motivated attack, carried out in a deliberate state of awareness by a person who blows himself or herself up together with a chosen target. The premeditated certain death of the perpetrator is the precondition for the success of the attack.¹³

Zelfmoordterroristen worden dus op verschillende manieren gedreven om terroristische acties uit te voeren. Binnen de literatuur zijn er met name de laatste decennia verschillende inzichten verworven op dit terrein. Vanzelfsprekend bestaat er een diversiteit aan perspectieven. Binnen dit onderzoek wordt een theoretisch kader gehanteerd, waarbinnen op vier niveaus de motivaties voor de uitvoering van zelfmoordaanslagen wordt onderzocht; de samenleving, het individu, het groepsproces en de terroristische organisatie. Deze niveaus zullen vanuit vier perspectieven worden onderzocht; structuralistisch, culturalistisch, sociaalpsychologisch en rationalistisch. Op deze wijze kan er vanuit verschillende perspectieven vergeleken worden wat terroristische organisaties en terroristen drijft om zelfmoordmissies te organiseren.

Dit theoretische kader wordt ondersteund door het artikel van Mohammed M. Hafez: *Rationality, Culture, and the Structure in the Making of Suicide Bombers: A Preliminary Theoretical Synthesis and Illustrative Case Study* (2006).¹⁴ In dit artikel omschrijft Hafez hoe de uitvoering van zelfmoordaanslagen bij individuen tot stand kan komen. De bevindingen van Iraniër Hafez zijn vooral vanuit een salafi-jihadistisch perspectief benaderd. Het groepsproces en de collectieve actie die plaatsvindt bij terroristische groeperingen worden in zijn artikel niet belicht. Om deze twee hiaten in zijn literatuur te ondervangen, wordt er zodoende een extra perspectief aan mijn theoretische

---

¹² R.A. Pape, 'The strategic Logic of Suicide Terrorism', 343.

¹³ M. Bloom, *Dying to Kill. The Allure of Suicide Terror* (New York 2005), 76.

¹⁴ M.M. Hafez, 'Rationality, Culture, and Structure in the Making of Suicide Bombers: A Preliminary Theoretical Synthesis and Illustrative Case Study', *Studies in Conflict and Terrorism* 29 (2006) 165-185.

kader toegevoegd, het groepsproces vanuit een sociaalpsychologisch perspectief. Tevens zal het boek van Robert A. Pape, *Dying to win, The Strategic Logic of Suicide Terrorism* (2005) gebruikt worden om niet alleen religieus gemotiveerd terrorisme te onderzoeken.¹⁵

Zoals eerder omschreven, vinden er in de huidige literatuur vaak eenzijdige analyses plaats over de motivering van zelfmoordterroristen. Literatuur wordt met name gekenmerkt door benaderingen vanuit de sociale wetenschappen; culturele antropologie, (klinische) psychologie, sociologie of geesteswetenschappen als politicologie en geschiedenis. Binnen dit huidige onderzoek wordt er gebruik gemaakt van een multi-causale benadering om zodoende vanuit verschillende perspectieven een uitgebreid beeld te schetsen van de religieus en seculier gemotiveerde zelfmoordterroristen. Waarmee uiteindelijk een pragmatische beredenering kan worden gemaakt over de motivaties en het radicaliseringsproces bij terroristen en in het bijzonder de Black Tigers van de LTTE. De titel van dit onderzoek is: 'In hoeverre kan er aan de hand van een structuralistische, culturalistische, sociaalpsychologische en rationele benadering een verklaring worden gevonden voor de uitvoering van zelfmoordaanslagen -op macro niveau (de samenleving), op individueel, op groepsniveau evenals op het niveau van de organisatie- door de LTTE (Black Tigers) in de periode 1987 - 2009?'.

In hoofdstuk één zal er dieper op de achtergrond en geschiedenis van zelfmoordterrorisme in het algemeen worden ingegaan. Dit is noodzakelijk om de herkomst van zelfmoordterrorisme te achterhalen, waardoor het mogelijk wordt om een analyse te maken over de manier waarop zelfmoordterrorisme zich heeft kunnen ontwikkelen tot een van de grootste dreigingen van terreur. Daarnaast zal in dit hoofdstuk tevens een introductie van het theoretische kader beschreven worden, waarin de noodzaak van de verschillende perspectieven aan de orde zal komen.

In hoofdstuk twee wordt het theoretische kader behandeld. In deelhoofdstuk 2.1 wordt de samenleving vanuit een structuralistisch perspectief beschreven en geanalyseerd. De samenleving vormt de context waarbinnen organisaties en individuen opereren. De samenleving wordt gevormd door historische, politieke en sociaaleconomische factoren. Deze factoren zijn van belang bij het analyseren van de opkomst van zelfmoordterrorisme.

In deelhoofdstuk 2.2 wordt het individu vanuit een culturalistisch perspectief besproken. Zelfmoordterroristen hebben verscheidene motivaties en drijfveren om zich aan te sluiten bij een terroristische organisatie. In dit hoofdstuk zal er getracht worden zelfmoordterroristen in te delen in verschillende categorieën. Individuele motieven

---

¹⁵ Pape, *Dying to win*.

kunnen onder andere het resultaat zijn van ressentimenten op religieus vlak. Etnische verschillen in de vorm van aanhoudende gevoelens van vernedering en onderdrukking door de staat kunnen een basis vormen voor de motieven van individuen om terroristische groeperingen te steunen.¹⁶

In deelhoofdstuk 2.3 zal het groepsproces (collectieve actie) vanuit een sociaalpsychologisch perspectief behandeld worden. In dit hoofdstuk zullen factoren als ideologisch commitment en het socialisatieproces (loyaliteit en solidariteit naar groepsleden) dieper uitgewerkt worden. Collectieve gevoelens van wraak en vernedering, gecombineerd met een sterke legitimerende ideologie vormen belangrijke componenten voor terroristisch gedrag. Deze collectieve gevoelens kunnen worden versterkt door gevoelens van loyaliteit en moraliteit onder de groepsleden en spelen een essentiële rol bij terroristische organisaties.¹⁷

In deelhoofdstuk 2.4 zal de terroristische organisatie vanuit een rationalistisch perspectief benaderd worden. Leiderschap en de strategische cultuur, waaronder de strategie en tactiek van de terroristische organisatie, zullen hier aan de orde komen. Ten aanzien van de organisatie bestaan de verschillende motieven voor terroristisch geweld onder andere uit ideologische beweegredenen en het behalen van politieke doelen. Terroristische organisaties hebben zodoende rationele en tactische beweegredenen voor de inzet van zelfmoordaanslagen.¹⁸

In hoofdstuk drie zal er een uitgebreide omschrijving worden gegeven van de geschiedenis van het conflict in Sri Lanka, de vorming van de Liberation of the Tamil Eelam en verder verloop van het conflict in Sri Lanka. Hierdoor kan er een uitgebreid beeld geschetst worden van onder andere het veranderende politieke klimaat in Sri Lanka, sociaaleconomische omstandigheden en in hoeverre er onderdrukking van de Tamils door de regering plaatsvond.

In hoofdstuk vier zal vervolgens de theoretische synthese plaatsvinden. Het theoretische kader zal hier getoetst worden aan casus LTTE. Per perspectief zal deze casus behandeld worden, waarna uiteindelijk in de conclusie een antwoord op de hoofdvraag gegeven zal worden.

Hoofdstuk 1 – Geschiedenis zelfmoordterrorisme en introductie theoretisch kader

---

¹⁶ A. Moghadam, 'Palestinian Suicide Terrorism in the Second Intifada: Motivations and Organizational Aspects', in: J. Victoroff & A.W. Kruglanski, *Psychology of Terrorism: Classic and Contemporary Insights* (New York 2009) 122-123.

¹⁷ L. Richardson, *What Terrorists Want: understanding the enemy, containing the threat* (New York 2006), 38-40.

¹⁸ R.A. Pape, 'The strategic Logic of Suicide Terrorism', 343.

1.1 *Introductie theoretisch kader en het belang van de verschillende perspectieven*

Zelfmoordaanslagen kunnen gevoelens van weerzin en gruwel opwekken. In hoeverre valt er een verklaring te vinden voor de motivatie van zelfmoordterroristen om zichzelf op te blazen? De Amerikaanse politicologe Mia Bloom omschrijft deze vraagstelling als volgt:

Imagine a situation in which choosing to blow yourself up along with dozens of other people seems like a great idea. How bad must your life be if you think that it is better to be a sacrifice than to live, have a family, and be a productive member of society? Imagine what goes through the minds of people right before they become suicide bombers. Are they scared, are they angry, do they fully understand what they are about to do?¹⁹

Bloom stelt hiermee de persoonlijke misère van zelfmoordterroristen als uitgangspunt voor de uitvoering van zelfmoordaanslagen. Maar in hoeverre kunnen depressieve, suïcidale klachten of misschien zelfs persoonlijks stoornissen toegeschreven worden aan het ontstaan van zelfmoordterreur?

Vanuit drie verschillende perspectieven omschrijft Hafez het ontstaan van zelfmoordterrorisme: individuele motivaties, organisatorische strategieën en context binnen samenleving. Volgens Hafez is het noodzakelijk om zelfmoordterreur vanuit deze culturele, rationele en structurele benadering te analyseren omdat een eenzijdige benadering niet een compleet beeld kan schetsen van de opkomst van zelfmoordterrorisme. Een verklaring op één analyse niveau is afhankelijk van variabelen op het andere niveau. Zo zijn individuele motivaties van zelfmoordterroristen enerzijds afhankelijk van de organisatorische recruitment van de terroristische organisatie evenals de ideologische commitment die vormgeeft aan de opoffering van het individu. Zo geldt dit eveneens voor de terroristische organisatie; vanuit een structuralistisch perspectief moeten er in de samenleving de juiste factoren bij elkaar komen die ruimte bieden voor het ontstaan van zelfmoordterreur.²⁰ Juist deze wederkerigheid tussen individu, organisatie en samenleving kan een overtuigende verklaring bieden voor de motivaties van zelfmoordterrorisme, eendimensionale modellen zijn niet toereikend genoeg.

Verklaringen voor zelfmoordterrorisme worden dikwijls vanuit de psychologie, criminologie of politicologie onderzocht. Hafez suggereert dat binnen deze wetenschappen

---

¹⁹ Bloom, *Dying to Kill*, 1.

²⁰ M.M. Hafez, 'Rationality, Culture, and Structure in the Making of Suicide Bombers', 166.

de complementaire aspecten van de verschillende aspecten gekoppeld aan zelfmoordterrorisme compleet over het hoofd worden gezien.²¹

Binnen dit onderzoek zullen tevens vanuit een sociaalpsychologisch perspectief de collectieve actie en het groepsproces van terroristische organisaties behandeld worden. De rationalistische benadering voor de terroristische organisatie houdt geen rekening met de verschillende socialisatiemechanismen die plaatsvinden in een terroristische organisatie. Om deze reden zal er in dit onderzoek een vierde perspectief aan de multi-causale benadering van Hafez toegevoegd worden: het groepsproces vanuit een sociaalpsychologisch perspectief.

1.2 De geschiedenis van zelfmoordterrorisme

De opkomst van zelfmoordterreur sinds de jaren tachtig van de vorige eeuw gaat gepaard met een toenemende terreurdreiging wereldwijd. Tezamen met de ontwikkelingen binnen sociale media en de snelle berichtgeving zijn terroristische organisaties tegenwoordig in staat om hun ideologie wereldwijd uit te dragen. Terroristische organisaties hebben het vermogen om aanslagen te plegen die niet alleen het politieke schaakspel treffen, maar bovenal het hart van de bevolking raken.²² Politiek wetenschapper David Rapoport onderscheidt in de meest contemporaine vormen van terrorisme vier verschillende golven van terrorisme. Elke met een uniek karakter: de anarchistische golf die ongeveer rond 1879 startte. De antikoloniale golf rond 1920, de nieuwe linkse golf die rond 1960 ontstond en de religieuze golf, nog steeds toepasbaar vandaag, ontstaan rond 1979.²³

Terroristen tijdens de anarchistische golf hadden het met name gemunt op politieke leiders. Politieke leiders werden gegijzeld of omgebracht met het doel om chaos te creëren en het stimuleren van de komst van anarchistische samenlevingen. De antikoloniale golf was met name gericht op, zoals de naam suggereert, het berokkenen van schade aan de gevestigde orde in gekoloniseerde gebieden, om zodoende onafhankelijkheid verder af te dwingen. Duidelijke kenmerken van de nieuwe linkse golf waren de gijzelingen, waarmee deze terroristen de weg vrij trachtten te maken voor het ontstaan van revoluties. De (huidige) religieuze golf is bekend om haar geweld jegens burgers en de uitvoering van zelfmoordaanslagen.²⁴ Op verschillende momenten in de geschiedenis zijn er in verschillende culturen terroristische aanslagen uitgevoerd door

---

²¹ Ibidem, 166.

²² A. Kruglanski & S. Fishman, 'Psychological Factors in Terrorism and Counterterrorism: Individual, Group, and Organizational Levels of Analysis', *Social Issues and Policy Review* 3 (2009) 1-44, 2-4.

²³ D.C. Rapoport, 'The four waves of rebel terror and September 11', *Anthropoetics* 8 (2002) 1-42.

²⁴ Ibidem, 20-22.

grote organisaties, middelgrote groepen, kleine sociale netwerken, maar ook door de zogenaamde *lonewolves* (eenlingen).²⁵

Professor psychiatrie, politieke psychologie en internationale betrekkingen aan de George Washington Universiteit Jerrold Post omschrijft in meer detail verschillende contemporaine vormen van zelfmoordterrorisme. Ten eerste het nationalistisch-separatistisch terrorisme, waarbij missies van ouders en grootouders van terroristen werden voortgezet. Voorbeelden hiervan zijn de Irish Republican Army (IRA) in Ierland, Euskadi Ta Askatasuna (ETA) in Spanje, de PKK in Turkije en de LTTE in Sri Lanka.²⁶ De LTTE is een van de eerste terroristische organisaties geweest die zelfmoordterrorisme op strategische wijze heeft ingezet als middel van terreur. Daarnaast omschrijft Post tevens het sociaal-revolutionair terrorisme, waarbij bewegingen zich verzetten tegen het verleden en de generaties voor hen. Voorbeelden hiervan zijn de Brigade Rosse (BR) in Italië, Rote Armee Fraktion (RAF) in Duitsland, Sendero Luminoso (SL) in Peru en de Revolutionary Armed Forces of Colombia (FARC) in Colombia.²⁷ Tenslotte noemt Post het religieus-extremistische terrorisme, terrorisme in de naam van god. Voorbeelden hiervan zijn Hezbollah, Hamas en Al-Qaeda.²⁸

Zoals uit bovenstaande voorbeelden blijkt, is het lastig om terroristische groeperingen in te delen binnen een bepaalde categorie. Nog lastiger zal het zijn om middels deze categorisering algemene motivaties voor zelfmoorterreur te achterhalen.

1.3 De rationeel strategische verklaring voor zelfmoordterrorisme van Robert Pape

Politiek wetenschapper en deskundige op het gebied van zelfmoordterrorisme Robert Pape heeft in de afgelopen decennia een grootschalig onderzoek gedaan naar zelfmoordaanslagen. Pape heeft naar aanleiding van dit onderzoek een database opgesteld van elke zelfmoordaanslag over de hele gehele wereld van 1980 tot 2003. Deze data laten zien dat er weinig congruentie bestaat tussen zelfmoordterrorisme en religieus (islamitisch) fundamentalisme. De Tamil Tijgers in Sri Lanka bleken juist de meeste zelfmoordaanslagen te hebben gepleegd, 76 van de 315 aanslagen. Dit zijn meer aanslagen dan de Hamas heeft gepleegd in dezelfde periode.²⁹

Volgens Pape hebben alle zelfmoordaanslagen hetzelfde met elkaar gemeen; een seculier en strategisch doel om moderne democratieën te dwingen zich politiek en militair terug te trekken uit geografisch bepaalde gebieden die door terroristen worden

---

²⁵ Ibidem, 20-22.

²⁶ Post, *The Mind of the Terrorist*, 11.

²⁷ Ibidem, 101.

²⁸ Ibidem, 159.

²⁹ Pape, *Dying to win*, 4.

beschouwd als hun thuisland. Hoewel uit deze bevinding valt op te merken dat religie niet of nauwelijks een rol speelt bij het vermeende strategische nut van zelfmoordterrorisme, kan religie wel als middel gebruikt worden om dit doel te bereiken.³⁰ Hier wordt later in dit onderzoek dieper op ingegaan.

Pape onderscheidt drie algemene patronen van zelfmoordterrorisme. Ten eerste zijn zelfmoordaanslagen niet opzichzelfstaande, losse aanslagen, maar zijn aanslagen vaak onderdeel van een grotere politieke of militaire campagnes. Ten tweede lijken democratische staten meer kwetsbaar voor terroristische aanvallen. De Verenigde Staten, Frankrijk, India, Israël, Rusland, Sri Lanka en Turkije zijn de periode van 1980 tot 2003 doelwit geweest van terroristische aanvallen. Alle staten hadden op het moment van aanval een democratisch systeem. Ten derde zijn zelfmoordaanslagen strategisch van aard. In alle bovenstaande staten probeerden terroristische organisaties, religieus gemotiveerde organisaties of seculiere organisaties, zelfbeschikkingsrecht te behouden of te herstellen middels terreur aanslagen.³¹

Tevens stelt Pape ook waarden op sociaal en individueel niveau van zelfmoordterrorisme aan de orde. Hoewel hij kort ingaat op bovengenoemde niveaus, concludeert Pape dat zelfmoordterrorisme bestaat als gevolg van buitenlandse bezetting:

However, modern suicide terrorism is best understood as an extreme strategy for national liberation against democracies with troops that pose an imminent threat to control the territory the terrorists view as their homeland.³²

Hoewel deze rationeel strategische verklaring van Pape voor zelfmoordterrorisme enigszins aanvechtbaar is, is deze verklaring wel van belang om te noemen. Zoals eerder genoemd zal in dit onderzoek gebruik worden gemaakt van een multi-causale benadering voor het ontstaan van zelfmoordterrorisme. Naast alle verschillende perspectieven kan dit strategisch aspect een interessant licht werpen op de motivaties voor zelfmoordterrorisme.

---

³⁰ Ibidem, 4.

³¹ Ibidem, 4.

³² Ibidem, 23.

Hoofdstuk 2 - Een structuralistische, culturalistische, sociaalpsychologische en rationale benadering voor zelfmoordterrorisme

*'While nothing is easier to denounce the evildoer, nothing is more difficult than to understand him.'*³³

Dostoevsky

2.1 De samenleving vanuit een structuralistisch perspectief

De samenleving vormt de context waarbinnen organisaties en individuen opereren en wordt gevormd door historische, politieke en sociaaleconomische factoren. Deze factoren zijn van belang bij de analyse van het ontstaan van zelfmoordterrorisme.³⁴ De structurele benadering geeft zodoende inzicht in de condities waaronder extreem geweld mogelijk wordt gemaakt binnen een samenleving. De omgeving waarbinnen terroristische organisaties opereren bepaalt uiteindelijk de strategische en tactische mogelijkheden van de organisatie. Daarnaast is de aanwezigheid van bepaalde factoren binnen een samenleving noodzakelijk voor de totstandkoming van zelfmoordterrorisme.³⁵ Dergelijke (crisis)situaties ontstaan onder andere door scheuringen binnen de elite, sociale crisis, conflicten tussen etnische groeperingen binnen een samenleving of door toename van onderdrukking door de staat.³⁶

Structuralisten gaan ervanuit dat de inzet van geweld toeneemt naarmate een gemeenschap zich bedreigd en onderdrukt voelt door de status quo. Gevoelens van slachtofferschap en algehele hopeloosheid (*victimization*) volgen. Er kan geen andere manier gevonden worden om de bestaande situatie te veranderen, mits er geweld wordt ingezet.³⁷ Deze dreigingsperceptie kan door verschillende factoren verklaard worden, maar ontstaat dikwijls onder extreme onderdrukking van de staat of gepolariseerde etnische conflicten.³⁸ Tevens beschrijven structuralisten dat de dynamiek van geweld oncontroleerbare situaties op kan leveren om het moment dat het radicaliseringsproces intreedt. Dit progressieve radicaliseringsproces (*cycle of violence*) ontstaat wanneer geweld escaleert en de gevoelens van bedreiging toenemen. De veiligheid van de één kan worden gewaarborgd op het moment dat de ander zich in toenemende mate bedreigd voelt.³⁹ Daarnaast beschrijft Hafez dat niet alle *mobilization frames* zijn weerklink vinden bij het

³³ L. Richardson, *What Terrorists Want*, xi (schuin in origineel).

³⁴ M.M. Hafez, 'Rationality, Culture, and Structure in the Making of Suicide Bombers', 166.

³⁵ Ibidem, 170.

³⁶ J.D. Fearon & D.D. Laitin, 'Ethnicity, Insurgency and Civil War', *American Political Science Review* 97 (2003) 75-90, 75.

³⁷ M.M. Hafez, 'Rationality, Culture and Structures in the Making of Suicide Bombers', 171.

³⁸ Ibidem, 171.

³⁹ Ibidem, 171.

publiek. Dit valt te wijten aan de diep ingebedde sociale normen, mores en tradities die er bestaan in een samenleving: 'to be effective in a call for a change, a movement must couch its innovative meanings within a symbolic repertoire that is both familiar and legitimate to those hearing the messages'.⁴⁰

Hafez legt in zijn artikel dus de nadruk op drie condities die in een samenleving samen moeten vallen om de kans voor het ontstaan van zelfmoordterrorisme te doen vergroten; toenemende gevoelens van bedreiging en slachtofferschap jegens een andere gemeenschap of bevolkingsgroep, verhoogde dreigingspercepties binnen de kaders van een politiek conflict en de aanwezigheid van culturele normen (symbolische verhalen en tradities die bijvoorbeeld martelaarschap kunnen rechtvaardigen).⁴¹ Alvorens de drie condities die Hafez noemt nader te belichten, zullen hieronder eerst de verschillende misvattingen die er bestaan over de (stereotypische) demografische kenmerken van zelfmoordterroristen behandeld worden.

2.1.2 Misvatting laag opleidingsniveau en armoede als noodzakelijke factor voor het ontstaan van extreem geweld.

Het meest gangbare stereotype van een zelfmoordterrorist is die van een werkloze jonge man of jeugdige, zonder opleiding, hoop en degelijk toekomstperspectief. Hoewel er een plausibele verklaring kan worden gevonden voor de relatie tussen geweld, moord, doodslag of dergelijke criminele activiteiten en lagere sociaaleconomische status (SES), armoede en opleidingsniveau, hoeft deze theorie voor het ontstaan van zelfmoordterrorisme niet op te gaan.⁴²

Zelfmoordterroristen zijn over het algemeen niet lager opgeleid en hoeven niet noodzakelijk uit lagere sociaaleconomische klassen afkomstig te zijn, in vergelijking met de rest van de populatie.⁴³ Factoren als religieus fanatisme, sociale vervreemding, depressieve klachten, persoonlijkheidsstoornissen zijn in mindere mate aan de orde dan wordt aangenomen.⁴⁴ Over het algemeen zijn zelfmoordterroristen zelden sociaal geïsoleerd, maar hebben een opleiding genoten, zijn sociaal geïntegreerd in de samenleving en worden gezien als capabele individuen met een degelijk

---

⁴⁰ Ibidem, 171.

⁴¹ Ibidem, 166.

⁴² A. Scott, 'Genesis of Suicide Terrorism', 1536.

⁴³ A. Merari, I. Diamant en A. Bibi ed., 'Personality Characteristics of "Self Martyrs" / "Suicide Bombers" and Organizers of Suicide Attacks', *Terrorism and Political Violence* 22 (2009) 87-101, 99.

⁴⁴ Pape, *Dying to win*, 199.

toekomstperspectief. Tevens zijn bij sommige terroristische organisaties vrouwelijke zelfmoordterroristen niet schaars (PKK en LTTE).⁴⁵

Culturele factoren en de politieke context spelen zodoende een belangrijkere rol dan demografische kenmerken als opleidingsniveau en de sociaaleconomische status bij het ontstaan van zelfmoordterrorisme. Het profiel van een zelfmoordterrorist komt meer overeen met een politiek bewust individu die zich om rationele redenen aansluit bij een beweging.⁴⁶

2.1.3 Geschiedenis; de aanwezigheid van culturele normen en tradities

Het structuralistische perspectief verschaft meer inzicht in de condities waarbinnen zelfmoordterrorisme voorkomt. *Cultural framing* vormt een belangrijk onderdeel van deze condities.⁴⁷ De culturele context vormt de betekenissen die groeperingen geven aan culturele kenmerken als concepten, mythen en symbolen. De collectieve identiteit bij groeperingen is meestal gebaseerd op deze culturele kenmerken die belangrijk worden geacht bij leden van de groepering.⁴⁸ Ook de positie van de verschillende etnische, religieuze en nationalistische (minderheids)groeperingen binnen een maatschappij vormt een belangrijk onderdeel van deze culturele context.

Collectivistische gevoelens zoals gevoelens van onderdrukking en wrok jegens de status quo spelen een rol bij het ontstaan van geweld.⁴⁹ Het vanaf jonge leeftijd bewust zijn van deze minderheidspositie en de daarmee gepaard gaande gevoelens van onderdrukking (*victimization*) versterkt het wij-zij gevoel en de hang naar identificatie met een bepaalde gemeenschap, van waaruit vervolgens een label van 'Tamil', 'Moslim' of 'Koerd' voortvloeit.⁵⁰

De culturele context, of de *cultural framing* zoals Hafez deze omschrijft, bevat verschillende concepten; cultuur, etniciteit, religie en nationalisme. Deze concepten hebben enerzijds alle een andere betekenis en overlappen anderzijds deels met elkaar. Voor de duidelijkheid zal hieronder allereerst een definitie worden gegeven van alle verschillende concepten die de culturele context behelst en in dit gehele onderzoek aangehouden zal worden.

---

⁴⁵ D. Lester, B. Yang & M. Lindsay, 'Suicide Bombers: Are Psychological Profiles Possible?', *Studies in Conflict & Terrorism* 27 (2004) 283-295, 285.

⁴⁶ Pape, *Dying to win*, 200.

⁴⁷ M.M. Hafez, *Rationality, Culture and Structures in the Making of Suicide Bombers*, 169.

⁴⁸ T.R. Gurr, 'Why Minorities Rebel: A Global Analysis of Communal Mobilization and Conflict since 1945', *International Political Science Review* 14 (1993) 161-201, 163.

⁴⁹ *Ibidem*, 163.

⁵⁰ Horgan, *The Psychology of Terrorism*, 88.

Cultuur

Hoewel sociaalwetenschapper Geert Hofstede tegenwoordig één van de meest bekende definities van cultuur heeft geïntroduceerd, kan er in dit onderzoek geen gebruik worden gemaakt van zijn vier dimensionale model van (nationale) cultuur.⁵¹ Cultuur is een enorm breed begrip en kan vanuit verschillende disciplines benaderd worden, vandaar dat in dit onderzoek het begrip cultuur vanuit de antropologische hoek gedefinieerd wordt:

Culture is an historically transmitted pattern of meanings embodied in symbols, a system of inherited conceptions expressed in symbolic forms by means of which men communicate, perpetuate, and develop their knowledge about and attitudes toward life.⁵²

Cultuur vormt dus een integraal model van symbolen, betekenissen en communicatiemiddelen (zo vormt taal dus een onderdeel van cultuur).⁵³

Etniciteit

Etniciteit vormt een belangrijk onderdeel van dit onderzoek. Vanuit verschillende perspectieven kan dit enigszins complexe begrip gedefinieerd worden. Sommigen hechten juist veel waarde aan de historische elementen die etniciteit kan bepalen, zoals Anthony Smith die een etnische gemeenschap omschrijft als: 'a named human population with a myth of common ancestry, shared memories, and cultural elements; a link with a historic territory or homeland; and measure of solidarity.'⁵⁴ Anderen leggen juist de nadruk op de sociale, psychologische en politieke factoren die etniciteit vormgeven. Etniciteit wordt hierin niet als niet statisch begrip gedefinieerd, maar wordt vormgegeven door percepties van leden en niet-leden van een gemeenschap. Doordat mensen zich, afhankelijk van de sociale, psychologische en politieke context, zichzelf bij een bepaalde gemeenschap construeren, kan vanuit dit perspectief etniciteit dus ook veranderlijk zijn over tijd.⁵⁵

In dit onderzoek zal een combinatie van bovenstaande omschrijvingen van etniciteit gehanteerd worden:

---

⁵¹ G. Hofstede, 'The Cultural Relativity of Organizational Practices and Theories', *Journal of International Business Studies* 14 (1983) 75-89, 87.

⁵² C. Geertz, 'Religion as a cultural system', in: C. Geertz, *The interpretation of cultures: selected essays* (New York 1993) 87-125, 89.

⁵³ R.F. Baskerville, 'Hofstede never studied culture', *Accounting, Organizations and Society* 28 (2003) 1-14, 2.

⁵⁴ A. Smith, 'The Ethnic Sources of Nationalism', in: M.E. Brown, *Ethnic Conflict and International Security* (Princeton 1993) 27-41, 28-29.

⁵⁵ G. Frerks en B. Klem, *Dealing with Diversity: Sri Lankan Discourses on Peace and Conflict* (Maharagama 2005), 26.

Ethnicity is constructed out of the material of language, religion, culture, appearance, ancestry, or regionality. The location and meaning of particular ethnic boundaries are continuously negotiated, revised, and revitalized, both by ethnic group members themselves as well as by outside observer.⁵⁶

Etniciteit kan dus omschreven worden als een groep individuen met een gedeelde culturele identiteit, een gesproken taal en is dynamisch en constant in ontwikkeling.⁵⁷ Etnische minderheden zijn vaak regionaal geconcentreerd en kunnen in het verleden een bepaalde mate van autonomie gekend hebben.⁵⁸ Geografische bepalingen vormen dus tevens een belangrijk onderdeel bij de definiëring van etniciteit. Onder andere minderheden in Oost-Timor, Sri Lanka (Tamils) en in Turkije (Koerden) zijn hier voorbeelden van.⁵⁹ Etniciteit wordt daarnaast mede gevormd door externe sociale, economische en politieke processen. Op collectieve wijze wordt er een betekenis gegeven aan deze processen met behulp van mythologie en geschiedenis, oftewel de symbolische waarden die er bestaan binnen een gemeenschap.⁶⁰

Nationalisme

Een natie wordt gezien als een meer zelfbewuste gemeenschap dan een etniciteit. Gevormd door één of meerdere aparte etniciteiten, is een natie een autonome staat, gevormd door een eigen politieke identiteit, tezamen met het recht op de controle van een eigen territorium (soevereiniteit).⁶¹ Een natiestaat in deze zin wordt dus gevormd door individuen die onderdeel zijn van de natie en verbonden zijn aan de betreffende soevereine staat en maatschappij daarbinnen.⁶² Nationalisme komt voort uit het geloof dat een eigen etnische of nationalistische traditie in hoge mate waardevol is en te allen tijde verdedigd en beschermd moet worden. Nationalistische sentimenten worden versterkt op het moment dat een specifieke etniciteit of natie zich bedreigd voelt.⁶³ Daarom zal de volgende definitie van nationalisme in dit onderzoek aangehouden worden:

Nationalism is primarily a political principle, which holds that the political and the national unit should be congruent.

---

⁵⁶ J. Nagel, 'Constructing Ethnicity: Creating and Recreating Ethnic Identity and Culture', *Social Problems* 41 (1994) 152-176, 152-153.

⁵⁷ Ibidem, 152.

⁵⁸ T.R. Gurr, 'Why Minorities Rebel', 165.

⁵⁹ Ibidem, 165.

⁶⁰ J. Nagel, 'Constructing Ethnicity', 152.

⁶¹ A. Hastings, *The Construction of Nationhood: Ethnicity, Religion and Nationalism* (Cambridge 1997) 3.

⁶² Ibidem, 3.

⁶³ Ibidem, 4.

Nationalism as a sentiment, or as a movement, can be best defined in terms of this principle. Nationalist sentiment is the feeling of anger aroused by the violation of the principle, or the feeling of satisfaction aroused by its fulfilment. A nationalist *movement* is one actuated by sentiment of this kind.⁶⁴

Palestijnen, Noord-Ieren, Basken, Koerden en Tamils zijn voorbeelden van terroristische groeperingen gevoed door nationalistische sentimenten. Deze groeperingen zijn veelal ontstaan rond de tweede helft van de twintigste eeuw, op het moment dat er zichtbare verschuivingen ontstonden binnen natie en natievorming van bijvoorbeeld gedekoloniseerde gebieden. De onderdrukking door de dominante groep, of de overheid leidde hierdoor tot een versterking van de identiteitsprincipes van de minderheid en intensivering van de verdediging hiervan.⁶⁵

Religie

Religieuze belijdenis stelt mensen in staat om een betekenis aan het leven te geven en de betekenis van hun positie binnen deze wereld te bepalen. Deze religieuze overtuigingen creëren psychologische kaders die individuen en groeperingen kunnen gebruiken om zichzelf te verdedigen tegenover de meerderheid. Religieuze ideologie wordt zodoende meermaals op politieke wijze ingezet door leiders van religieuze groeperingen op het moment dat zij de religieuze onderdrukking of discriminatie kenbaar willen maken.⁶⁶ Religie kan zodoende als volgt gedefinieerd worden:

*(1) a system of symbols which acts to (2) establish powerful, pervasive, and long-lasting moods and motivations in men by (3) formulating conceptions of a general order of existence and (4) clothing these conceptions with such an aura of factuality that (5) the moods and motivations seem uniquely realistic.*⁶⁷

Cultuur, etniciteit, nationalisme en religie zijn dus begrippen die sterk met elkaar overlappen. In dit onderzoek is de definitie van etniciteit echter het belangrijkste. Door de bovenstaande definities aan te houden wordt etniciteit dus gevormd door: religie, cultuur (waaronder taal, mythen en symbolen), afkomst, uiterlijk en geografische bepalingen.

---

⁶⁴ E. Gellner, *Nations and Nationalism* (New York 2006) 1.

⁶⁵ Post, *The Mind of the Terrorist*, 11.

⁶⁶ J. Fox, 'Religious Causes of Discrimination against Ethno-Religious Minorities', *International Studies Quarterly* 44 (2000) 423-450, 427.

⁶⁷ C. Geertz, 'Religion as a cultural system', 90 (schuin in origineel).

Ideologische vorming

Vanuit deze drie perspectieven; religie, etniciteit en nationalisme ontstaan er bij individuen zogenaamde gekristalliseerde attitudes jegens de status quo. Deze gekristalliseerde, geleerde en moeilijk veranderlijke attitudes worden gevormd door waarden, geloofsovertuigingen van de minderheid. Ideologie kan ontstaan uit heilige teksten, culturele verhalen en traumatische ervaringen en geeft rationele waarden aan de individuele en collectieve actie.⁶⁸

Waarden, geloofsovertuigingen en ideeën vormen dus in grote lijnen het begrip ideologie. Hoewel in de literatuur veelal wordt gesproken over de ideologie van met name islamitische terroristische groeperingen, kan de term ideologie ook toegeschreven worden aan andere terroristische bewegingen die niet gelieerd zijn aan islamisme (eticiteit en nationalisme, of religie in een andere vorm als hindoeïsme of boeddhisme). Hoe sterker de ideologie, hoe vaster en minder flexibel er met waarden, geloofsovertuigingen en ideeën wordt omgesprongen en des te 'gevaarlijker' wanneer ideologie aan terrorisme wordt gekoppeld.⁶⁹ De ontwikkeling en de propaganda door inspirerende ideologen stelt minderheden in staat om het geweld tegen de onderdrukkers te legitimeren. Elke groepering draagt een gezamenlijke ideologie uit, veelal geaccepteerd en gesteund door de sociaal-politieke omgeving.⁷⁰ Angst voor culturele uitsluiting kan leiden tot geweld. Elk individu kan gevoelig zijn voor de bedreigingen van de waarden en geloofsovertuigingen waarmee zij zichzelf identificeren. Deze waarden bevatten taal, groepslidmaatschap en bepaalde geografische kenmerken. De mogelijkheid om één van deze waarden te verliezen kan mensen in staat stellen om zich hiertegen te weren en kunnen xenofobische reacties opleveren.⁷¹

2.1.4 Politieke context en toename dreigingsperceptie

De ETA en de IRA, beide gemotiveerd vanuit een nationalistische ideologie, beschikten niet over de competentie om zich te kunnen mengen binnen de bestaande politieke orde. Deze terroristische organisaties gebruikten geweld als communicatiemiddel om in binnenland en buitenland aandacht verkrijgen. Het doel hierachter was eenvoudig: de zittende regering te dwingen het politieke beleid aan te passen. De ideologie die hieraan ten grondslag lag, het uiteindelijke doel van de PKK, IRA en de ETA was niet bedoeld om de regering omver te werpen, maar om een gedeeltelijk autonome staat te creëren voor de

---

⁶⁸ D.A. Snow & S.C. Byrd, 'Ideology, Framing Processes, and Islamic Terrorist Movements', *Mobilization: An International Quarterly Review* 12 (2000) 119-136, 120.

⁶⁹ *Ibidem*, 123.

⁷⁰ Post, *The Mind of the Terrorist*, 12.

⁷¹ D. J. Whittaker, *The Terrorism Reader* (New York 2001) 21.

onderdrukte minderheden, teneinde sociale en economische gelijkheid te bewerkstelligen.⁷² Tevens kan wrok ontstaan vanuit de politieke situatie van minderheden zoals de mogelijkheden van participatie binnen de politiek en gelijke burgerrechten.⁷³

Bovenstaande voorbeelden illustreren dat naast de aanwezigheid van culturele normen en waarden een belangrijke factor voor het ontstaan van extreem geweld wordt gevormd door de politieke context. Intensivering van geweld ontstaat enerzijds door de radicalisering van minderheidsgroepering en anderzijds door eventuele (contra)reacties van de gevestigde orde.⁷⁴ Radicalisering behelst het proces waarbinnen een groep wegens sociale of politieke beweegredenen heeft gefaald om voldoende vooruitgang te boeken middels conventionele vormen van protest. Groeperingen worden ontmoedigd en ongeduldig, intensiveren protest en gaan naar andere tactieken zoeken die tot meer progressie kunnen leiden. Ongeduld en frustratie leiden tot woede en kunnen uiteindelijk zorgen voor toenemend geweld.⁷⁵

Contrareacties en interventies van de status quo binnen de politieke orde kunnen eveneens volledig hun doel voorbij schieten en geweld intensiveren. Juist door het met harde hand onderdrukken van protest en opstand kan een toename van geweld worden veroorzaakt. Dit was het geval in de jaren '80 van de vorige eeuw bij de Koerdische Arbeiderspartij (PKK) in Turkije. In plaats van de Koerdische bevolking te steunen, dreven de contra terroristische maatregelen uitgevoerd door de Turkse regering, de bewoners alleen maar meer in de armen van de PKK.⁷⁶

2.1.5 Vervreemding, vernedering, onderdrukking en slachtofferschap.

De aanwezige gevoelens van vervreemding, vernedering, onderdrukking en de daarmee gepaard gaande beperkte alternatieve oplossingen voor verandering bij groeperingen kunnen eveneens leiden tot protest en geweld. Van dergelijke situaties is er dikwijls sprake binnen gepolariseerde etnische conflicten en extreme repressie door de staat.⁷⁷ Deze gekristalliseerde gevoelens en attitudes kunnen uiteindelijk leiden tot een diepgewortelde wrok jegens de staat. Deze zogenaamde *grievance* is één van de belangrijkste motivaties voor protest en opstand.⁷⁸ Deze wrok kan ontstaan vanuit jarenlang gesteggel over economische rechten, zoals de economische mogelijkheden voor

---

⁷² Post, *The Mind of the Terrorist*, 13.

⁷³ T.R. Gurr, 'Why Minorities Rebel', 170.

⁷⁴ T.R. Gurr, 'Terrorism in Democracies: Its social and political bases', in: W. Reich, *Origins of Terrorism: Psychologies, Ideologies, Theologies, States of Mind* (Washington 1998) 86-102, 87.

⁷⁵ *Ibidem*, 87.

⁷⁶ Bloom, *Dying to Kill*, 106.

⁷⁷ R. Brubakker & D.D. Laitin, 'Ethnic and Nationalist Violence', *Annual Review of Sociology* 24 (1998) 423-452, 428.

⁷⁸ T.R. Gurr, 'Why Minorities Rebel', 166.

minderheden en arbeidsomstandigheden. Daarnaast kan deze wrok ontstaan vanuit sociale en culturele geschillen of achterstelling en onderdrukking zoals vrijheidsbeperking van geloofsovertuiging en het praktiseren hiervan. Ook het niet erkennen van eigen taal en cultuur door de staat kunnen de gevoelens van wrok versterken.⁷⁹

2.1.6 Samenvatting en kritiek

It is only when youth begin to be hopeful about their future and fully participate in their societies that we will see the plague of terrorism decline. And that will make a comprehensive program sustained over decades to alter these deep-seated attitudes, for when hatred is bred in the bone, it does not easily yield.⁸⁰

Met deze woorden eindigt Post zijn boek, waarin hij beschrijft dat het tijdsbestek waarin mensen zich ontwikkelen tot terroristen een terugkerend fenomeen is bij elke terroristische groepering. Hoe eerder jongeren blootgesteld worden aan martelaarschap, gesocialiseerd worden om in de naam van God te handelen, hoe moeilijker het is om deze gekristalliseerde attitudes te veranderen op latere leeftijd.⁸¹

Vanuit een structuralistisch perspectief kan de context waarbinnen (zelf)moordterreur ontstaat geanalyseerd worden. Structurele variabelen als *cultural framing*, de aanwezigheid van sterke religieuze, etnische en nationalistische sentimenten, de afwezigheid van mogelijkheden voor politieke inmenging, evenals extreme repressie door de staat kunnen als verklarende factoren worden beschouwd voor het ontstaan van extreem geweld. De aanwezigheid van gevoelens als vervreemding, vernedering, bedreiging en slachtofferschap binnen de (minderheids)groeperingen kunnen tevens als verklaring dienen voor het voor komen van terreur. Kortgezegd, de historische, culturele en politieke context creëert de ruimte voor protest en geweldsescalatie en bepaalt tevens de manier waarop terroristische organisaties mobilisering mogelijk maken die onder een breed publiek legitiem wordt geacht.⁸²

Hoe dan ook, structurele variabelen kunnen alleen de potentie voor het voor komen van geweld in kaart brengen. Een structuralistische benadering kan niet de uiteindelijke keuzes voor de inzet van extreem geweld van individuen of organisaties

---

⁷⁹ Ibidem, 170.

⁸⁰ Post, *The Mind of the Terrorist*, 257.

⁸¹ Ibidem, 243 en 255.

⁸² M.M. Hafez, Hafez, 'Rationality, Culture and Structures in the Making of Suicide Bombers', 171.

verklaren.⁸³ Vanuit een culturalistisch perspectief zal daarom in de volgende paragraaf het individu nader geanalyseerd worden.

2.2 Het individu vanuit een culturalistisch perspectief

Vanuit een culturalistisch perspectief kan worden onderzocht in hoeverre cultuur betekenis geeft aan het gebruik van geweld door terroristische groeperingen. Culturalistische factoren kunnen verklaren op welke manier individuen en militante groeperingen religie, traditie en rituelen gebruiken als kader om zelfmoordaanslagen te rechtvaardigen. De heroïek van de martelaar, religieuze toewijding en persoonlijke verlossing staan binnen dit perspectief centraal.⁸⁴ Deze culturalistische benadering slaat een belangrijke brug tussen de rationele benadering en het zoeken naar een verklaring voor de uitvoering van zelfmoordaanslagen op individueel niveau. Zelfopoffering kan bijvoorbeeld als rationeel, legitiem en noodzakelijk middel beschouwd worden om een bepaald doel te bereiken en niet als doel op zich worden beschouwd.

Middels deze culturalistische benadering van zelfmoordterrorisme kan op verschillende manieren de uitvoering van zelfmoordterreur beter verklaard worden. Cultuur biedt ten eerste een raamwerk om geweld op strategische wijze in te kunnen zetten en bijvoorbeeld martelaarschap als strategisch instrument te beschouwen. Ten tweede verschaft cultuur de noodzakelijke handvatten om collectieve actie, hoog-risico activisme en extreem geweld te legitimeren. Geweld moet niet alleen gerationaliseerd worden en betekenis geven aan de opoffering, maar moet tevens gevoelens van plicht opleveren tegenover familie, vrienden en de rest van de sociale omgeving.⁸⁵ Ten derde zijn rituelen en ceremoniële aangelegenheden cultureel bepaalde uitlatingen. Deze zijn symbolisch van aard, sociaal gestandaardiseerd binnen een gemeenschap en veelal consistent over tijd. Het doel van deze culturele waarden is om handvatten te verschaffen voor identiteit, om betrokkenheid te vergroten en om het collectief als groot goed te beschouwen. Individuen worden één met deze culturele waarden.⁸⁶ Ten vierde wordt ook het rationele handelen gevormd door cultuur. Cultuur definieert rationeel handelen: *'Culture not only bounds rationality but defines it. It provides the context and criteria for recognizing and judging rationality, which cannot exist in a pure form outside of a social context.'*⁸⁷

---

⁸³ Ibidem, 171.

⁸⁴ Ibidem, 166.

⁸⁵ Ibidem, 169.

⁸⁶ Ibidem, 169.

⁸⁷ F. Polletta & J.M. Jasper, 'Collective Identity and Social Movements', *Annual Review of Sociology* 27 (2001) 283-305, 286-287 (schuin in origineel).

Tenslotte behandelt Hafez morele ontkoppeling. Om extreem geweld uit te kunnen voeren, moeten zelfregulerende mechanismen uitgeschakeld worden. Zelfregulerende mechanismen onthouden de mens van het doden van anderen. Wanneer deze mechanismen worden uitgeschakeld, verkeren terroristen in een staat van morele ontkoppeling. Morele ontkoppeling is het proces waarbij cognitieve codes (onder andere zelfregulerende mechanismen) worden gedeactiveerd door immorele waarden om te zetten naar moreel en ethisch juist. Cultuur en in het bijzonder religie kan morele ontkoppeling activeren doordat extreem geweld noodzakelijk wordt geacht en te implementeren in naam van god. Op cognitieve wijze transformeert religie extreem geweld naar gelegitimeerde heilige missies.⁸⁸

Hieronder zal in bovenstaande volgorde dieper op het culturalistisch perspectief van Hafez worden ingegaan; *cultural framing* en de heroïek van de martelaar, de rol van de primaire steungroep bij gelegitimeerd gebruik van geweld en individuele leerervaringen den de vorming van identiteit. De rationele elementen aangehaald door Hafez zullen in deelhoofdstuk 2.4 aan de orde komen.

2.2.1 *Cultural framing en de heroïek van de martelaar*

Religie vormt één van de belangrijkste componenten van cultuur.⁸⁹ In het voorgaande deelhoofdstuk is al het een en ander besproken over religie. De heroïek van de martelaar is echter nog weinig behandeld. Martelaarschap en opoffering vormen binnen dit kader opvallende begrippen van religieus gemotiveerd terrorisme. Opoffering in een dergelijke religieuze context wordt doorgaans omschreven als martelaarschap. Ironisch genoeg wordt deze opoffering vaak omschreven een nobele daad.⁹⁰ Martelaars ontvangen spirituele beloningen in het hiernamaals, de garantie van een plaats bij God voor de nabestaanden, roem en zelfs financiële vergoedingen na het uitvoeren van terroristisch geweld in de naam van God.⁹¹

Sacrifice and risk – when employed on behalf of the group – become valuable virtues, rewarded by social status. Thus, the culture ... transforms individual risk and loss into group status and benefit, ultimately cycling that status back onto the individual. The higher the risk, the higher the status.⁹²

⁸⁸ Bandura, A., 'Mechanisms of moral disengagement', in: W. Reich, *Origins of Terrorism: Psychologies, Ideologies, Theologies, States of Mind* (Washington 1998) 161-191, 161-162.

⁸⁹ M.M. Hafez, *Rationality, Culture and Structures in the Making of Suicide Bombers*, 169.

⁹⁰ A.P. Schmid, 'Frameworks for Conceptualizing Terrorism' *Terrorism and Political Violence* Vol.16 (2004) 197-221, 210.

⁹¹ Bloom, *Dying to Kill*, 85.

⁹² *Ibidem*, 87.

De martelaar moet zichzelf bewijzen, waarbij een gemakkelijke overwinning geen glorie kent. Martelaarschap is de prijs die betaald moet worden voordat een terrorist de titel als held kan bemachtigen.⁹³ In het geval van religieus terrorisme vervult het begrip martelaarschap bij de terroristische organisaties een centrale rol. Zo zijn bij Palestijnse bewegingen aankomende terroristen al op jonge leeftijd bekend met martelaarschap. Zelfmoordcommandanten zien deze indoctrinatie niet als hersenspoeling, maar als hulpbron om terroristen dichterbij het martelaarschap te brengen. Middels zelfmoordterrorisme verkrijgen terroristen een glorieuze, gewaardeerde en geëerde plaats tussen martelaars die hen zijn voorgedaan. Daarnaast ontvangen ouders en andere familieleden van de martelaar een hogere status en een financiële beloning.⁹⁴

De Rode Brigade, Rote Armee Fraktion, Shining Path en de FARC zijn in tegenstelling tot bovenstaande groeperingen niet ontstaan vanuit een religieuze retoriek. Deze groeperingen worden door Jerrold Post omschreven als sociaal-revolutionaire terroristische organisaties.⁹⁵ Hoewel seculiere en islamitische groeperingen andere motieven hebben, zien zij beide de noodzaak in van geweld. Islamitische groeperingen zien zelfmartelaarschap (zelfmoorterrorisme) als meest waardevolle strategie van de Jihad.⁹⁶

Hoewel opoffering beschouwd kan worden als universeel begrip en overal ter wereld in (religieuze) tradities teruggevonden kan worden, hoeft opoffering dus niet direct aan jihadistisch martelaarschap gerelateerd te zijn.⁹⁷ Seculier martelaarschap, zoals in de inleiding is besproken, betreft de extreem anarchistische individuen aan het begin van de twintigste eeuw. De Japanse Kamikaze, evenals sommige elite units van de SS tijdens de Tweede Wereldoorlog ondernamen zelfmoormissies wegens seculiere motivaties. Later werden met name door zelfmoordbataljons van de seculiere terroristische organisatie LTTE zelfmoordaanslagen gepleegd en werden net als jihadisten, de strijders na de 'nobeles' opoffering op een voetstuk geplaatst.⁹⁸

2.2.2 De rol van de primaire steungroep bij gelegitimeerd gebruik van geweld

Inzicht in de sociale context waarin toekomstige terroristen opgroeien, vormt een belangrijke factor bij het onderzoek naar de motivaties van terroristen. De mate van reeds

⁹³ M. Sageman, *Leaderless Jihad: Terror Networks in the Twenty-First Century* (Philadelphia 2008) 75-80.

⁹⁴ Post, *The Mind of the Terrorist*, 4-9 en 227-229.

⁹⁵ Ibidem, 228.

⁹⁶ J.M. Post, E. Sprinzak & M. Denny, 'The Terrorists in their Own Words: Interviews with 35 Incarcerated Middle Eastern Terrorists', in: J. Victoroff & A.W. Kruglanski, *Psychology of Terrorism: Classic and Contemporary Insights* (New York 2009) 109-117, 111.

⁹⁷ A.P. Schmid, 'Frameworks for Conceptualizing Terrorism', 210.

⁹⁸ M. Ferrero, 'Martyrdom Contracts', *The Journal of Conflict Resolution* 50 (2006) 855-877, 857.

opgedane kennis en begrip van de terroristische organisatie illustreert onder andere het socialisatieproces vanaf jonge leeftijd bij terroristen.⁹⁹ Deze socialisatie wordt in grote mate beïnvloed door de primaire steungroep van een individu zoals familieleden, kennissen en vrienden van de toekomstige terrorist.

Dit is niet alleen van toepassing religieus fundamentalisten, jihad strijders, maar ook leden van de Rode Brigade, de ETA en de PIRA zijn in contact gekomen met de organisatie via de primaire steungroep.¹⁰⁰ Jongens volgen meermaals hun vaders op en sluiten zich aan bij dezelfde (terroristische) organisatie. Hoewel dit geen voorwaarde hoeft te zijn, blijkt duidelijk dat de grootste invloed voor de aansluiting bij terroristische groeperingen de sociale omgeving tijdens de jeugd jaren betreft. In de meeste gevallen betreft het een vriend of kennis die het individu heeft motiveert.¹⁰¹

2.2.3 Individuele leerervaringen en de vorming van identiteit

Daarnaast kunnen sociale (traumatische) leerervaringen, ook wel predispositionele socialisatie genoemd, verklaren hoe en waarom specifieke personen gebeurtenissen op een manier ervaren die de kans vergroot om betrokken te raken bij terroristische activiteiten. Individuele ervaringen in de vorm van traumatische gebeurtenissen kunnen als katalysator fungeren voor het handelen en denken van een potentieel terrorist.¹⁰² Een voorbeeld hiervan is Bloody Sunday in 1972, waarbij 13 mensen om het leven kwamen door kogels afkomstig van het Britse Leger. Voor de IRA en haar leden betekende dit een radicalisering van het denken en handelen van de groepsleden.¹⁰³ Dergelijke traumatische gebeurtenissen, met name het verlies van naasten, kunnen leiden tot gevoelens van persoonlijke wraak.¹⁰⁴

Individuele, traumatische ervaringen binnen de sociale omgeving van toekomstige terroristen worden versterkt door jarenlange gevoelens van onderdrukking, gevoelens van onrecht en vernedering eerder omschreven. Deze gevoelens worden binnen de gemeenschap, gekend door een eigen identiteit ('Moslim', 'Tamil', 'Palestijn'), veelal collectief ervaren.

2.2.4 Samenvatting en kritiek

Culturalistische factoren kunnen meer inzicht verschaffen in de verschillende motieven van individuen voor de inzet van extreem geweld, die mogelijk leiden tot

---

⁹⁹ Horgan, *The Psychology of Terrorism*, 87-88.

¹⁰⁰ A. Kruglanski & S. Fishman, 'Psychological Factors in Terrorism and Counterterrorism', 4-5.

¹⁰¹ Post, Sprinzak & Denny, 'The Terrorists in their Own Words', 110-111.

¹⁰² Horgan, *Psychology of Terrorism*, 75-76.

¹⁰³ Ibidem, 87.

¹⁰⁴ Bloom, *Dying to Kill*, 86-87.

zelfmoordaanlagen. Cultuur vormt een raamwerk waarbinnen individuen handelen en waardoor collectieve actie gerechtvaardigd kan worden. De heroïek van de martelaar, de legitieme opoffering in de naam van god is hier een voorbeeld van. Dit culturalistische perspectief kan verklaren op welke manier militante groeperingen gebruik maken van culturele tradities, (religieuze) teksten of symbolen om zelfmoordterrorisme te rechtvaardigen. Individen worden op deze manier overtuigd van de toegevoegde en noodzakelijke waarde van zelfmoordterrorisme, waardoor bij hen opoffering met culturele waarden rationeel wordt ingezet.

De socialisatie vanuit de primaire steungroep, individuele leerervaringen, traumatische gebeurtenissen kunnen op verschillende manieren een bijdrage leveren aan groeiende gevoelens van angst, wanhoop en wraak bij toekomstige terroristen.¹⁰⁵ De ontstane gekristalliseerde attituden, attituden die volledig grip hebben op de onveranderlijke beweegredenen van terroristen, vormen de basis van het vermeende noodzakelijk gebruik van terroristisch geweld. Dit profiel past niet alleen bij religieus gemotiveerde terroristische organisaties, maar ook bij seculiere organisaties als de Black Tigers, de zelfmoordbataljons van de LTTE.¹⁰⁶

Bovenstaande factoren vormen potentiële motivaties voor de uitvoering van terroristisch geweld. Enkel dit kader biedt geen inzicht in de reden waarom sommige individuen daadwerkelijk overgaan tot het gebruik van geweld en anderen niet binnen eenzelfde gemeenschap, familie of vriendenkring, die dezelfde positie in de maatschappij hebben en dezelfde opvoeding en ervaringen hebben gehad. Tevens biedt dit culturalistische perspectief geen verklaringen voor de timing van de zelfmoordaanlagen.

Nader onderzoek over het radicaliseringsproces bij terroristen biedt eventueel meer inzicht. Daarom worden het groepsproces en de collectieve actie binnen terroristische organisaties nader belicht vanuit een sociaalpsychologisch perspectief in het volgende deelhoofdstuk.

2.3 Het groepsproces en collectieve actie vanuit een sociaalpsychologisch perspectief

Welke mechanismen leiden ertoe dat leden van terroristische groeperingen radicaliseren en in staat zijn om terreurdaden te plegen? Ervan uitgaande dat er bij terroristische organisaties sprake is van een groep individuen met een collectieve identiteit, zijn inzicht

---

¹⁰⁵ Ibidem, 88.

¹⁰⁶ A. Pedahzur, A. Perliger & L. Weinberg, 'Altruism and Fatalism: The Characteristics of Palestinian Suicide Terrorists' in: J. Victoroff & A.W. Kruglanski, *Psychology of Terrorism: Classic and Contemporary Insights* (New York 2009) 185-194, 187-188.

in het ideologisch commitment en de socialisatie mechanismen binnen deze groep van fundamenteel belang.

Vanuit een sociaalpsychologisch perspectief is het mogelijk om groepen te analyseren. Om het proces van sociale dwang, onderwerping en sociale veranderingen bij collectieve actie te verklaren, is het van belang om de verschillende interacties tussen individuen en de groep te analyseren. De interactie tussen de leden en niet-leden van de groep (politie, regering) is interessant om te bestuderen binnen deze sociaalpsychologische analyse voor collectieve actie.¹⁰⁷ Het sociale identiteitsmodel voor groepsgedrag zal daarom in dit deelhoofdstuk aan de orde komen.¹⁰⁸ De manier waarop leden van de terroristische organisatie vervolgens tot collectieve actie overgaan zal tevens worden behandeld in dit deelhoofdstuk.

2.3.1 *Ideologische commitment*

Terrorisme kan worden beschouwd als het resultaat van geleidelijke groei van (ideologisch) commitment en verzet. Islamitische groeperingen dragen deze ideologie uit vanuit een religieus fundamentalisme. Seculiere groeperingen vanuit etnische, culturele en nationalistische sentimenten.¹⁰⁹ Een collectief gedachtegoed, een gedeelde ideologie is van fundamenteel belang bij het vormen van een solide organisatie of groepering.

Bij religieus en seculier gemotiveerd terrorisme is ondanks de verschillende uitgangspunten bij beide groeperingen, een duidelijk gevoel van 'wij versus zij' (*in-group* versus *out-group*) zichtbaar. Er is binnen deze retoriek weinig ruimte voor nuance. 'Zij', de bron van al het kwaad, ellende en onrecht van 'ons' vrijheidsstrijders is aangedaan.¹¹⁰ Deze sentimenten vergroten de legitimiteit van geweldsgebruik en de morele connotatie die hiermee gepaard gaat door terroristen.

2.3.2 *Een sociaal identiteitsmodel voor groepsgedrag: loyaliteit en solidariteit*

Het sociale identiteitsmodel voor groepsgedrag verklaart dat individuen in groepsverband niet perse hun identiteit verliezen, maar dat hun individuele identiteit verschuift naar een meer gemeenschappelijke sociale identiteit. Cultureel bepaalde patronen van actie kunnen verklaard worden door de sociale identiteit, omdat deze ook cultureel bepaald is. Sociale identiteit in groepsverband functioneert vervolgens als gids voor het ontstaan van

---

¹⁰⁷ J. Drury & S. Reicher, 'Collective action and psychological change: The emergence of new social identities', *British Journal of Social Psychology* 39 (2000) 579-604, 579.

¹⁰⁸ S.D. Reicher, R. Spears & T. Postmes, 'A Social Identity Model of Deindividuation Phenomena', *European Review of Social Psychology* 6 (1995) 161-198, 175.

¹⁰⁹ Richardson, *What Terrorists Want*, 124-132.

¹¹⁰ Whittaker, *The Terrorism Reader*, 22.

collectieve actie. Individuele identiteit is een functie van alle *in-group* confrontaties, oftewel de gehele groep.¹¹¹

Diversiteit binnen de groep wordt zodoende zoveel mogelijk afgedwongen, zodat geleidelijk een meer radicale visie kan ontstaan.¹¹² Een sterke groepsband bevordert het welzijn van de groep.¹¹³ 'The group was born under pressure of pursuit', aldus leden van de Rote Armee Fraktion en de groeps-solidariteit was 'compelled exclusively by the illegal situation, fashioned into a common destiny'.¹¹⁴ Een ander RAF-lid interpreteerde deze druk zelfs als: 'the sole link holding the group together'.¹¹⁵

Eenmaal gerekruteerd, is er een duidelijke fusie zichtbaar van de identiteit van het individu met de identiteit van de groep. Bevrijding en religieuze vrijheid zijn de waarden die deze ontwikkeling kunnen definiëren. Het succes van een individu bepaalt het succes van de organisatie en vice versa. Het succes van de organisatie komt centraal te staan in de identiteit van het groepslid en vormt 'a reason for living'.¹¹⁶ Trots en schaamte zoals door het individu uitgedrukt zijn reflecties van de organisatie.¹¹⁷

Deze fusie met de groep lijkt deels een rechtvaardiging te vormen voor de handelingen die de terrorist uitvoert. Op het moment dat de groep zegt dat een actie noodzakelijk en gerechtvaardigd is, dan is deze noodzakelijk en gerechtvaardigd. Op het moment dat de leider, of een dergelijk autoritair persoon aangeeft dat een actie gerechtvaardigd is, dan is deze gerechtvaardigd. Spijt van of medelijden met het individu zijn gevoelens die niet worden getolereerd, omdat de groep dit niet tolereert.¹¹⁸

Loyaliteit

Binnen terroristische groeperingen, die een collectieve identiteit delen, ontstaan er gevoelens van loyaliteit. Naarmate de tijd vordert, worden deze loyaliteitsgevoelens bij de steeds hechter wordende verbintenissen versterkt. Loyaliteit wordt gekenmerkt door gevoelens van morele verbondenheid met overige groepsleden, vastberadenheid, versterking van de sociale banden, verplichtingsgevoelens en trouw. Deze gevoelens worden versterkt door een collectief gedeeld gedachtegoed en ideologie door alle

---

¹¹¹ J. Drury & S. Reicher, 'Collective action and psychological change', 581.

¹¹² C.R. McCauley & M.E. Segal, 'Social Psychology of Terrorist Groups', in: J. Victoroff & A.W. Kruglanski, *Psychology of Terrorism: Classic and Contemporary Insights* (New York 2009) 331-346, 333-335 en 340-341.

¹¹³ Bloom, *Dying to Kill*, 88.

¹¹⁴ Whittaker, *The Terrorism Reader*, 24.

¹¹⁵ Ibidem, 24.

¹¹⁶ Post, Sprinzak & Denny, 'The Terrorists in their Own Words', 112.

¹¹⁷ Ibidem, 112.

¹¹⁸ Ibidem, 113.

groepsleden. Deze mechanismen en gevoelens dragen in hoge mate bij aan de geleidelijke indoctrinatie, groeiende commitment en verzet van groepsleden.¹¹⁹

Solidariteit

Het ontstaan, behoud en versterken van de solidariteit binnen terroristische groeperingen vormen tevens interessante mechanismen. Solidariteit wordt gekenmerkt door gemeenschappelijke belangen binnen een groep. Solidariteit draagt bij aan de sociale cohesie binnen een groep. Deze verhoogde gevoelens van solidariteit worden erg belangrijk geacht gegeven het illegale karakter van terroristische handelingen.¹²⁰ Zodoende werden leden binnen bijvoorbeeld de RAF afhankelijk van elkaar voor het verkrijgen van steun en zagen zij de buitenwereld als duivels systeem, welke 'gestraft' zou moeten worden.¹²¹ De ETA benadrukte sterk de gewichtigheid van sociale steun tijdens het gehele recruitment proces.¹²² Wegens deze solidariteitsgevoelens zijn conformisme en verhoogde sociale pressie meer waarschijnlijk, waardoor uiteindelijk een psychologisch 'point of no return' verschijnt bij groepsleden. In een maatschappij waar eer en respect centrale pijlers vormen, ligt er een enorme sociale druk op de beslissing van de zelfmoordterrorist.¹²³

Zoals hierboven omschreven, is de terroristische groepering gevormd uit een verzameling van gelijkgestemde individuen, waarbij de wederzijdse sociale pressie een onvermijdelijk gevolg is van het solidariteitsmechanisme: 'The person who has become extremely dependent on the group will move with it to the new activity, without necessarily having made the right choice.'¹²⁴

Vanuit een altruïstisch perspectief zijn individuen in staat om zelfmoord plegen om doelen van de gehele groep te behalen.¹²⁵ De vaak beschreven conditie 'constant state of worship' door terroristen vormt een belangrijk kenmerk binnen het solidariteitsmechanisme bij terroristische groeperingen. De opoffering van het individu in het belang van de groep (altruïstische zelfmoord) is een onvermijdelijk gevolg van de sterke solidariteitsgevoelens binnen een groep.¹²⁶ Groepsleden laten elkaar nooit in de steek, waardoor afzien van zelfmoordaanlagen onmogelijk wordt.¹²⁷

---

¹¹⁹ M. Crenshaw, 'Psychology of Terrorism: An agenda for the 21st Century', *Political Psychology* 21 (2000) 405-420, 409.

¹²⁰ Post, *The Mind of the Terrorist*, 58-59.

¹²¹ Ibidem, 59.

¹²² McCauley & Segal, 'Social Psychology of Terrorist Groups', 336.

¹²³ Pedahzur, Perliger & Weinberg, 'Altruism and Fatalism' 193.

¹²⁴ McCauley & Segal, 'Social Psychology of Terrorist Groups', 334.

¹²⁵ Pedahzur, Perliger & Weinberg, 'Altruism and Fatalism', 187-188.

¹²⁶ E. Durkheim, *Suicide* (New York 1997) 217-220.

¹²⁷ Post, *The Mind of the Terrorist*, 4-9 en 227-229.

2.3.3 Collectieve actie voor (politieke) mobilisatie

De aanwezigheid van gevoelens van onderdrukking en vernedering bij (minderheids)groeperingen met een gemeenschappelijke sociale identiteit vormt een belangrijke doorslaggevende motivatie voor protest en opstand. Deze onderdrukking en vernedering gaat vaak gepaard met een omgeving waarin er geen mogelijkheid bestaat om bestaande frustraties te uiten (geen mogelijkheden voor politieke participatie). In het geval van het Israëliisch-Palestijnse conflict, hebben het overmatig gebruik van geweld aan Israëliische zijde, collectieve bestraffing, checkpoints en economische sancties bijvoorbeeld allemaal bijgedragen aan de hopeloze gevoelens bij de Palestijnen.¹²⁸ De individuele motivaties voor zelfmoordaanslagen in het geval van de Tamil Tijgers variëren eveneens tussen persoonlijke wraak door onderdrukking, vernedering en reacties op het binnenlands beleid van de Sri Lankaanse overheid. Tamils werden gediscrimineerd op de meest simpele manieren, tijdens checkpoints, sollicitaties en in het openbaar vervoer. Tamils hebben in het verleden structureel minder waardering ontvangen dan de Sinhalese bevolking.¹²⁹

Afbeelding 1 (zie bijlage) geeft deze ontstane wrok (*grievance*) bij minderheden aan in het 'General Model of Communal Mobilization for Political Action' van Ted Gurr. Dit model bestaat uit drie onafhankelijke basis variabelen; 'Active Grievance', 'Mobilization' en 'Communal Political Action' (acties namens de gehele groep, geïnitieerd door leden van de groep om autoriteiten binnen de staat te beïnvloeden). En drie blokken van exogene, onafhankelijke variabelen. Ten eerste gepredisponerende condities, welke de variabelen definiëren die het ontstaan van *grievance* en potentiële mobilisatie versterken of eerder tot stand laten komen. Deze condities zijn bijvoorbeeld; mate van groepscohesie, groeps grootte en mate repressie door de niet-groepsleden. Ten tweede internationale geschillen en overslaan van conflicten (internationale factoren die groeps mobilisatie en politieke actie mogelijk maken) en ten derde de kenmerken van de staat die de kosten en baten vormen voor collectieve actie (mate van wrok, grootte van de staat, aanwezigheid van legitimiteit en autoriteit en aanwezigheid van democratisch systeem).¹³⁰ De basisconditie binnen dit model is de aanwezigheid van *grievance*. Dit is het gevolg van de onderdrukking en vernedering bij religieuze, etnische en nationalistische minderheden en vormt een belangrijke toestand voor het ontstaan van collectieve actie.¹³¹

---

¹²⁸ Bloom, *Dying to Kill*, 35 – 38.

¹²⁹ Ibidem, 66.

¹³⁰ T.R. Gurr, 'Why Minorities Rebel', 168.

¹³¹ M. Crenshaw, 'The Causes of Terrorism', *Comparative Politics* 13/4 (1981) 379-399, 383-384.

2.3.4 Samenvatting en kritiek

Zoals uit bovenstaande gegevens blijkt, geven individuele inzichten en inzichten op groepsniveau een pragmatisch kader om terroristisch gedrag te verklaren.¹³² Hierbij ligt de nadruk op de collectieve identiteit en ideologische commitment van de groepsleden.

Het sociale identiteitsmodel voor groepsgedrag verklaart dat individuen in groepsverband niet perse hun identiteit verliezen, maar dat hun individuele identiteit verschuift naar een meer gemeenschappelijke sociale identiteit. Sociale identiteit in groepsverband functioneert vervolgens als gids voor het ontstaan van collectieve actie.¹³³

Terreuroperaties kunnen vervolgens verklaard worden door de aanwezigheid van een sterke ideologische basis binnen de terroristische organisatie. Een collectief gedachtegoed brengt leden bij elkaar, waarna het socialisatiemechanisme binnen terroristische groeperingen verantwoordelijk is voor de radicalisering van individuen. Binnen dit socialisatieproces maakt het behoud en versterken van de loyaliteit binnen de groep (morele verbondenheid, vasthoudendheid, trouw aan verbintenis, band en verplichting, ofwel de algehele ideologie) de geleidelijke groei van commitment en verzet mogelijk. Daarnaast draagt een versterkt gevoel van solidariteit (het gemeenschappelijk belang) binnen de groep bij aan de sociale cohesie van de groep, waarna sterke sociale pressie en conformisme aan leider en de rest van de groep meer waarschijnlijk wordt.

Deze mechanismen maken evenals de loyaliteitsprincipes binnen de groep geleidelijke radicalisering van de ideologie mogelijk en stellen individuen in staat om altruïstisch te handelen, dus handelingen te verrichten in het belang van anderen. Tezamen met de aanwezige gevoelens van wrok jegens de gevestigde orde zijn groepen in staat om over te gaan tot collectieve (politieke) actie. De toenemende interne moraliteit binnen de groep geeft handelingen en gedragingen aan die in een groepscontext als correct en wenselijk worden beschouwd.

Hoewel deze sociaalpsychologische benadering meer inzicht verschaft in de werking van de groep, levert dit perspectief geen antwoorden op omtrent de strategische en tactische waarden van zelfmoordterrorisme. Tevens komt de rol van de leider niet naar voren in dit perspectief. In het volgende hoofdstuk wordt zodoende vanuit een rationalistisch perspectief de terroristische organisatie geanalyseerd.

2.4 De terroristische organisatie vanuit een rationalistisch perspectief

Vanuit een rationalistisch perspectief kan de terroristische organisatie geanalyseerd worden. Terroristische organisaties kunnen beschouwd worden als rationele organen die

¹³² Post, *The Mind of the Terrorist*, 1-4.

¹³³ J. Drury & S. Reicher, 'Collective action and psychological change', 581.

kosten en baten nauwkeurig afwegen alvorens tot actie over te gaan.¹³⁴ De strategische cultuur, waaronder motivatie en doel, zijn op logische wijze uitgedacht en verbonden met elkaar.

Terroristische groeperingen organiseren op strategische wijze terreuroperaties enerzijds voor het uitdragen van een bepaalde ideologie of gedachtegoed.¹³⁵ Anderzijds om publieke steun te vergroten, de legitimiteit van de gevestigde orde te laten wankelen of politieke zelfbeschikking te behouden of te verkrijgen. Tevens omdat in het verleden ingezette manieren van opgevoerde druk niet effectief bleken te zijn.¹³⁶ Daarnaast is zelfmoordterrorisme vaak een goedkoper alternatief dan de meer conventionele manieren van oorlogvoering of guerrilla oorlogvoering.¹³⁷

Alvorens de strategische cultuur van zelfmoordterreur nader te belichten, zullen hieronder allereerst de opbouw van de terroristische organisatie en de rol van de terroristisch leider behandeld worden.

2.4.1 Opbouw organisatie en rol van de leider

Organisaties worden bij elkaar gehouden door de connecties die bestaan in de verschillende organisatorische lagen. Op het laagste niveau de eerder omschreven banden tussen individuele groepsleden onder elkaar en op de hogere niveaus de relaties tussen de verschillende componenten van de gehele organisatie, inclusief de leider. Deze connecties verbinden de individuele actoren evenals de gedeelde doelstellingen van de organisatie met elkaar en stellen de organisatie in staat om te communiceren, informatie uit te wisselen en om autoriteit uit te stralen.¹³⁸ De persoonlijkheid van leiders en de houding van volgers hebben allemaal invloed op dit strategisch denken van terroristische organisaties. 'Impatience and eagerness for action can be rooted in calculations of ends and means.'¹³⁹

Terroristische groeperingen variëren enorm in grootte en type organisatiestructuren. Sommige organisaties worden geleid door een vaak charismatisch leider (Abdullah Ocalan, PKK en Abimail Guzman, Shining Path). In het geval van de PKK, Shining Path en LTTE is tevens gebleken dat het geweld bijna geheel beëindigd kan

---

¹³⁴ M.M. Hafez, *Rationality, Culture and Structures in the Making of Suicide Bombers*, 167.

¹³⁵ B. Hoffman & G.H. McCormick, 'Terrorism, Signaling and Suicide Attack', *Studies in Conflict & Terrorism* 27 (2004) 243-281, 250.

¹³⁶ M.M. Hafez, *Rationality, Culture and Structures in the Making of Suicide Bombers*, 168.

¹³⁷ B. Hoffman & G.H. McCormick, 'Terrorism, Signaling and Suicide Attack', 251.

¹³⁸ B.A. Jackson, 'Groups, Networks, or Movements: A Command-and-Control-Driven Approach to Classifying Terrorist Organizations and Its Application to Al Qaeda', *Studies in Conflict & Terrorism* 29 (2006) 241-262, 243.

¹³⁹ M. Crenshaw, 'The Logic of Terrorism: Terrorist Behavior as a Product of Strategic Choice', in: J. Victoroff & A.W. Kruglanski, *Psychology of Terrorism: Classic and Contemporary Insights* (New York 2009) 371-382, 375.

worden op het moment dat de leider van de groepering wordt uitgeschakeld (de arrestatie van Guzman in 1992, de arrestatie van Öcalan in 1999 en de moord op LTTE leider Prabhakaran in 2009).¹⁴⁰ De meest charismatische leiders beschikken over de gave om de activiteiten binnen de groep te vormen en bijna geheel te controleren.¹⁴¹ Het vermogen van de leider om binnen de organisatie zijn autoriteit uit te dragen is afhankelijk van de aard van de relaties tussen de verschillende leden (bijvoorbeeld de mate van invloedrijkheid van de leider) en de communicatie mechanismen waartoe de leider beschikking heeft om met zijn leden te kunnen communiceren.¹⁴²

Hoewel de aanwezigheid (of afwezigheid) van een charismatische en invloedrijke leider binnen een terroristische groepering niet altijd valt of staat met de uitgevoerde handelingen van leden van de terroristische groepering, blijkt dat leiders vaak een grotere invloed uitoefenen op de gehele terroristische organisatie dan gedacht.

2.4.2 Strategische cultuur van de organisatie: de strategische logica van zelfmoordterreur

Terrorisme kan beschouwd worden als (politiek) strategisch instrument om een bepaald doel te bereiken. Het strategische klimaat wordt gevormd door de motivatie om terroristisch geweld te implementeren, evenals het doel dat de organisatie met dit geweld wil bereiken. De strategische berekening van een terroristische organisatie is zodoende een enorm belangrijke factor bij de bestudering van terrorisme en de motivatie voor de inzet van terreur.¹⁴³

Het is een illusie om aan te nemen dat terroristische organisaties en terroristen irrationeel en zonder enig strategisch kader handelen. Terroristische organisaties kunnen zich vergissen over minder gewelddadige alternatieven of hebben verkeerde voorstellingen over de consequenties van de inzet van terreur, maar over het algemeen zijn gemaakte beslissingen gebaseerd op logische processen. Daarnaast leren terroristische organisaties van hun eigen fouten en die van anderen, wat resulteert in een strategische continuïteit en vooruitgang naar meer geraffineerde en efficiënte tactieken.¹⁴⁴

2.4.3 Strategische cultuur: Motivatie en Doel

Binnen de strategische cultuur van zelfmoordterrorisme kunnen de motivaties en doelen van terroristische organisaties worden onderscheiden. Deze zullen hieronder uiteengezet worden.

---

¹⁴⁰ A. Kruglanski & S. Fishman, 'Psychological Factors in Terrorism and Counterterrorism', 24.

¹⁴¹ B.A. Jackson, 'Groups, Networks, or Movements', 244.

¹⁴² Ibidem, 245.

¹⁴³ Moghadam, 'Palestinian Suicide Terrorism in the Second Intifada', 130.

¹⁴⁴ Crenshaw, 'The Logic of Terrorism', 379.

Strategische communicatie: vergroten publieke steun en uitdragen ideologie

Ten eerste trachten terroristen reacties uit te lokken bij het publiek of bij de gevestigde orde. Met name het verkrijgen van erkenning of aandacht vormt hierbij een belangrijke doelstelling.¹⁴⁵ Terroristische organisaties proberen hiermee draagvlak te creëren voor de ideologie achter terreur operaties en een breed publiek te bereiken. Ook de meest religieuze organisatie die gebruik maakt van zelfmoordterrorisme is pragmatisch en op zoek naar macht en publieke steun.¹⁴⁶

De aanwezigheid van publieke steun kan er voor zorgen dat terrorisme in bepaalde samenlevingen als 'normaal' wordt beschouwd. Bij de Palestijnse gemeenschap was bijvoorbeeld een sterke groei waarneembaar in de steun voor zelfmoordaanslagen en martelaarschap vanaf november 2000.¹⁴⁷ Tevens nam de steun voor de Palestijnse Autoriteiten (PA) in deze periode steeds verder af. Mede door de afname van het vertrouwen in de PA, alsmede de vastgelopen vredesonderhandelingen werd het gebruik van geweld door radicale groeperingen door steeds meer Palestijnen gelegitimeerd.¹⁴⁸ De meeste Palestijnen zagen geweld als enige optie om hun (politieke) onafhankelijkheidsdoelen te behalen.

In het geval van Sri Lanka is steun vanuit de bevolking voor zelfmoordterrorisme tevens een belangrijke factor gebleken die bijdroeg aan een toename van zelfmoordterreur. Het gebruik van geweld diende als middel om de staat te mobiliseren en te radicaliseren.¹⁴⁹

Kritiek regering en de legitimiteit van de gevestigde orde in diskrediet brengen

Terrorisme kan tevens ingezet worden om een bepaald publiek (vijand en eigen burgers) onder druk te zetten en te laten gehoorzamen. Getracht wordt om een contrareactie van de overheid te bewerkstelligen. Politieke processen worden in diskrediet gebracht of worden verstoord, waarmee wordt getracht om het gezag en de legitimiteit van de regering te verzwakken of te verminderen.¹⁵⁰ Hiermee wordt tevens de publiciteit van de terroristische organisatie vergroot en kan worden uitgedragen dat kritiek op de overheid gelegitimeerd is.¹⁵¹ Om deze redenen worden (zelfmoord)aanslagen vaak minder dan 24

---

¹⁴⁵ M. Crenshaw, 'The Causes of Terrorism', 385-389.

¹⁴⁶ Bloom, *Dying to Kill*, 88-89.

¹⁴⁷ W. Reich, 'Understanding Terrorist Behavior: The Limits and Opportunities of Psychological Inquiry', in: J. Victoroff & A.W. Kruglanski, *Psychology of Terrorism: Classic and Contemporary Insights* (New York 2009) 23-34, 23.

¹⁴⁸ Ibidem, 23-24.

¹⁴⁹ Bloom, *Dying to Kill*, 45-46.

¹⁵⁰ M. Crenshaw, 'The Causes of Terrorism', 385-389.

¹⁵¹ Ibidem, 385-389.

uur na een aanslag opgeëist door de terroristische organisatie die de aanslag heeft voorbereid en uitgevoerd. Het doel is om de ideologie van de terroristische organisatie uit te dragen, te laten zien waar zij voor staan en het provoceren en emoties op te wekken.¹⁵²

Verkrijgen of behouden van politieke zelfbeschikking

De essentie van terrorisme is om angst te creëren en zodoende politiek beleid of politieke opvattingen te veranderen.¹⁵³ Het gebrek aan mogelijkheden voor politieke participatie is dus een andere motivatie voor de inzet van extreem geweld. Er ontstaat ontevredenheid onder de bevolking op het moment dat regimes politieke participatie onmogelijk maken voor minderheden.¹⁵⁴ De wrok die er bestaat jegens het regime is zodoende meer politiek van aard. Het verkrijgen of behouden van politieke zelfbeschikking is zodoende veelal een noodzakelijke factor voor het voorkomen van terreur.

'Terrorism as last resort'

Zoals eerder genoemd kan een organisatie voor het gebruik van terrorisme kiezen, omdat verwacht wordt dat andere methoden niet zullen werken of niet effectief zijn gebleken in het verleden. De kosten van terrorisme zijn echter hoog. Deze kosten kunnen gereduceerd worden door het bouwen van een goede basis. Het kostte de Shining Path bijvoorbeeld tien jaar om een degelijke organisatie op te zetten, voorafgaand aan de eerste terroristische aanval.

Andere kosten zijn bijvoorbeeld het verliezen van de eerder omschreven, publieke steun.¹⁵⁵ Ondanks dat terroristische organisaties een nauwkeurige kosten en baten analyse maken, gecontroleerd acties uitvoeren op dikwijls politieke en militaire doelwitten, vallen er ook burgerslachtoffers. Met name deze burgerslachtoffers vormen een bedreiging voor de mate van publieke steun bij terroristische campagnes.¹⁵⁶

2.4.4 Strategische cultuur: tactiek en modus operandi

Vanuit een rationalistische benadering voor zelfmoordterrorisme kunnen de tactische voordelen van zelfmoordterrorisme eveneens worden blootgelegd. Hafez omschrijft dat zelfmoordterroristen goedkoper zijn om te rekruteren en te trainen dan guerrilla strijders die bijvoorbeeld voor langere periodes onderdak nodig hebben en bewapend moeten worden dan zelfmoordterroristen. De geïmproviseerde productie van explosieven hoeft

---

¹⁵² Durkheim, *Suicide*, 218.

¹⁵³ Whittaker, *The Terrorism Reader*, 17.

¹⁵⁴ M. Crenshaw, 'The Causes of Terrorism', 383.

¹⁵⁵ Crenshaw, 'The Logic of Terrorism', 377.

¹⁵⁶ *Ibidem*, 377.

bijvoorbeeld niet meer te kosten dan \$150-, en: 'The bombers themselves are expendable assets. They are worth more dead than alive'.¹⁵⁷

Daarnaast zijn menselijke bommen veelzijdiger en accurater dan mechanische bommen. Zelfmoordterroristen zijn tevens lastig op te sporen en te ondervragen. Ook tijdens een operatie kunnen door menselijke bommen nog aanpassingen gemaakt worden die een aanslag nog succesvoller kan maken. Tenslotte noemt Hafez de psychologische invloed die zelfmoordterroristen hebben; zij benadrukken de vastberadenheid van de terroristische organisatie en worden niet afgeschrikt door de dood de aanslag tot gevolg heeft.¹⁵⁸

Bovenstaande tactische voordelen zijn vooral van toepassing op militaire of politieke doelwitten (e.g. politieke sleutelfiguren of belangrijke politieke locaties). Maar ook cafés, hotels, bussen en markten vormen vaak tactische doelwitten voor zelfmoordterroristen. Helaas ten koste van burgerslachtoffers worden de psychologische effecten hierboven omschreven met dergelijke aanslagen temeer vergroot. Daarnaast leveren zelfmoordaanslagen vaak bijzonder veel aandacht op in de media en wordt vaak gericht op de potentiële toekomstige zelfmoordterroristen, de gemeenschap van waaruit de publieke steun afkomstig is, de vijand en de internationale gemeenschap.¹⁵⁹

De modus operandi van de terroristische organisatie omvat grotendeels het recruitment proces van de terrorist, de (geleidelijke) indoctrinatie, de training en de uiteindelijke mobilisatie van zelfmoordterroristen. Deze onderdelen zullen hieronder kort uiteengezet worden.

Recruitment proces

Onderdeel van de modus operandi, oftewel werkwijze van terroristische organisaties omvat de rekrutering van leden van de organisaties. Bij de planning en het uitvoeren van zelfmoordaanslagen zorgen organisaties voor de juiste middelen die noodzakelijk worden geacht en die organisaties in staat stelt om op effectieve wijze zelfmoordaanslagen te kunnen plegen. Hieronder vallen de financiële middelen, wapens, technische know-how, recruitment, training, *intelligence* verzameling, doelselectie en publieke relaties.¹⁶⁰

De individuele rekrutering voor politieke organisaties kan worden beschouwd als een fase waarin de collectieve identiteit binnen de organisatie wordt vormgegeven. Participatie in een sociaal netwerk en politieke ideologie zijn echter geen variabelen die mobilisatie kunnen verklaren. Ze kunnen wel belangrijke factoren vormen voor de

---

¹⁵⁷ B. Hoffman & G.H. McCormick, 'Terrorism, Signaling and Suicide Attack', 251.

¹⁵⁸ M.M. Hafez, 'Rationality, Culture and Structures in the Making of Suicide Bombers', 167.

¹⁵⁹ Bloom, *Dying to Kill*, 140-141.

¹⁶⁰ Moghadam, 'Palestinian Suicide Terrorism in the Second Intifada', 130.

totstandkoming van een collectieve identiteit. Dit kan tevens verklaren waarom leden van de groep hun eigen politieke rol zo belangrijk achten en de noodzaak zien van hun aanwezigheid binnen de groep.¹⁶¹

Organisaties bepalen zelf de criteria op basis waarvan zij kandidaten selecteren of juist afwijzen voor zelfmoordmissies. Kandidaten worden gekozen op basis van religieuze en ideologische overtuiging, devotie en vertrouwen, de capaciteiten om sterke psychologische druk te doorstaan en de capaciteit van de kandidaat om zichzelf aan aandacht te kunnen onttrekken. Tevens benadrukken terroristische organisaties vaak dat zij geen personen rekruteren met suïcidale neigingen. PIJ-lid Abdullah Shami: 'In order to be a martyr bomber, you have to want to live.'¹⁶² PIJ leden rekruteren leden niet alleen in moskeeën, maar ook bijvoorbeeld op universiteiten en in Israëliëse gevangenissen.¹⁶³

Indoctrinatie en training

Na de rekruteringsfase zijn de training en indoctrinatie van de toekomstige zelfmoordterrorist een van de middelen om gestelde doelen te bereiken. De meeste zelfmoordterroristen ondergaan een aantal weken tot maanden training. Afhankelijk van de mate van dreiging en de beschikbare hoeveelheid tijd wordt de exacte periode van training bepaald.¹⁶⁴ Hafez benadrukt de rol van cultuur tijdens het ontstaan van de sociale realiteit van het 'martelaarschap'. Geweld moet gelegitimeerd zijn en bijdragen aan de waarden van een individu zijn of haar familie, vrienden, gemeenschap of religie. Falen wordt gezien als verraad van de terrorist zijn of haar idealen, vrienden, land of God. Rituelen en ceremonies zijn culturele opdrachten en uitvoeringen, symbolisch gedrag of voorgeschreven sociaal gestandaardiseerde voorgeschreven procedures en consistent over tijd.¹⁶⁵

In het geval van Hamas worden kandidaten zodoende tijdens de training enerzijds blootgesteld aan religieuze indoctrinatie, alsmede aan anti-Israëliëse propaganda. Martelaren volgen colleges, waarbij met name onderdelen binnen de Hadith en de Koran behandeld worden waarin speciale aandacht wordt gevestigd op martelaarschap en de positieve zijden van het hiernamaals.¹⁶⁶ Waarbij in de laatste dagen van de training de

---

¹⁶¹ D. Della Porta, 'Recruitment Processes in Clandestine Political Organizations: Italian Left-Wing Terrorism', in: J. Victoroff & A.W. Kruglanski, *Psychology of Terrorism: Classic and Contemporary Insights* (New York 2009) 307-316, 313-315.

¹⁶² Moghadam, 'Palestinian Suicide Terrorism in the Second Intifada', 136.

¹⁶³ Ibidem, 136.

¹⁶⁴ Ibidem, 137.

¹⁶⁵ M.M. Hafez, *Manufacturing Human Bombs: the Making of Palestinian Suicide Bombers* (Washington 2006) 26-30.

¹⁶⁶ Moghadam, 'Palestinian Suicide Terrorism in the Second Intifada', 137.

kandidaat zijn video en brief klaarmaakt. Vlak voor de zelfmoordterrorist zijn daad begaat noemt Hamas-lid Nasra Hassan:

He performs a ritual ablution, puts on clean clothes, and tries to attend at least one communal prayer at a mosque. He says the traditional Islamic prayer that is customary before battle, and he asks Allah to forgive his sins and to bless his mission. He puts a Quran in his left breast pocket, above the heart, and he straps explosives around his waist or picks up a briefcase or a bag containing the bomb. The planner bids him farewell with the words 'May Allah be with you, may Allah give you success so that you achieve Paradise.' The would-be martyr responds, 'Insallah, we will meet in Paradise'.¹⁶⁷

2.4.5 Samenvatting en kritiek

Vanuit een rationalistisch perspectief kan de strategische cultuur van terroristische organisaties geanalyseerd worden. De rol van de leider vormt eveneens een interessante factor om te analyseren. Leaders beschikken over de gave om de activiteiten binnen de terroristische organisatie te vormen en te controleren. Tezamen met de individuele ideologische commitment van de terroristen aangesloten bij de organisatie vormen deze factoren een solide basis voor de inzet van geweld.

De strategische cultuur van de organisatie, waarbinnen strategie en tactiek de belangrijkste onderdelen vormen, vormt naast het leiderschap een tweede belangrijke factor voor het uiteindelijk gebruik van geweld door terroristische organisaties. Terrorisme kan worden beschouwd als politiek strategisch instrument. De strategie wordt gevormd door de motivatie voor de inzet van geweld, evenals het doel wat de organisatie met dit geweld wil bereiken. Motivaties worden onder andere gevormd door het vergroten van de publieke steun, evenals het uiten van kritiek op de regering en het gebruik van terrorisme omdat verwacht wordt dat andere geweldloze methoden niet zullen werken.

Naast de strategie vormt de tactiek van de terroristische organisatie een tweede onderdeel van de strategische cultuur. Zelfmoordterrorisme kan bijvoorbeeld gezien worden als goedkoper alternatief voor manier van oorlogvoering dan bijvoorbeeld de meer conventionele oorlogvoering. Tevens worden menselijke bommen beschouwd als meer accuraat en veelzijdig en worden de psychologische effecten na een zelfmoordaanslag aanzienlijk vergroot op het moment dat er menselijke bommen zijn betrokken bij een terreuraanval.

---

¹⁶⁷ Ibidem, 137.

Vanuit een rationele benadering wordt het eenvoudiger om het strategische aspect van zelfmoordterrorisme te verklaren. Enkel dit perspectief biedt echter geen verklaring voor het ontstaan van zelfmoordterrorisme. Zelfmoordterrorisme is immers niet enkel en alleen strategisch van aard. Ook vragen over martelaarschap (gezien tijd en inspanning) kunnen middels dit perspectief niet beantwoord worden. Om deze reden is er voor gekozen om via een multi-causale benadering (structuralistisch, culturalistisch, sociaalpsychologisch en rationalistisch) zelfmoordterrorisme te verklaren. In het volgende hoofdstuk zal zodoende een geïntegreerd model gepresenteerd worden, waarin alle perspectieven bijeen zijn gebracht om het voor komen van zelfmoordterrorisme te verklaren.

2.5 Conclusie en geïntegreerd model zelfmoordterrorisme

Vanuit een structuralistisch perspectief kan de context waarbinnen (zelf)moordterreur ontstaat geanalyseerd worden. Structurele variabelen als *cultural framing*, de aanwezigheid van sterke religieuze, etnische en nationalistische sentimenten en verontrustende politieke situaties binnen een samenleving kunnen als verklarende factoren worden beschouwd voor het ontstaan van extreem geweld. De aanwezigheid van gevoelens als vervreemding, vernedering, bedreiging en slachtofferschap binnen de (minderheids)groeperingen kunnen tevens als verklaring dienen voor het voorkomen van terreur. Hoe dan ook, structurele variabelen kunnen alleen de potentie voor het voor komen van geweld in kaart brengen. Een structuralistische benadering kan niet de uiteindelijke keuzes voor de inzet van extreem geweld van individuen of organisaties verklaren.

Culturalistische factoren daarentegen kunnen meer inzicht verschaffen in de verschillende motieven van individuen voor de inzet van extreem geweld, die mogelijk leiden tot zelfmoordaanslagen. Cultuur vormt een raamwerk waarbinnen individuen handelen en waardoor collectieve actie gerechtvaardigd kan worden. De heroïek van de martelaar, de legitieme opoffering in de naam van god is hier een voorbeeld van. Culturele waarden vormen tevens de identiteit van individuen. De socialisatie vanuit de primaire steungroep, individuele leerervaringen en traumatische gebeurtenissen kunnen op verschillende manieren een bijdrage leveren aan groeiende gevoelens van angst, wanhoop en wraak bij toekomstige terroristen. De ontstane gekristalliseerde attitudes, attitudes die volledig grip hebben op de onveranderlijke beweegredenen van terroristen, vormen de basis van het vermeende noodzakelijk gebruik van terroristisch geweld. Dit profiel past niet alleen bij religieus gemotiveerde terroristische organisaties, maar ook bij seculiere organisaties.

Het sociale identiteitsmodel voor groepsgedrag verklaart dat individuen in groepsverband niet perse hun identiteit verliezen, maar dat hun individuele identiteit verschuift naar een meer gemeenschappelijke sociale identiteit. Sociale identiteit in groepsverband functioneert vervolgens als gids voor het ontstaan van collectieve actie. Terreuroperaties kunnen vervolgens verklaard worden door de aanwezigheid van een sterke ideologische basis binnen de terroristische organisatie. Een collectief gedachtegoed brengt leden bij elkaar, waarna het socialisatiemechanisme binnen terroristische groeperingen verantwoordelijk is voor de radicalisering van individuen. Binnen dit socialisatieproces maakt het behoud en versterken van de loyaliteit binnen de groep (morele verbondenheid, vasthoudendheid, trouw aan verbintenis, band en verplichting, ofwel de algehele ideologie) de geleidelijke groei van commitment en verzet mogelijk. Daarnaast draagt een versterkt gevoel van solidariteit (het gemeenschappelijk belang) binnen de groep bij aan de sociale cohesie van de groep, waarna sterke sociale pressie en conformisme aan de leider en de rest van de groep meer waarschijnlijk wordt.

Deze mechanismen maken evenals de loyaliteitsprincipes binnen de groep geleidelijke radicalisering van de ideologie mogelijk en stellen individuen in staat om altruïstisch te handelen, dus handelingen verrichten in het belang van anderen, de groep in dit geval. Tezamen met de aanwezige gevoelens van wrok jegens de gevestigde orde zijn groepen in staat om over te gaan tot collectieve (politieke) actie. De toenemende interne moraliteit binnen de groep geven handelingen en gedragingen aan die in een groepscontext als correct en wenselijk worden beschouwd.

Vanuit een rationalistisch perspectief kan de strategische cultuur van terroristische organisaties geanalyseerd worden. Tevens vormt de rol van de leider een interessante factor om te analyseren. De leiders beschikken over de gave om de activiteiten binnen de terroristische organisatie te vormen en te controleren. Terrorisme is tenslotte het bewust, rationeel en strategisch gebruik van geweld jegens een specifiek doel, teneinde het politieke klimaat te veranderen.

Terrorisme kan zodoende worden beschouwd als politiek strategisch instrument. De strategie wordt gevormd door de motivatie voor de inzet van geweld, evenals het doel wat de organisatie met dit geweld wil bereiken. Motivaties worden gevormd onder andere gevormd door het vergroten van de publieke steun, evenals het uiten van kritiek op de regering en het gebruik van terrorisme omdat verwacht wordt dat andere geweldloze methoden niet zullen werken. De tactiek van de terroristische organisatie (het middel om een bepaald doel te bereiken) is in dit onderzoek zelfmoordterrorisme. De rekrutering, training en mobilisatie, tezamen met de individuele ideologische commitment van de

terroristen aangesloten bij de organisatie vormen zij een solide basis voor de inzet van geweld binnen de organisatie.

In afbeelding drie (zie bijlage) is een geïntegreerd model weergegeven voor de motivationele aspecten van zelfmoordterrorisme. Hierin zijn vanuit de behandelde perspectieven; structuralistisch, culturalistisch, sociaalpsychologisch en rationalistisch opgenomen. Vanuit vier verschillende niveaus wordt het eenvoudiger om het voorkomen van zelfmoordaanslagen te analyseren en te verklaren. De samenleving, het individu, het groepsproces en de terroristische organisatie zijn zoals in de inleiding beschreven op verschillende manieren met elkaar verbonden.

Het wegvallen van één verbinding hoeft niet te betekenen dat zelfmoordaanslagen niet meer voorkomen. Dit model geeft een pragmatisch inzicht in hoeverre en op welke wijze zelfmoordaanslagen kunnen voorkomen. De aanwezigheid van alle verbindingen vormt zodoende wel de 'beste' condities waaronder zelfmoordterreur plaatsvindt. Bij de theoretische synthese zal blijken welke condities van dit model van toepassing zijn bij de casus LTTE.

Hoofdstuk 3 - Casus LTTE - Geschiedenis conflict

Sri Lanka is gelegen op het Indisch Subcontinent, ten zuidoosten van India (zie afbeelding twee in de bijlage). Sri Lanka werd in 1972, ruim twintig jaar na de onafhankelijkheid in 1948, omgetoverd van Ceylon naar 'Splendid Island', oftewel Sri Lanka.¹⁶⁸ Een bijna sprookjesachtig eiland wegens de extreem gevarieerde natuur, eeuwenoude ruïnes, theeplantages en palmstranden. Sri Lanka is een prachtig tropisch eiland waar de bezoekers met open armen worden ontvangen. De 'parel van de Indische Oceaan' kent een lange koloniale geschiedenis. Het Nederlands en Britse erfgoed is nog overvloed aanwezig, waardoor de geschiedenis nog elke dag lijkt te herleven. De jarenlange burgeroorlog heeft echter tot aan de dag van vandaag diepe sporen achtergelaten op dit prachtige eiland.

De burgeroorlog in Sri Lanka werd gekenmerkt door een veelheid van problemen. Kaste en klasse verschillen, religie, taal en etniciteit speelden allemaal een rol bij het ontstaan en de instandhouding van het conflict. Hoewel de burgeroorlog in Sri Lanka dikwijls omschreven wordt als etnisch conflict tussen de Singalese regering en de Liberation Tigers of Tamil Eelam (LTTE), werd de burgeroorlog tevens gevormd door conflicten tussen Moslims en de LTTE, conflicten tussen Singalezen, Moslim en Tamil gemeenschappen, conflicten binnen de verschillende Tamil partijen en milities zelf en conflicten tussen de regering en de Janathā Vimukthi Peramuṇa (JVP), een extreem pro-Singalese politieke partij.¹⁶⁹ In dit onderzoek zal echter enkel de nadruk worden gelegd op het conflict tussen de Singalese regering en de Tamil Tijgers. Hieronder zullen allereerst de historische context van Ceylon en het latere Sri Lanka uiteengezet worden, waarna de verschillende fasen van het conflict op chronologische wijze behandeld worden. In hoofdstuk 4 zal de complexiteit van het conflict nader worden belicht en gekoppeld worden aan zelfmoordterrorisme in Sri Lanka.

3.1 Historische context en verloop van het conflict

Nog voor de koloniale overheersers voor het eerst voet aan wal zetten in Ceylon, kenden de bewoners van Ceylon al een lange geschiedenis van het komen en gaan van verschillende koninkrijkes. In 1505 stapten de eerste Portugese kolonialisten Ceylon binnen. Op dit moment was Sri Lanka verdeeld in drie verschillende koninkrijkes; Sinhala Kotte Kingdom, Sinhala Kandyan Kindom en Tamil Jaffna Kingdom, met veel 'no-man's

---

¹⁶⁸ BBC, 'Sri Lanka Profile' (versie 25 september 2013), <http://www.bbc.com/news/world-south-asia-11999611> (7 juni 2014).

¹⁶⁹ G. Frerks en B. Klem, 'Conditioning Peace among Protagonists: A Study into the use of Peace Conditionalities in the Sri Lankan Peace Process', *Netherlands Institute of International Relations 'Clingendael'* (2006) 14-15.

jungle' die deze koninkrijken verbond.¹⁷⁰ (Sommige historici voegen aan dit rijtje nog een vierde koninkrijk toe: het Sitavake Kingdom).¹⁷¹ Het Tamil Jaffna Kingdom werd in 1619 door de Portugezen overgenomen, waarna zij vanaf 1619 tot 1658 het Jaffna Kingdom hebben geregeerd. Veel veranderde echter niet voor de interne regelgeving en administratie tijdens dit Portugese bewind.¹⁷² Na een simpele veldslag zwaaiden de Nederlanders de scepter vanaf 1658 tot 1795 in dit Tamil koninkrijk. De Britten vormden echter de langste koloniale overheersers in Ceylon. Nadat de Nederlanders Ceylon hadden verlaten, regeerden de Britten tot 1948. Tijdens de Portugese en Nederlandse koloniale overheersing was het Tamil thuisland geregistreerd als een aparte entiteit van de rest van Ceylon. Inwoners van Ceylon leefden niet als etnisch verschillende groeperingen naast elkaar, maar verschilden door geografische bepalingen van elkaar.¹⁷³ De etnische verdeling tussen Tamil en Singalees ontstond dus pas later. Hier zal verderop in dit onderzoek dieper op worden ingegaan. In 1833 vond er een samensmelting plaats tussen het Jaffna Kingdom (Noord- en Oost-Ceylon) en de rest van Ceylon. De Britten beschouwden deze samenvoeging als noodzakelijk wegens de administratieve voordelen die deze samensmelting zou opleveren.¹⁷⁴

Ceylon en Tamils onder Britse koloniale overheersing

Sociale en economische ontwikkelingen tijdens de eerste koloniale periode (onder Portugees en Nederlands bestuur) zoals de commercialisering van agricultuur, verdeling en registratie van landeigendom, registratie van geboorte en overlijden hebben allemaal bijgedragen aan de polarisatie tussen de verschillende etnische groeperingen.¹⁷⁵ De Portugezen, Nederlanders en later ook de Britten pasten een verdeel- en heerspolitiek toe tijdens hun aanwezigheid in Ceylon, wat enigszins automatisch leidde tot een Singalese gemeenschap in centrale en zuidwestelijke delen van het eiland en een Tamil gemeenschap in het noorden en oosten van Ceylon.¹⁷⁶ Wegens de economische ontwikkelingen onder het Britse bestuur verschenen hiernaast nog twee andere fenomenen: in de negentiende eeuw werden 'plantage' Tamils, afkomstig uit zuid India door de Britten naar Ceylon gehaald om te werken op de door Britten opgerichte thee en koffie plantages in de centraal gelegen 'highlands' in Sri Lanka.¹⁷⁷

¹⁷⁰ S.J. Tambiah, *Sri Lanka: Ethnic Fratricide and the Dismantling of Democracy* (Chicago 1986) 7.

¹⁷¹ S.K. Sitrapalam 'The Tamils of Sri Lanka: The Historical Roots of Tamil Identity', in: G. Frerks en B. Klem, *Dealing with Diversity: Sri Lankan Discourses on Peace and Conflict* (Maharagama 2005) 231-273, 260.

¹⁷² Ibidem, 260.

¹⁷³ Tambiah, *Sri Lanka*, 7.

¹⁷⁴ Whittaker, *The Terrorism Reader*, 72.

¹⁷⁵ Bloom, *Dying to Kill*, 47.

¹⁷⁶ K.M. De Silva, *A History of Sri Lanka* (Londen 1981) 282-283.

¹⁷⁷ Tambiah, *Sri Lanka*, 7.

Deze immigratie ging gepaard met snelle economische ontwikkelingen die met name plaatsvonden in de centrale en westelijke gelegen delen van het eiland. Op ironische wijze leverde deze economische groei juist voor de Tamil en Moslim minderheid meer voordelen op dan voor de Singalese populatie. Wegens de beperkingen voor landbouw in het noorden, migreerden grote hoeveelheden Tamils naar de meer vruchtbare delen in Ceylon. Zodoende deden Tamils in vergelijking tot de Singalezen op buitenproportionele wijze hun voordeel met de Britse aanwezigheid in Ceylon. Naast deze economische voordelen, maakten Tamils en Moslims tevens gebruik van de Britse onderwijssystemen. Voor hen betekende dit een meer eenvoudige toegang tot de beter betaalde banen in de private, medische en banken sector. Sommige Tamils bekeerden zich tot het Christendom en stuurden hun kinderen naar Engeland, waar zij Brits onderwijs genoten. Deze geëmigreerde kinderen keerden later terug om in Ceylon de beter betaalde functies te kunnen vervullen. Deze ontwikkelingen resulteerden in een multi-etnische bourgeoisie in Ceylon, die voor het grootste gedeelte bestond uit Tamil, Moslims en Burghers (Portugese, Nederlandse, Brits en Sri Lankaanse gemengde huwelijken).¹⁷⁸ De verdeling was zodoende niet in verhouding met de Singalese meerderheid en de Tamil en Moslim minderheid in Ceylon. De Singalese meerderheid kon niet of nauwelijks tussen deze bestaande bourgeoisie komen, waarna de eerste gevoelens van agitatie al tijdens de Britse overheersing ontstonden.

Tijdens de laatste jaren van het Britse gezag werden concept versies van de nieuwe constitutie voor een onafhankelijk Ceylon opgesteld (waaronder Donoughmore Commission in 1927 en de Soulbury Commission in 1945). De specifieke clausules die hierin werden opgenomen met betrekking tot de minderheden in Ceylon (zoals bescherming van sociale, politieke en culturele rechten van etnische minderheden), hebben de Singalese dominantie enkele jaren later niet kunnen voorkomen. Nationale symbolen, zoals de vlag, het volkslied en nationale feestdagen hebben allemaal bijgedragen aan de verregerende etnische scheidingen die ontstonden na de onafhankelijkheid.¹⁷⁹

3.2 Vorming Liberation Tigers of Tamil Eelam en de Black Tigers

In de postkoloniale periode van Sri Lanka werden minderheden met name op het gebied van politiek, cultuur (taal), onderwijs en arbeid gediscrimineerd. Niet alleen vond er discriminatie jegens de Tamil gemeenschap plaats, ook de Christelijke en Islamitische

---

¹⁷⁸ Bloom, *Dying to Kill*, 48.

¹⁷⁹ G. Frerks en B. Klem, *Dealing with Diversity: Sri Lankan Discourses on Peace and Conflict* (Maharagama 2005) 12-13.

minderheden moesten het ontgelden. Discriminatie jegens de Tamil gemeenschap zette zich voort gedurende de jaren '60 en '70 van de vorige eeuw. Hieronder zal in het kort de vorming van de LTTE uitgelegd worden. De historische, religieuze, economische en politieke context die hier sterk mee samenhangt zal in deelhoofdstuk 4.1 nauwkeurig worden besproken.

Vanaf 1949 is er binnen de Sri Lankaanse politiek getracht om de Tamil rechten te beschermen. Met name de Federal Party (FP) opgericht door Tamil leider Samuel James Veluppillai Chelvanayagam, eiste vanaf 1949 de realisatie van een federaal systeem, teneinde de rechten van minderheden te kunnen waarborgen. Hier kwam echter weinig van terecht wegens de Singalese weerstand.¹⁸⁰

In 1972 sloegen vier politieke Tamil partijen; de Tamil Federal Party (TFP), de All Ceylon Tamil Congress (ACTC), de Tamil Progressive Front en de Ceylon Worker's congress, de armen ineen en vormden de Tamil United Front (TUF). Waarna een jaar later in mei 1973 aan de weg werd getimmerd voor een onafhankelijke staat. Voor sommige partijen was dit ideaal niet radicaal genoeg. De Tamil United Liberation Front (TULF), evenals de TUF in 1972 opgericht, streefde naar een onafhankelijke 'Tamil Eelam', oftewel een Tamil thuishaven welke in 1976 constitutioneel zou moeten worden vastgelegd.¹⁸¹ De directe aanleiding voor de vorming van de TUF was de grondwetswijziging van 1972, waarin het Boeddhisme als staatsreligie werd vastgelegd.¹⁸²

Binnen deze periode ontstonden verschillende radicale Tamil partijen. Deze zogeheten Tamil Five bestond uit de Tamil Eelam Liberation Organization (TELO) gevormd in 1974 onder leiding van S. Thangathurai en de Eelam Revolutionary Organization of Students (EROS), gevormd in 1975 onder leiding van V. Balakumar.¹⁸³ Daarnaast werd in 1979 de People's Liberation Organisation for Tamil Eelam (PLOTE) onder leiding van Uma Mahaswaran opgericht, evenals de in 1980 opgerichte partij Eelam People's Revolutionary Liberation Front (EPRLF) onder leiding van K. Padmanabna en tenslotte de meer radicale partij Tamil National Tigers (TNT) in 1973, onder leiding van Vellupillai Prabhakaran. Deze laatste onderging een naamsverandering in 1978 en splitste zichzelf af van de TULF. Hieruit ontstond in 1978 de extreem nationalistische partij Liberation Tigers of Tamil Eelam (LTTE).¹⁸⁴

---

¹⁸⁰ G. Frerks en B. Klem, 'Conditioning Peace among Protagonists', 9.

¹⁸¹ B. Hoffman & G.H. McCormick, 'Terrorism, Signaling, and Suicide Attack', 257.

¹⁸² Frerks en Klem, 'Conditioning Peace among Protagonists', 9.

¹⁸³ Bloom, *Dying to Kill*, 52.

¹⁸⁴ R. Gunaratna, 'Internationalisation of the Tamil conflict and its implications', *Journal of South Asian Studies* 20 (1997) 119-152, 121.

De LTTE en de Black Tigers

De LTTE kan omschreven worden als een terroristische organisatie die een mix van conventionele oorlogvoering, guerrilla oorlogvoering en extreem geweld implementeerden.¹⁸⁵ De LTTE heeft vanaf 1987 tot 2009 op effectieve wijze zelfmoordaanslagen uitgevoerd (zie afbeelding vier in de bijlage). Deze terreurorganisatie was opgesplitst in verschillende divisies, waaronder de Black Tigers (zelfmoord-arm van de Tamil Tijgers), Sea Tigers (maritieme-arm van de Tamil Tijgers), Baby Tigers (kindsoldaten), Air Tigers (luchtmacht) en de Women's Military Units of the LTTE (vrouwelijke soldaten).¹⁸⁶

De Black Tigers bestonden uit een grote 'elite' groep die in sterke mate afhankelijk was van de ideologisch en militair leider Prabhakaran.¹⁸⁷ De Black Tigers hadden militaire en politieke doelwitten, maar hadden het ook vaak gemunt op het openbaar vervoer en Singalese burgers.¹⁸⁸ Deze aanslagen wisten telkens weer het hart van de bevolking te raken.¹⁸⁹ De Black Tigers vormden de drijvende kracht achter elke militaire operatie van de LTTE. De mogelijkheid van de Black Tigers om te penetreren in het hart van het Singalese overheids- en politieke apparaat vormt het 'levende' bewijs hiervan.¹⁹⁰ Black Tigers gebruikten zes typen geïmproviseerde zelfmoord explosieven voor hun zelfmoordmissies; het *human-borne* (zelfmoordvest) explosief, het *vehicle-borne* explosief, het *motorcycle-borne* explosief, het *naval craft-borne* explosief, het *scuba diver-borne* explosief en het *aerial-borne* (bijvoorbeeld mini-helikopter) explosief. Het zelfmoordvest werd echter het meest gebruikt.¹⁹¹

3.3 Verloop en chronologie van het conflict in Sri Lanka: Eelam War I, II, III en IV

3.3.1 Eelam War I: 1983 - 1990

Zoals beschreven was er al voor de vorming van de LTTE sprake van woede onder de Tamil minderheid en repressie door de Singalese hegemonie. Deze woede werd vertaald naar de opkomst van stille protesten, in de vorm van sit-ins, maar ook meer extreem geweld, zoals tempels die in de brand werden gestoken en autobranden. Vanaf de jaren '70 waren er een aantal anti-terreur acts van kracht, met name rondom het Jaffna schiereiland. In februari 1971 werden er bommen geworpen naar de residentie van de burgemeester Alfred Duraippah, waarna op 11 maart van ditzelfde jaar een bom werd

¹⁸⁵ M.R. Narayan Swamy, *The Tiger Vanquished: LTTE's Story* (Colombo 2010) xix.

¹⁸⁶ Balasingham, *Women Fighters of Liberation Tigers*, 24-43.

¹⁸⁷ Narayan Swamy, *The Tiger Vanquished*, xix.

¹⁸⁸ Bloom, *Dying to Kill*, 62.

¹⁸⁹ R. Gunaratna, 'Internationalisation of the Tamil conflict and its implications', 140-142.

¹⁹⁰ R. Ramasubramanian, 'Suicide Terrorism in Sri Lanka', *Institute of Peace and Conflict Studies* (IPCS New Delhi) (2004) 1-23, 9-10.

¹⁹¹ *Ibidem*, 9-10.

geplaatst in zijn auto. In augustus 1972 werd door Prabhakaran (destijds slechts achttien jaar jong) wederom de burgemeester van Jaffna aangevallen tijdens Deepavali (een carnaval-achtig festijn op Hindoeïstische wijze). Uiteindelijk werd een bezoek aan de Krishan tempel in juli 1975 de burgemeester fataal en Prabhakaran werd verantwoordelijk gehouden voor deze aanslag.¹⁹²

Een reeks van aanslagen en contrareacties van de overheid vormden het allereerste startsein van de bijna 30 jaar durende burgeroorlog tussen het Boeddhistische Singalese bewind en de Tamils die doorgaans de Hindoeïstische leer aanhingen. In juli 1983 escaleerde de aanhoudende onrust, doordat er door de LTTE dertien militairen van het regeringsleger werden gedood bij een aanslag. Het gevolg van deze '1983 riots' waren golven van anti-Tamil protest in Colombo en omstreken, die door het harde ingrijpen van het regeringsleger leidden tot de dood van circa 1000 Tamils binnen één etmaal.¹⁹³ Deze ontwikkelingen leidden tot een groei van LTTE steun, waar er voor 1983 nog 600 leden waren, waren er dit na 1983 al bijna 10.000.¹⁹⁴

Een wetswijziging in 1983 betekende het verbod van de oppositie partij, de TULF en andere andersdenkende (veelal Tamil) partijen. Schending van deze wet kon het verlies van grond, verlies van paspoort en verlies van baan betekenen.¹⁹⁵ Aanhoudend protesten in 1983 leidden in ditzelfde jaar tot sterke demografische veranderingen binnen een relatief klein land als Sri Lanka. Tamils die in het Singalese zuiden van Sri Lanka leefden, vluchtten richting het noorden en oosten naar *internally displaced person* (IDP) kampen, (veelal centraal, noordelijk gelegen). Tamils in het Noorden vluchtten naar zuid-India, Tamil Nadu. Deze ontwikkelingen resulteerden in een versterking van het conflict waarin het bewerkstelligen van het Tamil Eelam voor veel Tamils het uiteindelijke doel werd. Door de instroom van vluchtelingen in India, veranderde de rol van India in dit conflict eveneens. In een resolutie in oktober 1983 in de Tamil Nadu State Assembly werd er aangedrongen bij de internationale gemeenschap op interventie door de Verenigde Naties in het conflict in Sri Lanka.¹⁹⁶

Pogingen in 1986 om het conflict te beëindigen, faalden. Militante Tamil groeperingen implementeerden verschillende strategieën; conventionele oorlogvoering en guerrilla terreur, geweld tegen burgers, het doden van politiek leiders, het bombarderen van symbolische en militaire doelen; oftewel in feite alles wat tegenstanders evenals

---

¹⁹² R. Gunaratna, 'Internationalisation of the Tamil conflict and its implications', 120.

¹⁹³ Omroep BOS, 'Sri Lanka, het geschonden paradijs' (versie 11 mei 2014), <http://www.uitzendinggemist.nl/afleveringen/1416338> (29 mei 2014).

¹⁹⁴ K. Stokke, 'Building the Tamil Eelam State: emerging state institutions and forms of governance in LTTE-controlled areas in Sri Lanka', *Third World Quarterly* 27 (2006) 1021-1040, 1026-1027.

¹⁹⁵ Bloom, *Dying to Kill*, 54.

¹⁹⁶ Ibidem, 55.

voorzitters van de LTTE imponeerde.¹⁹⁷ In 1987 leidde een autobom in Colombo, waarbij 113 mensen het leven lieten, tot een 'all-out' offensief door de regering in en rond Jaffna. Hierbij vielen aan beide zijden veel doden en er vond tevens een herplaatsing van veel inwoners van het gebied op grote schaal plaats. Dit was het moment waarop India besloot om met harde hand in te grijpen, hulpgoederen te sturen en als vredesmakelaar op te treden. Tezamen met grote druk vanuit de internationale gemeenschap, tekenden de Indiase minister-president Rajiv Gandhi en de Sri Lankaanse president Jayewardene het Indo-Sri Lankaanse Akkoord op 29 juli 1987.¹⁹⁸

'The accord endeavoured to provide a conceptual framework for the resolution of the ethnic conflict and to outline the institutional arrangements for the sharing of power between the Sinhala and Tamil communities. It declared that Sri Lanka was a multi-ethnic and multilingual plural society. (...) The Northern Province and the Eastern Province had been areas of historical habitation of the Tamil speaking population. Thus without conceding the claim that the northeast constituted part of the traditional homelands of the Tamils, the accord provided cautious acknowledgment of the distinct character of the region.'¹⁹⁹

De Singalese meerderheid en met name de rechtse Janathā Vimukthi Peramuṇa (JVP) partij in Sri Lanka reageerde met veel afkeer en geweld op deze ontwikkelingen. Zij stonden fel tegenover het Tamil separatisme.²⁰⁰ Dit akkoord betekende een bedreiging voor Sri Lanka's nationale integriteit.²⁰¹ Na slechts enkele maanden verwierpen militante Tamil groeperingen het vredesakkoord. LTTE leider Prabhakaran verklaarde alleen het akkoord te hebben getekend vanwege zijn huisarrest en 'gevangenschap' in New Delhi.

Daarnaast leidde dit akkoord tot een gewapend conflict tussen de LTTE en de Indian Peace Keeping Force (IPKF), op het moment dat de IPKF LTTE leden begon aan te vallen. Naar aanleiding van onderhandelingen tussen de LTTE en de Sri Lankaanse president Ranasinga Premadasa (UNP) in april 1989 was de IPKF niet langer welkom in Sri Lanka. De relatie tussen Sri Lankaanse Tamils en Indiase Tamils verslechterde op het moment dat Black Tiger (Dhanu) de Indiase minister president Rajiv Ghandi vermoorde

---

¹⁹⁷ R.I. Rothberg, *Creating Peace in Sri Lanka: Civil War and Reconciliation* (Washington DC 1999) 6.

¹⁹⁸ K. Stokke, 'Building the Tamil Eelam State', 1038.

¹⁹⁹ Tamilnation, 'Indo Sri Lanka Agreements: Documents' (versie 1987), <http://tamilnation.co/conflictresolution/tamileelam/87peaceaccord.htm> (2 juni 2014).

²⁰⁰ Bloom, *Dying to Kill*, 57

²⁰¹ B. Kapferer, 'Ethnic Nationalism and the Discourses of Violence in Sri Lanka', 34.

op 21 mei 1991.²⁰²De Indiase terugtrekking betekende een de facto controle van de LTTE in het noorden van Sri Lanka, waarna de LTTE Eelam War II verklaarden op 10 juni 1990 en de Tigers Jaffna overnamen op 26 september van ditzelfde jaar.²⁰³

3.3.2 *Eelam War II: 1990 - 1994*

Het staakt-het-vuren tussen de LTTE en de Sri Lankaanse regering liep stuk in juni 1990 en vormde het startpunt van 'Eelam War II'. De Sri Lankaanse regering startte een bloedig contraterreur beleid, waaronder het bombarderen van Jaffna.²⁰⁴ De aanslag op Gandhi werd gemarkeerd als startpunt van het geweld tegen India. De steun van India aan de LTTE verdween vanaf 21 mei 1991, nadat Sri Lanka en de LTTE India hadden aangedrongen om te vertrekken in 1990.²⁰⁵ In de jaren die volgden, werden verschillende malen (zelfmoord)aanslagen gepleegd door de LTTE. Zo werden in 1990 leiders van de rivaliserende Tamil organisatie EPRLF om het leven gebracht. Tevens werden militair personeel en politieke sleutelfiguren, waaronder de Sri Lankaanse defensie minister in 1991 en president Ranasingha Premadasa (UNP) in 1993, vermoord.²⁰⁶

Na de dood van Premadasa werd in 1994 president Chandrika Bandaranaike Kumaratunga (SLFP) verkozen tot president.²⁰⁷ Deze uitslag droeg op korte termijn bij aan een vermindering van extreem nationalistische Singalese elementen binnen het Sri Lankaanse politieke apparaat. Dit bleek met name uit de standpunten die de SLFP aannam richting minderheden. De politieke Tamil partij, TULF kreeg (al dan niet beperkt) meer zeggenschap binnen de centrale politiek in Sri Lanka en islamitische politieke partijen werden toegelaten (zoals de Sri Lanka Muslim Congress, SLMC). Tezamen met deze electorale veranderingen, nam Kumaratunga ook een andere houding aan tegenover het etnische conflict.²⁰⁸ Kumaratunga bood direct tijdens haar eerste maanden in het congres vrede aan aan de LTTE. Het gevolg hiervan was een kortdurende wapenstilstand.²⁰⁹

3.3.3 *Eelam War III: 1995 – 2006 (van 'pro-peace' naar 'war for peace')*

Na een 100 dagen tellende wapenstilstand, startte de LTTE Eelam War III in 1995 wegens stukgelopen onderhandelingen tussen de LTTE en de Sri Lankaanse regering. Enkele jaren achtereenvolgens zaaiden de LTTE dood en verderf op het eiland. De regering beantwoordde dit

²⁰² Whittaker, *The Terrorism Reader*, 83.

²⁰³ A.A. Balasingham, *Women Fighters of Liberation Tigers* (Londen 1993) 45.

²⁰⁴ Frerks en Klem, 'Conditioning Peace among Protagonists', 11.

²⁰⁵ Balasingham, *Women Fighters of Liberation Tigers*, 22.

²⁰⁶ Post, *The Mind of the Terrorist*, 90-91.

²⁰⁷ M.R. Narayan Swamy. *The Tiger Vanquished*, xiii.

²⁰⁸ C.R. De Silva, 'The elections of 1994 in Sri Lanka: Background and analysis', *Round Table* 84 (1995) 207-118, 208-209.

²⁰⁹ Post, *The Mind of the Terrorist*, 90-91.

geweld met een 'war for peace' beleid. Een poging om president Kumaratunga in 1999 om te brengen, mislukte. Kumaratunga beantwoordde deze bomaanslagen, militant geweld en algehele politieke crisis met felle onderdrukking en militair optreden tegen de Tamil minderheid.²¹⁰

In 2001 bracht de Noor Erik Solheim een bezoek aan Sri Lanka voor een ontmoeting met LTTE leider Prabhakaran. Met de Noor als vredesmakelaar startten gesprekken tussen de LTTE en de Sri Lankaanse regering. In februari 2002 werd het Cease-Fire Agreement (CFA) werd getekend. Deze ontwikkeling zorgde tijdelijk voor een beëindiging van het bloedvergieten. De financiële situatie en problemen rondom de rekrutering van de LTTE zorgden ervoor dat de tijd voor onderhandelingen rijp was. Gedurende 2002 vonden drie rondes van vredesonderhandelingen plaats. Hoewel er werd gesproken over Tamil autonomie en zelfbeschikking, zorgden aanhoudende gevoelens van marginalisatie ervoor dat de vredesonderhandelingen een jaar later in april 2003 stuk liepen, omdat de LTTE zich alsnog terugtrok. De Singalezen reageerden furieus nadat de LTTE in 2003 het voorstel opperde om een Interim Self-Governing Authority (ISGA) voor de Tamil regio's te construeren.²¹¹ Periodes van geweld volgden elkaar op, totdat ironisch genoeg de verwoestende tsunami in december 2004 niet alleen een golf van oceaanoever, maar ook een golf van relatieve rust op het eiland bracht. Deze tsunami heeft aan zo'n 30.000 mensen het leven gekost, veelal in het zuiden, oosten en noorden van Sri Lanka, waardoor er veel Tamils, die toch al in een penibele positie verkeerden om het leven zijn gekomen.²¹²

De moord op de Sri Lankaanse minister van Buitenlandse Zaken Lakshman Kadirgamar in 2005, slechts negen maanden na de tsunami, veroorzaakte echter een nieuwe golf van geweld en terreur.²¹³ De vredesonderhandelingen werden voortgezet, ondanks dit aanhoudende geweld.

3.3.4 Eelam War IV: 2006 - 2009

In december 2006 faalde een zelfmoordaanslag op Gotabaya Rajapaksa, de jongere broer van (de inmiddels nieuwe SLFP) president Mahinda Rajapaksa. Vanuit Prabhakarans perspectief betekende de moord op de broer van de president een aanslag op de overheidsmachine en het zou de regering zeker aan het wankelen brengen. In plaats van Gotabaya op te blazen, blies de LTTE het vredesproces op. Gotabaya overleefde de aanslag, in Colombo waren ze door deze poging wakker geschud. De Sri Lankaanse regering

---

²¹⁰ Bloom, *Dying to Kill*, 62.

²¹¹ Frerks en Klem, 'Conditioning Peace among Protagonists', 13.

²¹² Post, *The Mind of the Terrorist*, 91.

²¹³ Narayan Swamy, *The Tiger Vanquished*, 24-25.

versnipperde het in 2002 getekende vredesakkoord. Deze gefaalde zelfmoordaanslag betekende een belangrijk keerpunt in het LTTE conflict. Het vertrouwen in vredesonderhandelingen was al geschaad, maar werd vanaf december 2006 compleet opgegeven. Daarnaast werden de internationale gemeenschap evenals humanitaire hulporganisaties en internationale instituties als de VN ervan verdacht een gekleurde houding aan te nemen tegenover het conflict, ten gunste van de LTTE.²¹⁴ Deze alles-of-niets tactiek wierp in 2007 zijn vruchten af op het moment dat één van de hoge leiders van de LTTE werd gedood tijdens een luchtaanval.²¹⁵

De Singalese militaire invasie in Kilinochchi (waarbij een LTTE hub werd opgepakt) en de uitschakeling van LTTE leider Prabhakaran in 2009 betekenden het einde van een ruim 30 jaar durend bloedig conflict in Sri Lanka. Dit conflict liet een door oorlog verscheurd eiland achter en had in totaal zo'n 90.000 mensenlevens gekost. Onder de overlevenden van dit conflict bestond een enorm grote populatie van Tamil vluchtelingen in Sri Lanka evenals in andere delen van de wereld.²¹⁶

---

²¹⁴ Ibidem, xxi.

²¹⁵ Ibidem, 75.

²¹⁶ Ibidem, xxii.

Hoofdstuk 4 – Theoretische synthese: Een structuralistische, culturalistische, sociaalpsychologische en rationele benadering voor zelfmoordterrorisme en de LTTE.

In dit hoofdstuk zal er tevens gebruik worden gemaakt van informatie verkregen van interviews die zijn afgenomen met ex-LTTE leden afkomstig uit de regio Batticaloa (oost Sri Lanka). Deze kwalitatieve interviews zijn gestructureerd afgenomen met een vijftal vrijwillig evenals onvrijwillig gerekruteerde LTTE leden (zie afbeelding vijf in de bijlage). De interviews zijn afgenomen in een kantoor van de organisatie ‘Home for Human Rights’ in Batticaloa.

De interviews zijn in februari 2014 afgenomen. Alle interviews hadden een lengte van ongeveer anderhalf uur. Er zijn in totaal vier vrouwen geïnterviewd en één man, variërend in de leeftijd van 25 tot en met 50 jaar. De vragen tijdens het interviews hadden vooral betrekking op de drijfveren voor de aansluiting bij de LTTE en de Black Tigers (als dit van toepassing was). Bij de onvrijwillig gerekruteerde leden lag de nadruk vooral op het radicaliseringsproces en kantelpunt van extrinsieke naar intrinsieke motivatie om met de LTTE mee te strijden. Hoewel het conflict in 2009 is beëindigd, ligt de kwestie LTTE nog altijd erg gevoelig in Sri Lanka. Er moet om deze reden voorzichtig worden omgesprongen met de bevindingen die uit deze interviews naar voren zijn gekomen (wegens subjectiviteit en sociaal wenselijke antwoorden).

4.1 De Sri Lankaanse samenleving vanuit een structuralistisch perspectief

Zoals in hoofdstuk twee besproken, vormt de samenleving de context waarbinnen individuen en organisaties opereren. De samenleving wordt niet alleen gevormd, er zijn tevens bestaande of ontwikkelde structuren noodzakelijk voor de opkomst van geweld. Zo werd en wordt er nog altijd veel waarde gehecht aan de geschiedenis van Sri Lanka door haar inwoners, waaronder cultuur, religie en tradities. Sociaal-antropoloog Bruce Kapferer spreekt in dit verband van de ‘invention of tradition’. Hierin is de interpretatie van de geschiedenis sterk gekoppeld aan ontwikkelingen in het heden.²¹⁷ Daarnaast worden mythen, legendes en kronieken gebruikt om ideologieën in het heden te vormen, uit te leggen en kracht bij te zetten, Kapferer omschrijft dit proces als de ‘remythologisation’ van het Singalees nationalisme.²¹⁸ Deze reciproque werking en het verband tussen

---

²¹⁷ B. Kapferer, ‘Remythologizing Discourses: State and Insurrectionary Violence in Sri Lanka’, in: D.E. Apter, *The Legitimization of Violence* (New York 1997) 159-188, 170.

²¹⁸ Frerks en Klem, *Dealing with Diversity*, 32.

samenleving en het ontstaan van zelfmoordterrorisme in Sri Lanka zal hieronder geanalyseerd worden.

4.1.1 Geschiedenis; culturele normen en tradities

De collectieve identiteit bij groeperingen is doorgaans gebaseerd op de culturele en toegeschreven kenmerken die als belangrijk worden geacht bij leden van die groepering (*cultural framing*).²¹⁹ Belangrijke onderdelen van deze culturele kenmerken van collectieve identiteit zijn met name etniciteit, religie en nationalisme. De manier waarop deze onderdelen invloed hebben op de opkomst van zelfmoordterreur in de Sri Lankaanse samenleving zal hieronder worden uiteengezet.

Etnische problemen in een pluralistische maatschappij: Singalezen versus Tamils

Een etniciteit is een groep mensen met een gedeelde culturele identiteit en een eigen gesproken taal. Etniciteit wordt daarnaast bepaald door externe, sociale, economische en politieke processen en is constant in beweging en in ontwikkeling.²²⁰

De Tamil etniciteit is gebaseerd op een Tamil beschaving die teruggaat naar 900 voor Christus. Sindsdien is er sprake geweest van een Tamil natie die eigen cultuur, traditie en taal heeft ontwikkeld. Deze natie vertoonde de meeste gelijkenissen met Tamil Nadu, een gebied gelegen in het zuiden van India. Zo is de Tamil taal gebaseerd op de Dravidische talen gesproken in Zuid-India.²²¹

Voor en tijdens de koloniale overheersing van de Portugezen en de Nederlanders leefden de Tamils in het noorden en oosten onafhankelijk van de meer centraal en zuidelijk gevestigde koninkrijkes in Kotte (Colombo) en Kandy. De manier waarop de koninkrijkes in Jaffna, Kotte en Kandy opgebouwd waren, verschilden niet veel van elkaar. Het Portugese bestuur had in beperkte mate invloed op het Jaffna Kingdom in het noorden van Sri Lanka. De Nederlanders bemoeiden zich meer met de inwoners van de verschillende koninkrijkes, maar lieten de lokale (kaste) systemen met rust.²²² Hoewel de traditionele kaste relaties in Jaffna vergelijkbaar was met die van Kandy en Colombo, was die van Jaffna meer strikter op het gebied van reinheid, voedsel, onthouding en vormen van vasten. Tamils leefden dus feitelijk geïsoleerd in het noorden van Sri Lanka en hadden hun eigen culturele, linguïstiek en religieuze identiteit ontwikkeld.²²³ Verschillen tussen bevolkingsgroepen waren onder koloniaal bewind dus vooral gebaseerd op lokale

²¹⁹ T.R. Gurr, 'Why Minorities Rebel', 161-201, 163.

²²⁰ J. Nagel, 'Constructing Ethnicity', 152.

²²¹ S.K. Sitrapalam, 'The Tamils of Sri Lanka: The Historical Roots of Tamil Identity', in: G. Frerks en B. Klem, *Dealing with Diversity: Sri Lankan Discourses on Peace and Conflict* (Maharagama 2005) 231-273, 231.

²²² Ibidem, 131.

²²³ Tambiah, *Sri Lanka*, 103-107.

of regionale verschillen en niet etnisch zoals dat tegenwoordig het geval is. Het label Tamil en Singalees is eigenlijk pas later geconstrueerd.²²⁴ Het noorden en oosten bleven dus aparte administratieve eenheden, tot de Britten de verschillende koninkrijkes in 1815 verenigde. Desalniettemin bleven de Tamils veel waarde hechten aan hun eigen geloof, kaste systeem en andere sociale structuren.²²⁵

Deze waarde bleef bestaan tijdens Brits bestuur, evenals na de onafhankelijkheid van Ceylon. Zo zag de etnische verdeling rond 1981 - enkele decennia na de dekolonisatie - er als volgt uit: de Singalezen vormden de etnische meerderheid, zo'n 74 procent van de bevolking. Daarnaast de Tamils, 18,2 procent van de bevolking, waaronder 12,6 procent Sri Lankaanse Tamils en 5,6 Indiase Tamils. Slechts 7,4 procent Moslims en 0,4 procent was van een andere etniciteit.²²⁶ De traditionele Tamil thuishavens waren en zijn nog altijd gelegen in en rond Jaffna, Vavuniya, Batticaloa en Trincomalee, veelal gevestigd in noord en oost Sri Lanka (zie afbeelding 3 in de bijlage).

De fetisjering van cultuur en religie: Boeddhisme versus Hindoeïsme

Doorgaans zijn de Singalezen dus Boeddhistisch en spreken zij Singalees, een Indo-Europese taal die sterk gerelateerd is aan de talen in Noord-India. De meeste Tamils zijn doorgaans Hindoeïstisch en spreken Tamil, een Dravidische taal die tevens in Zuid-India wordt gesproken.²²⁷ Beide etnische groeperingen bestaan daarnaast uit een kleine christelijke minderheid. Hoewel er bepaalde componenten van beide culturen (zoals de taal en religie) enorm van elkaar verschillen, delen beide culturen ook veel kenmerken, waaronder; verwantschap, religieuze verering, gewoonten en feestdagen.²²⁸

De geschiedenis van het Sri Lankaanse Boeddhisme vormt een belangrijke bron van wijsheid en inspiratie voor Sri Lankanen. Deze geschiedenis wordt dikwijls omschreven in mythen en kronieken, geschreven in Pali (een taal afgeleid uit Sanskriet, een oud-Indische taal). De meest bekende is de Mahavamsa kroniek en beschrijft de lijn van troonopvolging van Singalese koningen vanaf de zesde eeuw voor Christus tot de vierde eeuw na Christus.²²⁹ Deze kroniek omschrijft dat het behoud en de bescherming van het Boeddhisme een van de belangrijkste taken vormt voor deze Singalese leiders. De

---

²²⁴ Ibidem, 7.

²²⁵ S.K. Sitrapalam, 'The Tamils of Sri Lanka', 131.

²²⁶ Tambiah, *Sri Lanka*, 4.

²²⁷ R.N. Kearney, 'Ethnic Conflict and the Tamil Separist Movement in Sri Lanka', *Asian Survey* 25 (1985) 898-917, 899.

²²⁸ Tambiah, *Sri Lanka*, 5.

²²⁹ Frerks en Klem, *Dealing with Diversity*, 8-9.

heroïsche overwinning van Koning Dutthagamini in deze context vormt een van de belangrijkste onderdelen van de Boeddhistische Sri Lankaanse geschiedenis.²³⁰

Hoewel deze mythen en kronieken eeuwen geleden zijn ontstaan, werden zij ook in het postkoloniale tijdperk in Sri Lanka nog vereeuwigd en hadden zij bovendien veel invloed binnen de Sri Lankaanse politiek. Vanuit dit historische perspectief vormde het Hindoeïsme dus een bedreiging voor het behoud van de Boeddhistische leer in Sri Lanka. De opdracht die Singalese leiders eeuwen geleden hadden gekregen zou door Hindoeïstische invloeden kunnen falen.²³¹ Deze dreiging ontstond niet alleen vanuit de Tamils (veelal Hindoe), maar ook Christenen en Moslims vormden een bedreiging voor de het behoud en fetisjering van de boeddhistische leer op het eiland.

Singalese nationalistische sentimenten en het herstel van de Singalese identiteit na dekolonisatie in jaren '50 en '60 van de vorige eeuw kregen meer vorm door het actief gebruik en propaganda van eeuwenoude mythologie in Sri Lanka. In de Singalese politieke discours werden mythen gebruikt om de Singalese dominantie te rechtvaardigen.²³² Singalese revitaliserende leiders reconstrueerden een beeld van het verleden door bijvoorbeeld Prins Vijaya op een voetstuk te plaatsen. Deze Prins arriveerde rond 543 voor Christus op Sri Lanka en wordt beschouwd als eerste koning die dit land regeerde en daarmee de Singalese cultuur startte. De komst van Prins Vijaya viel samen met de dood van Boeddha, waardoor deze leer nog zeker 2500 jaar in Sri Lanka werd gehandhaafd en uitgebreid door de immigranten en diens afstammelingen.²³³ Aangenomen werd dat de overleving van het Boeddhisme afhankelijk was van de overleving van de Singalezen in Sri Lanka. De religie, het land en de bevolking vormden zodoende een eenheid die onlosmakelijk met elkaar was verbonden.²³⁴ Een verband waarbinnen geen ruimte bestond voor de Tamil minderheid in Sri Lanka.

Singalees nationalisme en Tamil separatisme

De structuralistische condities en gebeurtenissen in het verleden vormen onder andere de opkomst van nationalistische geluiden.²³⁵ Nationalisme komt voort uit het geloof dat een eigen etnische of nationalistische traditie in hoge mate waardevol is en te allen tijde verdedigd en beschermd moet worden.²³⁶ In een gedekoloniseerde pluralistische samenleving waarbinnen verschillende culturen samen leven zoals in Sri Lanka het geval

---

²³⁰ Ibidem, 8-9.

²³¹ Ibidem, 9-10.

²³² Kapferer, *Legends of People Myths of State*, 35.

²³³ Bloom, *Dying to Kill*, 49.

²³⁴ Ibidem, 49.

²³⁵ Kapferer, *Legends of People Myths of State*, 90.

²³⁶ Hastings, *The Construction of Nationhood*, 4.

was, waren nationalisme, integratie en assimilatie moeilijk definieerbare begrippen. Het koloniale regime heeft eraan bijgedragen dat etnische scheidingen en territoriale grenzen in zekere zin al waren gevormd vóór de onafhankelijkheid in 1948. Na de onafhankelijkheid werden deze scheidingen en grenzen echter duidelijker.²³⁷

In de jaren '70 ontstond er mede door de opkomst van Singalees nationalisme geleidelijk meer onrust aan de kant van de Tamils. Door de verregaande maatregelen door Bandaranaike in de jaren '60 en de constitutionele veranderingen in 1972 waarin Ceylon een naamsverandering onderging en Boeddhisme werd omgedoopt tot staatsreligie, zorgden voor toenemende gevoelens van onderdrukking en repressie bij de Tamil minderheid in Sri Lanka.²³⁸ Deze onderdrukking en verwaarlozing van minderheden in Sri Lanka leidde zodoende tot een versterking van de Tamil identiteitsprincipes en Tamil separatisme. Dit blijkt uit het aantal politieke Tamil partijen dat zich enerzijds afsplitste van al bestaande partijen of compleet nieuw werden opgericht vanaf de jaren '70. Onder andere de TUF, die zich inzette voor geweldloos protest en de TNT (opgericht door Velupillai Prabhakaran) die meer (extreem) geweld noodzakelijk achtte.²³⁹ Dergelijke gematigde en meer radicalere groeperingen legden de basis voor nationale afscheidingsbewegingen die streefden naar een onafhankelijk, autonome Tamil thuishaven.²⁴⁰ Hieronder zal dieper in worden gegaan op de politieke context rond de jaren '70.

4.1.2 Politieke context en economische ontwikkelingen

De Sri Lankaanse samenleving na 1948 kan omschreven worden als pluralistische maatschappij met een gefragmenteerd politieke cultuur. De natievorming na de dekolonisatie was ernstig gefaald en het schortte aan alle kanten op constitutioneel gebied.²⁴¹

Waar de Tamil minderheid onder het Britse bewind nog genoot van sociale en economische voordelen, veranderde dit na de onafhankelijkheid van Ceylon. In de eerste jaren na de dekolonisatie bestond er een enorme afkeer jegens de Britse elite die zich nog altijd in Ceylon bevond. De Engelse taal, westerse levensstijlen en dergelijke buitenlandse invloeden in Sri Lanka wekten vrijwel direct na de onafhankelijkheid sterke

---

²³⁷ Kapferer, *Legends of People Myths of State*, 91.

²³⁸ International Crisis Group, 'Sri Lanka: The Failure of the Peace Process', *Crisis Group Asia Report 124* (2006) 1-35, 6.

²³⁹ Post, *The Mind of the Terrorist*, 85.

²⁴⁰ Ibidem, 85.

²⁴¹ U. Abeyratne, 'The Ethnic Problem and Sri Lankan Political Culture', in: G. Frerks en B. Klem, *Dealing with Diversity: Sri Lankan Discourses on Peace and Conflict* (Maharagama 2005) 85-96, 95.

ressentimenten op bij de Singalese meerderheid in Sri Lanka.²⁴² Na het vertrek van de Britten in 1948 nam de Singalese meerderheid in Sri Lanka vrijwel direct een irreële houding aan tegenover de Tamil minderheid, welke bestond uit zo'n twintig procent van de populatie in Sri Lanka. Een Singalese nationalistische golf trok door het eiland, teneinde het door kolonialisme uit balans gebrachte land weer in evenwicht te brengen. In 1956 werd nationalist Solomon West Ridgeway Dias Bandaranaike, leider van de Sri Lanka Freedom Party (SFLP) verkozen als minister-president van Sri Lanka. ²⁴³ Singalees chauvinisme manifesteerde zich in verschillende bepalingen die voor de Tamils in het noorden en oosten van Sri Lanka onvoordelig uitpaktten. Staatsburgerschap voor Tamils in Sri Lanka werd meermaals geweigerd en getracht werd om enkele Tamils te repatriëren naar India. In 1958 werd zelfs een 'Sinhala Only Act' taalbeleid van kracht, waardoor enkel Singalees als officiële taal werd aangenomen en hiermee het Tamil als (overheids)taal werd verworpen.²⁴⁴ Deze wet creëerde een sterke etnische scheiding en had onder andere als gevolg dat het lastiger werd voor Tamils om overheidsfuncties te bekleden. Daarnaast werd bepaald dat Tamil studenten aan een bepaald niveau van Singalees moesten voldoen om toegelaten te kunnen worden voor een universiteit. Dit niveau lag voor Tamils beduidend hoger dan voor de Singalese medestudenten. Dergelijke taal en onderwijs maatregelen betekende met name onder de Tamil jeugd een toename van *grievance* jegens de Singalese hegemonie.²⁴⁵

De SLFP regering onder Sirimavo Bandaranaike (II) kreeg te maken met problemen met name op het gebied van educatie en werkgelegenheid, religie evenals taal en cultuur.²⁴⁶ Op het gebied van religie werd boeddhisme uitgeroepen tot staatsreligie welke grondwettelijk werd vastgelegd in de 'Sri Lanka Constitution of 1972'. De constitutie van 1972 stelde vast dat:

'Republic of Sri Lanka shall give to Buddhism the foremost place and accordingly it shall be the duty of the state to protect and foster Buddhism' (...) 'The official language of Sri Lanka shall be Sinhala as provided by the Official Languages Act of 1956... that all laws shall be made or enacted in Sinhala... that the language of the courts and tribunals shall be Sinhala throughout Sri Lanka and accordingly, their reports,

---

²⁴² M.R. Narayan Swamy, *Tigers of Lanka: From Boys to Guerrillas* (Colombo 2008) 8.

²⁴³ Post, *The Mind of the Terrorist*, 83.

²⁴⁴ Whittaker, *The Terrorism Reader*, 72.

²⁴⁵ Frerks en Klem, *Dealing with Diversity*, 80-81.

²⁴⁶ A.J. Wilson, *Politics in Sri Lanka: 1947-1979* (Londen 1979) 4.

pleadings, proceedings, judgements, orders and so on shall be in Sinhala.²⁴⁷

Deze wet werd van kracht teneinde de Christelijke elite (veelal Engelssprekend) het leven moeilijker te maken. Daarnaast werd het voor minderheden lastiger om overheidsfuncties te kunnen bekleden. In ditzelfde jaar werd de naam van Ceylon veranderd in de Singalese naam Sri Lanka. Nieuwe bepalingen in de grondwet van 1972 sloten Tamils tevens uit van elke vorm van politieke inmenging.²⁴⁸ Ter illustratie: in 1949 werden overheidsfuncties voor 41 procent door Tamils bekleed en voor 54 procent door Singalezen. In 1963 was deze proportie significant gewijzigd, zeven procent was Tamil en 92 procent Singalees.²⁴⁹

Op het gebied van cultuur werden er subsidies uitgegeven voor met name belangrijke boeddhistische tempels, waaronder de Sri Dalada Maligawa (Temple of the Sacred Tooth Relic) in Kandy.²⁵⁰ In ditzelfde jaar werd - toeval of niet - tevens de geboorte van Boeddha gevierd, welke zo'n 2500 jaar geleden plaats had.²⁵¹

Spanningen tussen de Singalese meerderheid en de Tamil minderheid werden versterkt door economische stagnatie en hoge werkloosheid, met name onder jongeren.²⁵² Sri Lanka werd door President Jayewardene beschouwd als het nieuwe Singapore of Hong Kong, hierdoor werd een vrijhandelszone van kracht in 1977, waardoor lokaal en buitenlandse handel bevorderd zou kunnen worden. Een nieuwe klasse van een Singalees sprekende elite ontstond en de kloof tussen arm en rijk werd vergroot. Leiderschapsfuncties binnen politieke partijen werden met name vervuld door deze Singalese *urban-based* bourgeoisie. In andere woorden, het diepgewortelde hiërarchische systeem gebaseerd op verwantschap en kaste verschillen van de (pre)koloniale periode was nog altijd vast gebeiteld in het politieke en economische postkoloniale Sri Lanka.²⁵³ Tot op de dag van vandaag is dit nog steeds zichtbaar binnen de politiek, zo bestuurt de familie Rajapaka zo'n beetje compleet het huidige politieke apparaat.

Onder deze omstandigheden was het niet vreemd dat Tamils om een onafhankelijk Tamil Eelam vroegen. De Prevention of Terrorism Act (PTA) in 1979 was echter het antwoord van Colombo op dit verzoek. De PTA was in eerste instantie een tijdelijke wet, maar werd later een permanent onderdeel van de constitutie. Met deze PTA werd het voor

---

²⁴⁷ Narayan Swamy, *Tigers of Lanka*, 19.

²⁴⁸ Tamilnation, 'Sri Lanka's Laws' (versie 22 mei 1972), <http://tamilnation.co/srilankalaws/72constitution.htm> (4 juni 2014).

²⁴⁹ Bloom, *Dying to Kill*, 50.

²⁵⁰ Wilson, *Politics in Sri Lanka*, 14-17.

²⁵¹ Narayan Swamy, *Tigers of Lanka*, 10.

²⁵² Whittaker, *The Terrorism Reader*, 73.

²⁵³ B. Kapferer, 'Ethnic Nationalism and the Discourses of Violence in Sri Lanka', *Journal of Transnational & Crosscultural Studies* 9 (2001) 33-67, 38.

het regeringsleger mogelijk om elke vorm van Tamil-protest met harde hand neer te slaan.²⁵⁴

Schermutselingen, sit-in's en betogingen waren inmiddels onderdeel van het straatbeeld geworden. Het in toenemende mate vergroten van militaire aanwezigheid in het noorden van Sri Lanka en het met harde hand neerslaan van protesten werkten echter averechts.²⁵⁵ Op 27 juli 1975 stapte de populaire burgemeester van Jaffna Alfred Duriappah uit zijn auto om de Varadaraja Perumal Tempel in Jaffna te bezoeken. Duriappah werd gezien als personificatie van het Bandaranaike regime in Jaffna, waardoor hij dit bezoek aan de tempel met zijn leven heeft moeten bekopen. Deze politieke en bloedige aanslag in Sri Lanka zou de eerste zijn in een reeks van aanslagen in de 30 jaar die nog zouden volgen. De aanslag werd enkele dagen later opgeëist door de tot dan toe nog onbekende Velupillai Prabhakaran.²⁵⁶

4.1.3 Vervreemding, vernedering, onderdrukking en slachtofferschap

Zoals in hoofdstuk twee genoemd kan de combinatie van onderdrukking en bedreiging van cultuur, religie en etniciteit leiden tot opstand en geweld. Deze situaties kunnen dikwijls niet eenvoudig gewijzigd worden. Dit is met name het geval binnen etnische conflicten of extreme repressie door de staat jegens een bevolkingsgroep.²⁵⁷ In het geval van de Tamils in Sri Lanka ontstond een dergelijke situatie in het eerste decennia na onafhankelijkheid in 1948. Beide etniciteiten, de Tamils en Singalezen, vochten voor het behoud van hun etnische symboliek, gewoonten en gebruiken. De wens van veel Singalezen was om hun etnische erfgoed in ere te herstellen, een erfgoed dat tijdens de koloniale overheersing een aantal eeuwen naar de achtergrond was verdwenen. Deze aspiratie stond lijnrecht tegenover het collectieve Tamil gedachtegoed; namelijk het beschermen van de Tamil etniciteit tegen de Singalese dominantie op het eiland en mogelijke assimilatie die dit teweeg zou brengen.²⁵⁸

De manier waarop Tamils op hun hoede waren in de jaren '60 van de vorige eeuw was niet geheel onterecht. Zoals eerder aangegeven werden er in de jaren tussen 1950 en 1970 een aantal wetten op politiek gebied ingevoerd die niet geheel positief uitpakten voor de Tamil minderheid in Sri Lanka. Tevens werden er door de overheid contra-maatregelen genomen om het Tamil separatisme de kop in te drukken, zoals het met harde hand neerslaan van protest en opstand. Deze interventies hebben meerdere malen geleid

---

²⁵⁴ Frerks en Klem, *Dealing with Diversity*, 122-123.

²⁵⁵ Narayan Swamy, *Tigers of Lanka*, 15-16.

²⁵⁶ Ibidem, 20-21.

²⁵⁷ T.R. Gurr, 'Terrorism in Democracies: Its social and political bases', 89.

²⁵⁸ R.N. Kearney, 'Ethnic Conflict and the Tamil Separatist Movement in Sri Lanka', 902.

tot bloedige confrontaties tussen de Tamils en de regeringstroepen. Hoewel er Singalese evenals Tamil slachtoffers vielen tijdens deze confrontaties, zagen Tamils deze acties als zeer onnodig en riepen deze met name meer gevoelens van wrok op.

4.1.4 Samenvatting

Vanuit een structuralistisch perspectief kan de context waarbinnen (zelf)moordterreur bij de LTTE is ontstaan geanalyseerd worden. Nadat de Britten Ceylon hadden verlaten in 1948, vochten de Singalezen en de Tamils beide voor het behoud van hun eigen etnische symbolen en rituelen, waarmee hun identiteit was bepaald. De collectieve aspiraties van de Singalezen om hun etnische identiteit en erfgoed te behouden en de Singalese hegemonie hiermee te herstellen (welke ruim vier eeuwen naar de achtergrond was verschoven door de koloniale overheersers), botste met de noordelijke en oostelijke bewoners van het eiland. Bij de Tamils zorgde dit voor een toename van de dreigingsperceptie. De Tamils wilden er vis à vis voor zorgen dat de Tamil etniciteit beschermd zou worden tegen alle vormen van assimilatie die de Singalese hegemonie teweeg zou kunnen brengen. Deze structurele variabelen, de aanwezigheid van sterke etnische en nationalistische sentimenten hebben allebei bijgedragen aan een toenemende mate van polarisering tussen de twee etnische groepen op een relatief klein eiland als Sri Lanka.

Zoals in hoofdstuk twee besproken kan ook de opkomst van sterke religieuze geluiden binnen een samenleving zorgen voor de opkomst van geweld. In het geval van Sri Lanka is hier niet of nauwelijks sprake van. Religie: Boeddhisme en Hindoeïsme vormen slechts een onderdeel van de identiteit van de Singalezen en Tamils in Sri Lanka en vormen geen hoofdrolspelers in de zoektocht naar de motivaties van de Black Tigers voor het uitvoeren van zelfmoordterreur. Er zijn geen religieuze connotaties verbonden aan het conflict, in plaats daarvan was de LTTE met name gebaseerd op een nationalistische ideologie.²⁵⁹ Religie werd enkel ingezet als instrument om de ontstane nationalistische sentimenten te onderbouwen en om aan te tonen wie daadwerkelijk de oorspronkelijke bewoners van het eiland waren.

De politieke structuren zorgden voor een toename van *grievance* onder de Tamils in Sri Lanka. Het politiek beleid in de jaren '60 en '70 van de vorige eeuw was gebaseerd op onderdrukking van de Tamil minderheid. Toegang tot de politieke werd voor minderheidspartijen afgedwongen en middels wrede contrareacties van de overheid op Tamil protest werd de woede onder de Tamils alleen maar vergroot. Wetten als de 'Sinhala-Only Act' versterkten de al aanwezige gevoelens van vervreemding, vernedering,

---

²⁵⁹ M. Ferrero, 'Martyrdom Contracts', *The Journal of Conflict Resolution* 50 (2006) 855-877, 870.

bedreiging en slachtofferschap binnen de Tamil gemeenschap. Op deze manier is er dus ook een belangrijke rol weggelegd voor de politieke Singalese elite bij het ontstaan van (zelfmoord)terreur in Sri Lanka. Economische stagnatie zorgde voor een toename van het aantal werklozen. Met name de Singalese, evenals de Tamil jeugd werden het hardst getroffen door het overheidsbeleid in de jaren '60, '70 en '80 in Sri Lanka.

4.2 Het individuele LTTE lid vanuit een culturalistisch perspectief

Zoals in hoofdstuk twee beschreven kan vanuit een culturalistisch perspectief onderzocht worden in hoeverre cultuur betekenis geeft aan het gebruik van geweld door terroristische groeperingen. Culturalistische factoren kunnen verklaren op welke manier individuen en militante groeperingen religie, traditie en rituelen gebruiken als kader om zelfmoordaanslagen te rechtvaardigen.²⁶⁰ Hieronder zal voor de casus LTTE beschreven worden hoe martelaarschap als strategisch en gelegitimeerd instrument werd beschouwd door de LTTE en de Black Tigers. Tevens zal onderzocht worden in hoeverre de Tamil cultuur de noodzakelijke handvatten bood om extreem geweld gelegitimeerd in te kunnen zetten en in hoeverre de primaire steungroep, de sociale omgeving hierbij een rol speelde. Daarnaast zullen de individuele leerervaringen en de vorming van Tamil identiteit aan de orde komen.

4.2.1 Cultural framing en de heroïek van de martelaar

Zoals eerder besproken vormt religie één van de belangrijkste componenten van het begrip cultuur. Leden van de LTTE waren voornamelijk Hindoeïstisch, maar ook Christelijke Tamils hebben zich jarenlang bij de LTTE gevoegd.²⁶¹ Singalezen waren, en zijn zoals inmiddels bekend is, dikwijls Boeddhistisch. Ironisch genoeg vormt geweldloosheid één van de sleutelprincipes van het boeddhisme. Geweld wordt echter gelegitimeerd op het moment dat de boeddhistische leer onder druk komt te staan: 'terror in the name of Buddha'.²⁶² Van dergelijke religieuze bescherming is er bij de Tamils en de LTTE geen sprake.

Seculier geweld, geweld zonder religieuze motivatie als bij de Tamils het geval was, werd dikwijls vanuit extreem nationalistische toewijding en trouw naar de leider Villupilai Prabhakaran, gemotiveerd.²⁶³ Zoals blijkt uit het voorgaande hoofdstuk leidde

---

²⁶⁰ M.M. Hafez, 'Rationality, Culture and Structures in the Making of Suicide Bombers', 169-168.

²⁶¹ C. van Voorde, 'Sri Lankan Terrorism: Assessing and Responding to the Threat of the Liberation Tigers of Tamil Eelam (LTTE)', *Police Practice and Research: An International Journal* 6 (2005), 181-199, 185.

²⁶² Ibidem, 188.

²⁶³ Bloom, *Dying to Kill*, 64.

gevoelens van onderdrukking en vervreemding tot een toename van wrok jegens het Singalese bewind en toename van Tamil separatisme.

Bij de individuele Black Tigers waren de persoonlijke verliezen, woede en wrok sterk gekoppeld aan de zelfopoffering: 'The harassment that I and my parents have suffered at the hands of the army makes me want to take revenge.... It is a question of Tamil pride, especially after so much sacrifice. There is no escape'.²⁶⁴ Opoffering voor de Tamil thuishaven en woede jegens het Singalese bewind vormden dus legitimaties voor zelfmoorterreur en werden vergroot door inspiraties van LTTE leider Prabhakaran, collega-Black Tigers en individuele glorie.²⁶⁵ Deze individuele glorie, de heroïek van de martelaar, vormde een onderdeel van de LTTE cultuur: de martelaarscultus.²⁶⁶ Black Tigers werden opgehemeld, portretfoto's werden in de trainingskampen tentoongesteld en werd gedistribueerd op LTTE's jaarlijkse 'Hero's Day'.²⁶⁷ Martelaarschap binnen de LTTE werd daadwerkelijk beschouwd als heroïsche daad:

Names and deeds are publicized and honored in the Tamil press. Particular districts construct memorials to BTs who came from their area. Pictures of martyrs are prominently displayed across the land and are printed in booklets. In addition to the Heroes' Day for the movement as a whole, the BTs are the only LTTE unit to have their own day: Black Tigers' Day.²⁶⁸

De Hindoeïstische leer, met haar tradities en gewoonten vormt dus geen enkele motivatie voor Black Tigers om zelfmoordaanslagen uit te voeren. Een geheel nieuwe cultuur die binnen de LTTE is ontstaan, de martelaarscultus kan daarentegen wel worden beschouwd als motivatie voor zelfmoorterreur.

4.2.2 Individuele leerervaringen en de rol van de primaire steungroep bij gelegitimeerd gebruik van geweld

Inzicht in de sociale context waarin terroristen opgroeien, vormt een belangrijke factor bij het onderzoek naar motivaties van terroristen. Deze kunnen in bepaalde mate worden beïnvloedt door individuele leerervaringen en de primaire steungroep van terroristen zoals familieleden, kennissen en vrienden.²⁶⁹ In hoeverre en op welke manier dit het geval is bij LTTE leden en de Black Tigers zal hieronder uiteengezet worden.

---

²⁶⁴ Ibidem, 64.

²⁶⁵ C. van Voorde, 'Sri Lankan Terrorism', 188.

²⁶⁶ J. Nagel, 'Constructing Ethnicity', 165.

²⁶⁷ Bloom, *Dying to Kill*, 64.

²⁶⁸ M. Ferrero, 'Martyrdom Contracts', 870.

²⁶⁹ Horgan, *The Psychology of Terrorism*, 87-88.

Predispositionele socialisatie, oftewel traumatische leerervaringen kunnen onder andere verklaren waarom individuen betrokken kunnen raken bij terroristische activiteiten. Deze (traumatische) ervaringen dienen als katalysator in het denken en handelen van een potentieel terrorist²⁷⁰ De trots van de Tamil etniciteit, tezamen met individuele leerervaringen kunnen zorgen voor gevoelens van wraak: 'The harassment that I and my parents have suffered at the hands of the army makes me want to take revenge..... It is a question of Tamil pride, especially after so much sacrifice. There is no escape.'²⁷¹

Tijdens mijn interviews die ik heb afgenomen heb ik een tweetal ex-LTTE leden gesproken die niet vrijwillig bij de LTTE terecht zijn gekomen. Zij zijn op de weg terug naar huis (van school) door LTTE leden meegenomen. Hun ouders hebben ze tot nadat ze zijn vrij gekomen niet meer gezien. Eén van de vrouwen die ik heb gesproken was zelfs opgegroeid met het idee dat contact met de LTTE enkel negatieve ontwikkelingen met zich mee kon brengen. De tante van de geïnterviewde was al enkele jaren eerder overleden doordat zij de LTTE had gesteund en haar ouders zagen haar liever niet in dezelfde positie terechtkomen. Beide geïnterviewde vrouwen waren tussen 2001 en 2004 geronseld. Een opmerkelijke ontwikkeling, aangezien in deze periode vredesonderhandelingen plaatsvonden. Tijdens deze rustperiode is de LTTE dus stug doorggegaan met de rekrutering, training en indoctrinatie van leden.²⁷² Deze ontwikkeling zal later in dit hoofdstuk nader worden belicht.

Over het algemeen heerste er binnen de Tamil gemeenschap een ambivalente houding tegenover de LTTE. Zo gaf één van de geïnterviewden aan dat haar moeder zeer arm was. Hoewel zij een gekwalificeerd docente was, ontving zij slechts een loon van Rs. 300 (omgerekend zo'n €1,70) in de maand. Ondanks dit lage salaris had zij geen haatgevoelens tegenover de regering in Colombo. Als onderdeel van de rekruteringsmissie nam de LTTE dergelijke banen in beslag, wat betekende dat de gekwalificeerde, niet LTTE docenten hun baan verloren. Zodoende werd, hoewel het een Tamil familie betrof, de LTTE niet gesteund binnen dit gezin.²⁷³

Tevens sprak ik tijdens mijn interviews een 32-jarige ex-LTTE combattant. Zij verklaarde zich bij de LTTE te hebben gevoegd vanwege de dood van haar zus. Haar zus had zich een aantal jaren eerder bij de LTTE gevoegd en is in het slagveld overleden. De geïnterviewde had sterk de behoefde om hetgeen wat haar zus niet heeft kunnen afmaken, te volbrengen. Tijdens één van de LTTE missies is zij echter haar been kwijtgeraakt en

---

²⁷⁰ Horgan, *The Psychology of Terrorism*, 75-76.

²⁷¹ Bloom, *Dying to Kill*, 64.

²⁷² Interview Batticaloa, *Home for Human Rights*, Vrouw: 25 jaar.

²⁷³ Interview Batticaloa, *Home for Human Rights*, Vrouw: 30 jaar.

kwam terecht in een van de zogenaamde 'Navam colleges' (Navam was de eerste LTTE strijder die tijdens het conflict een ledemaat heeft moeten amputeren, in zijn naam was deze school opgezet. Tijdens haar verblijf in deze school speelde zij met het idee om zich bij de Naval Black Tigers te voegen, de marine zelfmoordtak van de LTTE. Om dit te bereiken heeft zij een aantal brieven geschreven naar de Naval Black Tigers. Door het overlijden van haar zus een aantal jaar eerder werd zij tezamen met haar familie als *martyr family* beschouwd. Dit betekent dat er – ongeacht de manier waarop – al een familielid tijdens het conflict is overleden. Zodoende werd er niet over gedacht om de geïnterviewde op te nemen bij de Black Tigers; een zelfmoord zou een te zware last zijn voor de overige familieleden om te verwerken. Doorgaans is de regel dat leden van een *martyr family* niet worden opgenomen bij de Black Tigers, desondanks gaat de persoonlijke wens om martelaar te worden wel voor. Had zij meer brieven geschreven, dan was zij naar alle waarschijnlijkheid wel 'aangenomen'.

Na gevraagd te hebben na de exacte reden van deze 'sollicitatie' bij de Black Tigers verklaarde de geïnterviewde:

'Before joining the LTTE you initially think that while fighting in a battlefield, you either survive or you die. I never thought I would be in a situation with an amputated leg, a permanent injury. Since I lost my leg, I didn't know what to do, how to live without this leg. That was the reason why I wanted to become a suicide bomber.'²⁷⁴

Tijdens haar verblijf in de school ontmoette zij een jongeman waarmee zij nauw contact onderhield. Hij fungeerde als een oudere broer voor haar. Later bleek dat hij op een Black Tiger missie was gestuurd en was overleden. Tijdens zijn training schreef hij haar brieven, waarin hij aangaf dat ze zichzelf niet zou moeten opgeven voor de Black Tiger bataljons 'you shouldn't become a suicide cadre, you just should stay in the school and study'. Als ieder LTTE lid zich zou opofferen, dan zouden er aan het eind van het conflict geen mensen meer over zijn om de jongste kinderen op te voeden en de Tamil cultuur in stand te houden. Dat was de reden dat ze uiteindelijk het idee opgaf om zich bij de Black Tigers te voegen.

Na gevraagd te hebben naar de motivaties van haar vriend om zich bij de Black Tigers te voegen verklaarde ze dat hij en zijn zusje hebben moeten toekijken hoe zijn vader en moeder door het regeringsleger werden doodgeschoten (omgeving Batticaloa). Hij is direct hierna zijn dorp uit gevlucht en is zich gaan melden bij de LTTE. Vanaf het

---

²⁷⁴ Interview Batticaloa, *Home for Human Rights*, Vrouw: 32 jaar.

begin af aan was zijn opinie en wrok jegens de regering en de regeringstroepen 'I will kill myself to kill them'. Pure wraak dus.²⁷⁵

4.2.3 Samenvatting

Culturalistische factoren kunnen meer inzicht verschaffen in de verschillende motieven van individuen voor de inzet van extreem geweld, die mogelijk leiden tot zelfmoordaanslagen. De heroïek van de martelaar is in de culturele context een belangrijke motivatie van Black Tigers om zelfmoordmissies te ondernemen. Opoffering wordt niet door religieuze factoren gemotiveerd, maar wordt dikwijls gevoed door nationalistische sentimenten. Dit Tamil nationalisme en etnische trots vormt zodoende de voedingsbodem voor geweld en zelfmoordterreur.

Wrokgevoelens, woede en de wil om vergeldingsacties uit te voeren (dikwijls gevoed door traumatische gebeurtenissen in het verleden, zoals het overlijden van familie en vrienden) liggen echter vaker ten grondslag voor zelfmoordterrorisme. LTTE leden zijn dus met name gemotiveerd door de gevoelens van onderdrukking veroorzaakt door de extreem nationalistische koers van de regering in Colombo.

Bij de twee geïnterviewde dames heeft de primaire steungroep invloed gehad op de perceptie van de LTTE en het steunen van deze organisatie. Waar de één een negatieve beeldvorming had meegekregen van huis uit, werd de ander juist gemotiveerd door de dood van haar zus.

4.3 Het groepsproces en de collectieve actie van de LTTE leden vanuit een sociaalpsychologisch perspectief

Vanuit een sociaalpsychologisch perspectief is het mogelijk om het radicaliseringsproces bij groepen te analyseren. Het proces van sociale dwang, onderwerping en sociale veranderingen bij leden van de LTTE zal in dit hoofdstuk naar voren komen.

4.3.1 De LTTE ideologie en radicaliseringsproces: ideologische commitment

Terrorisme kan worden beschouwd als het resultaat van geleidelijke groei van (ideologische) commitment en verzet. Ideologie kan ontstaan vanuit de *cultural framing* bij individuen. Heilige teksten, culturele verhalen, rituelen en symbolen. Deze ideologie geeft een rationele waarde aan de individuele en collectieve actie. Kortom waarden, geloofsovertuigingen en ideeën vormen in grote lijnen het begrip ideologie.²⁷⁶

²⁷⁵ Interview Batticaloa, *Home for Human Rights*, Vrouw: 32 jaar

²⁷⁶ D.A. Snow & S.C. Byrd, 'Ideology, Framing Processes, and Islamic Terrorist Movements', 120.

Een Marxistisch-Leninistische ideologie kleurde sterk de revolutionaire retoriek van de LTTE in de beginjaren van het conflict. Deze sociale revolutie is duidelijk zichtbaar in pamfletten van de LTTE in deze periode:

'Ours is not an advanced capitalist society nor a pre-capitalist feudal formation. Eelam social formation is a unique socio-economic organisation structured by combined modes of production with capitalist and feudal elements interwoven with the caste system to form the foundation of this complex society'.²⁷⁷

Politieke indoctrinatie vormde een belangrijk onderdeel van het gehele trainingsprogramma bij de LTTE. In het kader van groepsdiscussies werd deze revolutionaire ideologie behandeld.²⁷⁸ De ideologische grondslagen en extreme (politieke) acties van de LTTE, waaronder de zelfmoordaanslagen kunnen echter niet enkel omschreven worden middels deze marxistisch-leninistische ideologie.²⁷⁹

Prabhakaran construeerde een historisch verhaal voor de Tamils, bijna handgemaakt, teneinde massale steun voor de inzet van zelfmoordterrorisme te verkrijgen. Vanuit dit historische perspectief omschreef de LTTE (terugverwijzend naar de periode voor de Britse koloniale overheersing):

'We have a homeland, a historically constituted habitation with a well-defined territory embracing the Northern and Eastern Provinces, a distinct language, a rich culture and tradition, a unique economic life and a lengthy history extending to over three thousand years' ²⁸⁰

Ten tweede beschreef Prabhakaran openlijk dat extreme opoffering een noodzakelijk kwaad was in de strijd voor een onafhankelijke Tamil staat. Martelaarschap werd zodoende omgetoverd tot één van de belangrijkste fundamenteën van de LTTE.²⁸¹ Het tweede thema dat Prabhakaran had opgenomen binnen zijn ideologie was een mythologie gebaseerd op discipline, vastberadenheid en onoverwinnelijkheid. Deze waarden dienden

---

²⁷⁷ Frerks en Klem, *Dealing with Diversity*, 21.

²⁷⁸ Post, *The Mind of the Terrorist*, 85.

²⁷⁹ C. van Voorde, 'Sri Lankan Terrorism', 185.

²⁸⁰ Frerks en Klem, *Dealing with Diversity*, 16.

²⁸¹ B. Hoffman & G.H. McCormick, 'Terrorism, Signaling and Suicide Attack', 259-260.

als ondersteuning voor zijn motivatie om zijn eerste zelfmoordaanslag te plegen in 1987.²⁸²

Tijdens mijn interview in Batticaloa sprak ik met een dertigjarige vrouw die door haar moeder onder dwang van de LTTE op vijftienjarige leeftijd werd weggegeven. Gedurende de recruteringsfase zat ze dus geheel onvrijwillig bij de LTTE. In de eerste twee jaar van haar gevangenschap heeft zij geprobeerd twee keer te ontsnappen. Tijdens deze periode waren sterke gevoelens van onderdrukking, woede en haat jegens het Singalese bewind niet aanwezig. Ideologie versterking kwam pas na de eerste twee jaar van onvrijwillig lidmaatschap bij de LTTE. De geïnterviewde werkte in een ziekenhuis waar alle (zwaar)gewonde LTTE leden werden behandeld en opgekalefaterd. Zij aanschouwde elke dag van zeer dichtbij het leed wat haar gemeenschap werd aangedaan. Deze ervaringen resulteerden uiteindelijk in een ideologie versterking bij de geïnterviewde. Zij werd zich ervan bewust dat het noodzakelijk was Tamils zich verenigden in de strijd voor onafhankelijkheid. Daarnaast gaf de geïnterviewde aan dat de leefomstandigheden bij de LTTE beter waren dan thuis bij haar ouders. Voedsel, onderwijs, kleding; ze werd in alle vormen van levensonderhoud voorzien. De dankbaarheid die ze uitsprak leidde voor haar tot een intrinsieke motivatie om mee te strijden.²⁸³

Daarnaast was de geïnterviewde thuis en bij de LTTE altijd leergierig geweest. Onderwijs beschouwde zij, evenals haar moeder destijds, als groot goed. Als kind was het haar droom geweest om later medicijnen te studeren. Tijdens de latere periodes bij de LTTE kreeg ze meer verantwoordelijkheid in het ziekenhuis. Deze verantwoordelijkheid leidde voor haar tot een grotere motivatie om zich in te zetten voor de LTTE. Haar ambities die zij als kind had om medicijnen te studeren, waren hier sterk aan gekoppeld.²⁸⁴

4.3.2 Sociale identiteitsmodel voor groepsgedrag: loyaliteit en solidariteit bij LTTE leden en 'the culture of death'

Het sociale identiteitsmodel voor groepsgedrag beschrijft dat individuen in een groep niet perse hun eigen identiteit kwijtraken, maar dat de individuele identiteit als het ware verschuift naar een meer gemeenschappelijke identiteit, de identiteit van de groep. De individuele identiteit vormt zodoende een functie van de gehele groep.²⁸⁵

Loyaliteit wordt onder andere gekenmerkt door gevoelens van morele verbondenheid met overige groepsleden, vastberadenheid, versterking van de sociale banden, verplichtingsgevoelens en trouw. Solidariteit wordt gekenmerkt door de

---

²⁸² Ibidem, 259-260.

²⁸³ Interview Batticaloa, *Home for Human Rights*, Vrouw: 30.

²⁸⁴ Interview Batticaloa, *Home for Human Rights*, Vrouw: 30.

²⁸⁵ J. Drury & S. Reicher, 'Collective action and psychological change', 581.

gemeenschappelijke belangen van de groep en draagt bij aan de sociale cohesie van groepsleden. Dit collectief gedeelde gedachtegoed was bij alle leden van de LTTE vanaf het begin aanwezig. Sommigen werden onvrijwillig gerekruteerd, wat uiteindelijk leidde tot een vertraging van loyaliteitsgevoelens en ideologische commitment bij deze leden.²⁸⁶ Vanaf het begin van de vorming van de LTTE werd de complete strategie en ontwikkeling door Prabhakaran bepaald. Middels zijn dominante controle had hij invloed op alle onderdelen van het leven van de LTTE leden. Deze controle was gebaseerd op onvoorwaardelijke loyaliteit naar de leider en de strijd voor een onafhankelijk Tamil Eelam.²⁸⁷

Ook over de meer persoonlijke aspecten van het leven van LTTE leden had Prabhakaran controle en droeg tevens bij de aan de collectivistische gevoelens van de LTTE leden. Zo waren huwelijken bij LTTE leden onderling streng verboden en werd dit alleen toegelaten op een door Prabhakaran bepaalde leeftijd en wanneer de trainers met dit huwelijk eveneens akkoord gingen. Daarnaast herinnerde een dagelijks terugkerende ceremonie de LTTE leden eraan dat zij niet alleen streden voor een Tamil Eelam, maar tevens dit doel trachtten te bewerkstelligen wegens de extreme trouw en loyaliteit naar Prabhakaran. Dergelijk intern beleid van de LTTE heeft bijgedragen aan toenemende collectiviteits- en loyaliteitsgevoelens, maar misschien nog meer aan een versterking van de loyaliteitsprincipes naar de leider.²⁸⁸

Binnen de LTTE en de Black Tigers was een zekere *culture of death* aanwezig. Martelaarschap werd niet in naam van religie als opoffering beschouwd, maar leden van de zelfmoord bataljons werden gesocialiseerd in een soort van heroïsche opofferingscultuur. Onderdeel van het recruitment proces was een zware militaire training, teneinde de meest capabele en toegewijde soldaten te identificeren.²⁸⁹ Zelfs de cyanide capsule die LTTE leden moesten dragen (ter bescherming van henzelf en de gehele LTTE organisatie in geval van nood), werd beschouwd als een hele eer wanneer zij deze om hun nek mochten dragen. Op foto's zijn deze capsules veelvuldig prominent aanwezig.²⁹⁰

4.3.3 Collectieve actie voor (politieke) mobilisatie

Zoals in het theoretisch kader besproken, vormt de aanwezigheid *grievance* een belangrijke motivatie voor geweldsinzet bij terroristen. Deze *grievance* kan ontstaan op

---

²⁸⁶ Interview Batticaloa *Home for Human Rights*, Vrouw: 25.

²⁸⁷ B. Hoffman & G.H. McCormick, 'Terrorism, Signaling and Suicide Attack', 260.

²⁸⁸ Ibidem, 260-261.

²⁸⁹ E. Sprinzak, 'Rational Fanatics', 71.

²⁹⁰ B. Hoffman & G.H. McCormick, 'Terrorism, Signaling and Suicide Attack', 259.

het moment dat bepaalde condities op bijvoorbeeld politiek en sociaal gebied bij elkaar komen.

De structuren die politieke mobilisatie mogelijk maakten werden met name rond de jaren '70 duidelijker. De overtuigende verkiezingsoverwinning van de SLFP in 1970 (mede veroorzaakt door de economische stagnatie in deze periode) betekende op politiek gebied een marginalisatie van de politieke Tamil partijen. Deze ontwikkelingen gingen gepaard met de opkomst van militante Tamil bewegingen. Mede door de hoge werkloosheid onder de Tamil jeugd ontstonden deze bewegingen vanuit studenten netwerken en verenigingen. Geopolitieke ambities vanuit India zorgden voor een voordelig politieke klimaat voor de Tamil separatistische bewegingen. Gesteund vanuit India en de diaspora vanuit bijvoorbeeld Londen kregen deze militante groeperingen de ruimte om zich buiten het politieke speelveld te verenigen.²⁹¹ Tevens zorgde deze steun vanuit India dat de militante bewegingen makkelijk toegang kregen tot wapens, training en ander materiaal voor conflict:

India was the patron. So all the Tamil groups, whether they called themselves Marxists or just Tamil liberation groups, were competing with each other to get the most favored client status from India. And of course they found patrons within the Indian system, in Tamil Nadu and the central government.²⁹²

Intern conflict binnen de Tamil milities, evenals geschillen over ideologie zorgden voor een reducering van het aantal militante organisaties rond de jaren '80. De LTTE bleef als één van de grootste bewegingen over.²⁹³ Tezamen met de aanwezige gevoelens van *grievance*, behandeld in deelhoofdstuk 4.1, vormden de aanwezige politieke mobilisatie structuren dus voor de mogelijkheid tot het overgaan van collectieve actie.

4.3.4 Samenvatting

Vanuit een sociaalpsychologisch perspectief kunnen de sociale identiteit en de collectieve actie van groeperingen geanalyseerd worden. Terreuroperaties kunnen dus worden verklaard door de aanwezigheid van een sterke ideologische basis binnen terroristische organisaties. Een Marxistisch-Leninistische ideologie kleurde sterk de revolutionaire retoriek van de LTTE in de beginjaren van het conflict. Politieke indoctrinatie was

---

²⁹¹ K. Stokke en A. K. Ryntveit, 'The Struggle for Tamil Eelam in Sri Lanka', *Growth and Change* 31 (2000) 285-304, 299.

²⁹² Ibidem, 299-301.

²⁹³ Ibidem, 301.

zodoende een belangrijk onderdeel van het gehele trainingsprogramma bij de LTTE. Prabhakaran beschreef openlijk dat extreme opoffering een noodzakelijk kwaad was in de strijd voor een onafhankelijke Tamil staat. Opoffering werd zodoende omgetoverd tot het fundament van de LTTE, waardoor uiteindelijk martelaarschap een toekomst voor de Tamils zou betekenen. Daarnaast had Prabhakaran binnen zijn ideologie een mythologie opgenomen gebaseerd op discipline, vastberadenheid en onoverwinnelijkheid. Deze waarden vormden de basis van het collectieve gedachtegoed van de LTTE waarna geleidelijke groei van commitment, radicalisering en verzet van de individuele leden van de LTTE volgden. Een opmerkelijke kanttekening hierbij was de verklaring van een onvrijwillig gerekruteerd LTTE lid die pas na twee jaar gevoed werd door intrinsieke motivatie om zich in te zetten voor de LTTE en te strijden voor een onafhankelijke Tamil staat. Loyaliteitsprincipes (morele verbondenheid, vasthoudendheid, trouw en verplichting richting de leider Prabhakaran, evenals de gehele LTTE waren bij LTTE leden sterk aanwezig. Zelfmoordacties werden veelal uitgevoerd vanuit een altruïstisch perspectief. Zelfmoordaanslagen werden verricht, in het belang van anderen, maar met name in het belang van Prabhakaran, teneinde een onafhankelijke Tamil natie te bewerkstelligen.

4.4 De LTTE organisatie vanuit een rationalistisch perspectief

Terroristische organisaties kunnen beschouwd worden als rationale organen die een nauwkeurige kosten en baten analyse maken om bepaalde, veelal politieke doelen te behalen. In dit deelhoofdstuk zal vanuit een rationalistisch perspectief de LTTE geanalyseerd worden, in welke mate speelde Prabhakaran een rol bij de verregaande maatregelen die de LTTE nam om hun doel, een onafhankelijke Tamil staat te bewerkstelligen? En in hoeverre waren zelfmoordmissies berust op rationele waarden en beweegredenen?

4.4.1 Opbouw LTTE en rol van Velupillai Prabhakaran

De burgeroorlog in Sri Lanka werd in 2009 beslecht, doordat LTTE leider Velupillai Prabhakaran werd uitgeschakeld door het regeringsleger. Deze ontwikkeling pretendeert een sterke invloed van de leider binnen de gehele LTTE organisatie. In hoeverre speelde Prabhakaran een rol bij de motivaties van de Black Tigers om zelfmoordaanslagen uit te voeren?

Prabhakaran werd geboren in 1954 en groeide op in één van de vele rurale dorpen in het noorden van Sri Lanka. In tegenstelling tot andere families in deze regio, vond de familie Prabhakaran onderwijs een belangrijk onderdeel van de opvoeding. Prabhakaran

heeft zelf aangegeven dat hij bewust werd van de politieke misstanden en etnische verschillen op zijn negende (halverwege jaren '60), na het horen van bloedige verhalen over de Tamil-Singalese strijd van familieleden en vrienden.²⁹⁴

Het opkomende militante geweld in de jaren '60 en '70 van de vorige eeuw ging gepaard met de geleidelijke radicalisering van Prabhakaran's opvattingen over de minderheidspositie van de Tamils in Sri Lanka. Het was dan ook niet vreemd dat de TNT werd omgevormd tot de meer radicale (terroristische) LTTE in 1978. Teneinde de LTTE te onderscheiden van de andere Tamil Five bewegingen werd de LTTE omgetoverd tot elite, efficiënte en zeer professionele gevechtseenheid.²⁹⁵ Hierbij werd er bijzonder veel waarde gehecht aan de kleine trainingskampen zodat discipline behouden kon worden en het niveau van de training optimaal bleef.²⁹⁶

Prabhakaran was sterk onder de indruk van Hezbollah's zelfmoordaanslag in 1983. In navolging van deze aanslag gericht op een Amerikaans marine compound in Libanon, gaf Prabhakaran aan dat: 'With perseverance and sacrifice, Tamil Eelam can be achieved in 100 years. But if we conduct Black Tiger operations, we can shorten the suffering of people and achieve Tamil Eelam in a shorter period of time'.²⁹⁷

Volgens Prabhakaran was de implementatie van extreem geweld, waaronder zelfmoordterreur een gelegitimeerde reden teneinde de Tamil thuishaven te bewerkstelligen. De moord op de burgemeester van Jaffna in 1975 liet volgens Prabhakaran niet alleen de noodzaak zien van het gebruik van extreem geweld, maar liet tevens duidelijk zien dat hij de leider van de LTTE was. De moord betekende het startsein van een ruim 30 jaar durende burgeroorlog in Sri Lanka en bracht de woede en gevoelens van onderdrukking en onrecht ter discussie (als er al sprake was van een dialoog) die binnen de Tamil gemeenschap al jaren aanwezig was. De Singalese meerderheid hield nog altijd vast aan een politieke oplossing voor de spanningen op het eiland en hadden sinds de dekolonisatie de ergernis van de Tamil gemeenschap weggewuifd.²⁹⁸

Zodoende werd opoffering - in de vorm van zelfmoord - door leden van de LTTE noodzakelijk om een onafhankelijke Tamil natie te bewerkstelligen in de toekomst. Zelfopoffering, in Tamil: *thatkodai*, wat zoveel betekent als 'jezelf geven', werd de hoeksteen van de LTTE organisatie.²⁹⁹ Tezamen met de onoverwinnelijkheid, zoals Prabhakaran dat omschreef, werden deze waarden vanaf het begin van het ontstaan van de LTTE binnen de gehele beweging breed gedragen. Elk aspect van de ontwikkeling en

²⁹⁴ B. Hoffman & G.H. McCormick, 'Terrorism, Signaling and Suicide Attack', 258-259.

²⁹⁵ R. Gunaratna, 'Internationalisation of the Tamil conflict and its implications', 121.

²⁹⁶ B. Hoffman & G.H. McCormick, 'Terrorism, Signaling and Suicide Attack', 259.

²⁹⁷ Ibidem, 259.

²⁹⁸ Post, *The Mind of The Terrorist*, 87.

²⁹⁹ B. Hoffman & G.H. McCormick, 'Terrorism, Signaling and Suicide Attack', 262.

strategische evolutie is door Prabhakaran in feite altijd op nauwkeurige wijze gecontroleerd en beïnvloed.

Prabhakarans kennis van strategie, wapens, logistieke controle en militaire training deed hij op uit geschiedenis boeken, artikelen films en militaire zaken. Zo was bijvoorbeeld het bomvest gebaseerd op een passage in een Chuck Norris film (Death Wish II), waarin een vrouw een boeket bloemen aan de president van de Verenigde Staten aanbiedt en zich vervolgens opblaast. De aanslag op de Indiase minister-president in dezelfde periode lijkt overeenkomsten te vertonen met deze film.³⁰⁰

Door Prabhakaran's extreem nationalistische visie op de Tamil Eelam, was het eenvoudig om opgehemeld door worden door zijn volgelingen. Prabhakaran's aantrekkelijk taalgebruik inspireerde en weerspiegelde een nationalistische trots. Hij werd aanbeden en verkreeg een godsstatus, pelgrimstochten werden naar zijn ouderlijk huis in Valveddithurai (ten oosten van Jaffna) georganiseerd.³⁰¹ Prabhakaran verklaarde zelf dat het niet zijn doel was om de held uit te hangen, pelgrimstochten te organiseren en deze godsstatus te behouden, maar:

'I cannot help this kind of projection and characterization. I am only concerned with the political liberation and social emancipation of oppressed people. My people are aware of my commitment and trust me to lead them on the right path. That is why they show great affection. These projections may be expressions of people's love'.³⁰²

Deze nobele woorden van een charismatisch leider illustreren de manier waarop Prabhakaran binnen de Tamil gemeenschap veel zielen voor zich heeft kunnen winnen. Maar op welke strategische wijze heeft hij leden van de LTTE kunnen motiveren tot het uitvoeren van zelfmoordaanslagen? Om deze vraag te kunnen beantwoorden zal hieronder de strategische cultuur van de LTTE uiteengezet worden.

4.4.2 Strategische cultuur van de LTTE: motivatie, doel en tactiek

Het eindresultaat van Prabhakarans LTTE waren (zelfmoord)bataljons die met de grootste toewijding streden voor een Tamil thuishaven. Deze strategie bleek niet alleen te leiden tot een groei van publieke steun, maar zelfmoordaanslagen bleken tevens daadwerkelijk de Singalese regering te intimideren. Gedurende het conflict werden Prabhakarans status

---

³⁰⁰ Ibidem, 261.

³⁰¹ Post, *The Mind of The Terrorist*, 92.

³⁰² Ibidem, 92.

en reputatie alleen maar groter. Rond de eeuwwisseling werden de Black Tigers beschouwd als meest belangrijke onderdeel van de LTTE.³⁰³

Middels zelfmoordaanslagen probeerde de LTTE zich onder andere te onderscheiden van de minder radicale Tamil organisaties en trachtten zij de publieke steun te vergroten.³⁰⁴ De steun onder de Tamils voor de LTTE en haar extreme geweldsinzet varieerde enorm. De algehele opinie onder de Tamils (rond 2002) was dat zelfmoordterreur in de jaren voorafgaand aan de vredesonderhandelingen noodzakelijk was. Op het moment dat de vredesonderhandelingen meer vorm kregen werd zelfmoordterreur niet meer noodzakelijk geacht om een vredesakkoord op korte termijn te bewerkstelligen. Terreur op welke manier dan ook gericht op burgers, ongeacht Tamil of Singalees, werd in mindere mate gesteund en werd door veel Tamils gedurende het hele conflict ook niet noodzakelijk geacht.³⁰⁵

Daarnaast trachtten de LTTE en de Black Tigers middels zelfmoordaanslagen de Singalese regering in diskrediet te brengen.³⁰⁶ De (zelfmoord)missies werden zoals eerder omschreven vaak op tactische wijze ingezet en gericht op politieke sleutelfiguren. Bijna een kwart van de door de LTTE uitgevoerde zelfmoordaanslagen betrof een politiek figuur.³⁰⁷ Niet alleen leverde de dood van deze politici op politiek gebied iets op voor de LTTE, ook lokten deze aanslagen wrede contra-reacties op aan de Singalese zijde waardoor de etnische scheiding alleen maar bleef groeien.³⁰⁸

Wat betreft de tactiek werd er door Prabhakaran veel waarde gehecht aan het pragmatisch nut van zelfmoordaanslagen; in lastige situaties of bij moeilijk bereikbare individuen bood bijvoorbeeld het zelfmoordvest uitkomst.³⁰⁹ Een voorbeeld hiervan is de eerder genoemde zelfmoordaanslag op India's minister-president Rajiv Gandhi in 1991. Voor de Tamils betekende deze politieke aanslag op Gandhi, die in aanmerking kwam om de nieuwe verkiezingen te winnen, een strategische overwinning. Op het moment dat Gandhi aan de macht zou komen, werd de kans vergroot dat de IPKF terug zou keren naar Sri Lanka, een ontwikkeling waar de LTTE niet op zat te wachten. Middels conventionele oorlogvoering was het niet mogelijk geweest om een belangrijk politiek figuur uit te schakelen.³¹⁰

Zelfmoordmissies waren zodoende een effectief middel om het Sri Lankaanse overheidsapparaat in diskrediet te brengen. De LTTE trachtte hiermee positieve

---

³⁰³ B. Hoffman & G.H. McCormick, 'Terrorism, Signaling and Suicide Attack', 258.

³⁰⁴ Ibidem, 262. (hoffman en mc cormcik)

³⁰⁵ Bloom, *Dying to Kill*, 67-68.

³⁰⁶ B. Hoffman & G.H. McCormick, 'Terrorism, Signaling and Suicide Attack', 262.

³⁰⁷ A. Pedahzur, *Suicide Terrorism* (Cambridge 2007) 72.

³⁰⁸ B. Hoffman & G.H. McCormick, 'Terrorism, Signaling and Suicide Attack', 259.

³⁰⁹ Pedahzur, *Suicide Terrorism*, 72.

³¹⁰ Pape, *Dying to Win*, 228.

ontwikkelingen te bewerkstelligen met betrekking tot onafhankelijkheid en zelfbeschikking, oftewel de Tamil Eelam.³¹¹ Deze motivaties vormden derhalve ook een legitieme manier van het gebruik van extreem geweld.³¹²

4.4.3 Strategische cultuur van de LTTE: *modus operandi*

In het noorden van Sri Lanka, met name in en rondom Jaffna, had de LTTE grote invloed op het dagelijks leven van de bewoners in deze regio. Zo controleerde de LTTE zelfs scholen waarop docenten werden geïnstrueerd om de noodzaak van de Tamil strijd en de rol van de LTTE uit te leggen. Tijdens deze lessen werden scholen tevens bezocht door LTTE leden die dit lesprogramma ondersteunden om het doel van de LTTE nader te belichten. Films met daarin succesvolle operaties werden getoond, waardoor jonge aankomend LTTE leden werden geënthousiasmeerd en begeistert raakten van de LTTE retoriek. Daarnaast werden recruiters op pad gestuurd om vroegtijdig schoolverlaters op te sporen en te verleiden met een lidmaatschap bij de LTTE.³¹³

Het ronselen van soldaten was enerzijds sterk gericht op *martyr families*, families die de gruweldaden aangericht door de Singalese overheid van dichtbij hebben meegemaakt. In deze families waren er al één of meerdere familieleden omgekomen tijdens de burgeroorlog.³¹⁴ Hierdoor was de gekoesterde wrok groot genoeg om de LTTE actief te steunen. Anderzijds werden er ook veelvuldig leden geworven die zich niet vrijwillig opgaven om mee te vechten. Dit betrof dikwijls minderjarigen, kinderen in de leeftijd van 10 – 16 jaar die bijvoorbeeld op weg waren van en naar school. Volgens een rapport van de Verenigde Naties die in februari 2005 werd gepubliceerd zijn er sinds 2001 ruim 4700 kinderen gerekruteerd door de LTTE, waaronder er een groot deel onvrijwillig. Ook werden ouders vaak onder druk gezet om hun kind af te staan.³¹⁵

Tijdens mijn interview heb ik een tweetal vrouwen geïnterviewd dat zich beide niet vrijwillig hadden gemeld bij de LTTE. Een vrouw van inmiddels 25 jaar werd van de straat gehaald en meegenomen door de LTTE. Een andere vrouw van inmiddels 30 jaar werd onder druk van de LTTE door haar moeder weggegeven. Beeldmateriaal van deze gedwongen overhandiging werd later gebruikt voor het rekruteren van andere minderjarigen, echter wel met het onderschrift dat deze kinderen zich vrijwillig hadden gemeld.³¹⁶

---

³¹¹ Pedahzur, *Suicide Terrorism*, 79.

³¹² Ibidem, 84.

³¹³ Ibidem, 167.

³¹⁴ B. Hoffman & G.H. McCormick, 'Terrorism, Signaling and Suicide Attack', 259.

³¹⁵ Post, *The Mind of the Terrorist*, 97.

³¹⁶ Interview Batticaloa, *Home for Human Rights*, Vrouw: 25 en 30.

De LTTE was in staat om deze kinderen een gevoel van 'veiligheid' en warmte te geven en een omgeving waarin wrok en woede uitgeblazen kon worden. Zo blijkt uit een van mijn bevindingen tijdens de interviews die ik heb afgenomen, dat de geïnterviewde ondanks onvrijwillig door de LTTE te zijn gerekruteerd uiteindelijk een plek had gevonden en zich in een van de LTTE kampen veiliger voelde dan thuis bij haar ouders.³¹⁷

Wat betreft de training van de gerekruteerde jonge, evenals de al oudere leden onderging elk nieuw lid een basistraining van vier maanden. Deze trainingen bevatten een introductie van militaire tactieken, evenals een indoctrinatie van LTTE's ideologie. Hierbij werd veel nadruk gelegd op de heroïek en godsstatus van Prabhakaran. Zo kon een gemiddelde LTTE trainings-dag beginnen met een wake-up call om 05.00 in de ochtend, waarna een training in de Sri Lankaanse jungle van twee uur achtereen volgde. In de middag werd er onderwijs gegeven, waarin de geschiedenis van het conflict en de Tamil etniciteit werd besproken.³¹⁸ Films werden getoond en later op de dag volgden de LTTE leerlingen lessen over bommen en ander explosief materiaal: *'In training, we use birds for target practice... Soldiers are so much easier to hit'*.³¹⁹

Na deze eerste basis trainingsperiode werden er trainingsprogramma's georganiseerd voor de Black Tigers. Deze specifieke Black Tiger trainingen duurden enkele weken langer waarin de Black Tigers op zorgvuldige wijze werden klaargestoomd om zelfmoordmissies uit te voeren. Hierbij waren mentale aspecten van de training niet minder belangrijk dan de logistieke training, de LTTE instructeurs moesten er zeker van zijn dat Black Tigers volledig achter de ideologie en missies stonden, zodat het aanstormend zelfmoord talent zich op het moment suprême niet zou kunnen terugtrekken. Sociale druk werd uitgeoefend door de Black Tigers een heldenstatus te verlenen binnen de organisatie.³²⁰

4.4.4 Samenvatting

Vanuit een rationalistische perspectief is LTTE en de rol van de leider Prabhakaran geanalyseerd. Zoals in de inleiding besproken kan zelfmoordterrorisme omschreven worden als het bewust, rationeel en strategisch gebruik van geweld jegens een specifiek doel, teneinde het politieke klimaat te veranderen. Deze definitie is zeker ook van toepassing op de LTTE en haar strategische cultuur. Charismatisch leider Prabhakaran had in grote mate de gave om de activiteiten binnen de LTTE te vormen en te controleren.

---

³¹⁷ Interview Batticaloa, *Home for Human Rights*, Vrouw: 25.

³¹⁸ Pedahzur, *Suicide Terrorism*, 172.

³¹⁹ Post, *The Mind of the Terrorist*, 97.

³²⁰ M. Daae, 'My Daughter The Terrorist' (versie 2007), <http://www.youtube.com/watch?v=apU30zDB4N4> (4 juni 2014).

De strategische cultuur werd gevormd door de motivaties, doelen en tactieken van de LTTE. Het uiteindelijke doel van de LTTE was het bewerkstelligen van een Tamil natie in het noorden en oosten van Sri Lanka. Middels het beramen van zelfmoordaanslagen op veelal strategische belangrijke doelwitten als politieke leiders trachtten zij dit doel te behalen. Ook probeerde de LTTE middels zelfmoordterreur de publieke steun (in binnenland, evenals bij de verschillende diaspora in het buitenland) te vergroten. Tevens werd er door Prabhakaran vanuit gegaan dat meer conventionele manieren van oorlogvoering niet effectief genoeg zouden zijn om zijn 'Tamil Eelam' te creëren. Prabhakaran was sterk onder de indruk van Hezbollah's zelfmoordaanslag in 1983. In navolging van deze aanslag gaf Prabhakaran aan dat: 'With perseverance and sacrifice, Tamil Eelam can be achieved in 100 years. But if we conduct Black Tiger operations, we can shorten the suffering of people and achieve Tamil Eelam in a shorter period of time'.³²¹ Volgens Prabhakaran was de implementatie van extreem geweld, waaronder zelfmoordterreur zodoende een gelegitimeerde reden teneinde de Tamil thuishaven te bewerkstelligen.

Het eindresultaat van Prabhakarans LTTE waren (zelfmoord)bataljons die met de grootste toewijding streden voor een Tamil thuishaven. Op tactische wijze werden LTTE leden gerekruteerd, getraind en klaar gestoomd voor de uitvoering van zelfmoordaanslagen. Deze strategie bleek niet alleen te leiden tot een groei van publieke steun, maar zelfmoordaanslagen bleken ook daadwerkelijk de Singalese regering te intimideren. Rond de eeuwwisseling werden de Black Tigers beschouwd als meest belangrijke onderdeel van de LTTE, waardoor de Black Tigers de handtekening van de gehele LTTE organisatie vormden.

---

³²¹ B. Hoffman & G.H. McCormick, 'Terrorism, Signaling and Suicide Attack', 259.

Conclusie

‘Though this is madness, yet there is a method in it.’

William Shakespeare, *Hamlet* (1601)³²²

In dit onderzoek is getracht om vanuit verschillende perspectieven verklaringen te vinden voor de zelfmoordaanslagen van de Black Tigers in de periode 1987 en 2009. Een multidimensionale benadering voor zelfmoordterrorisme, waaronder een structuralistisch, culturalistisch, sociaalpsychologisch en rationalistisch perspectief hebben als theoretisch kader gefungeerd bij het blootleggen van de motivatie voor de uitvoering van zelfmoord aanslagen. De bevindingen die in dit onderzoek naar voren zijn gekomen, zullen hieronder worden uiteengezet.

Vanuit een structuralistisch perspectief kan de context waarbinnen (zelf)moordterreur bij de LTTE is ontstaan geanalyseerd worden. De samenleving vormt de context, oftewel brengt de potentie voor het voorkomen van extreem geweld in kaart. Nadat de Britten Ceylon in 1948 verlieten, botsten de collectieve aspiraties van de Singalezen om hun etnische identiteit en erfgoed te herscheppen met de noordelijke en oostelijke bewoners van het eiland. De Tamils wilden er op hun beurt voor zorgen dat de Tamil etniciteit beschermd zou worden tegen alle vormen van assimilatie die de Singalese hegemonie teweeg zou kunnen brengen. Deze structurele variabelen, de aanwezigheid van sterke etnische en nationalistische sentimenten hebben allebei bijgedragen aan een toenemende mate van polarisering tussen de twee etnische groepen op een relatief klein eiland als Sri Lanka. Sterke religieuze geluiden (Boeddhisme en Hindoeïsme) waren niet of nauwelijks aanwezig. Zij vormden slechts een onderdeel van het grote geheel van de Tamil en Singalese nationale identiteit. Mythologie afkomstig vanuit deze twee religies werden op politieke wijze ingezet door de politieke Singalese elite om bijvoorbeeld aan te tonen wie de oorspronkelijke bewoners van Sri Lanka waren.

De aanwezige politieke structuren zorgden voor de opkomst van zelfmoordterreur in Sri Lanka. Het politieke beleid in de jaren '60 en '70 van de vorige eeuw was gebaseerd op onderdrukking van de Tamil minderheid. Door contrareacties van de overheid, zoals het met harde hand neerslaan van Tamil protest namen de boze reacties van de Tamils alleen maar toe. Wetten als de 'Sinhala-Only Act' en de naamsverandering van 'Ceylon' naar het Singalese 'Sri Lanka' versterkten de al aanwezige gevoelens van vervreemding, vernedering, onderdrukking en slachtofferschap binnen de Tamil minderheid. Daarnaast werd politieke participatie voor Tamils door de Singalese dominantie bemoeilijkt.

---

³²² B. Hoffman & G.H. McCormick, 'Terrorism, Signaling and Suicide Attack', 243.

In het geïntegreerd model voor zelfmoordterrorisme zoals beschreven in hoofdstuk twee vormt de samenleving de context waarbinnen organisaties en individuen opereren en wordt deze gevormd door politieke, historische en sociaaleconomische factoren. In het geval van de LTTE hebben met name de politieke ontwikkelingen in de jaren '60 en '70 van de vorige eeuw ervoor gezorgd dat Tamils zich in toenemende mate onderdrukt voelden. Mythen en kronieken en andere historische waarden vormden met name voor de Singalesen een rechtvaardiging voor de Singalese dominantie op het eiland, maar geen directe motivatie voor de inzet van zelfmoordterreur bij de Tamils. Het koloniale verleden daarentegen (met name de Britse koloniale overheersing), hebben in feite al een aantal eeuwen geleden bijgedragen aan de polarisatie tussen de verschillende etnische groeperingen in Sri Lanka. De vraag is natuurlijk of er ooit sprake van een etnisch conflict zou zijn geweest als er geen Europese bezetting op dit eiland had plaatsgevonden. De Britten hadden er een aantal eeuwen geleden immers voor gezorgd dat de aparte – al bestaande – koninkrijkjes in Ceylon samengevoegd werden. Koninkrijkjes die zichzelf prima konden redden en wegens administratief gemak samengevoegd werden door een buitenlandse macht.

Hoe dan ook, met name de politieke ontwikkelingen, gevoed door postkoloniale nationalistische sentimenten, evenals economische stagnatie deden gevoelens van onderdrukking en wrok bij de Tamils toenemen en maakten de ruimte vrij voor militante Tamil organisaties in de jaren '70 en '80 van de vorige eeuw.

Culturalistische factoren kunnen meer inzicht verschaffen in de verschillende motieven van individuen voor de uitvoering van zelfmoordaanslagen. Opoffering en martelaarschap had bij de Black Tigers geen religieuze connotaties, maar werd vooral vanuit seculiere factoren gemotiveerd. Black Tigers voerden dikwijls zelfmoordaanslagen uit voor de leider, Prabhakaran, familie en vrienden en de gehele Tamil gemeenschap. Opoffering werd beschouwd als noodzakelijk, strategisch en legitiem middel in de strijd naar een onafhankelijk Tamil Eelam. Naast deze heroïsche opoffering vormden de wrokgevoelens jegens het Singalese bestuur één van de belangrijkste motivaties om zelfmoordaanslagen uit te voeren. Dit valt te wijten aan gebeurtenissen zoals het overlijden van familieleden en vrienden. Zelfmoordterreur werd bij de Black Tigers dus vaak gevoed door wraakgevoelens en wrok jegens de Singalese regering die de Tamils sterk onderdrukte en hen het leven bemoeilijkte. Leden van de LTTE konden zich hierdoor dus sterk vinden in de extreem separatistisch-nationalistische elementen van de LTTE ideologie. De strijd voor een onafhankelijk Tamil Eelam werd zodoende gelegitimeerd en gezien als noodzakelijk kwaad voor een beter leven.

In het geïntegreerd model voor zelfmoordterrorisme zoals beschreven in hoofdstuk twee zouden individuen zelfmoordaanslagen plegen wegens politiek en religieus extremisme, onderdrukking, wegens aanwezige gevoelens van wraak en wegens het naleven van martelaarschap. In het geval van de LTTE werden aanslagen dus niet religieus gemotiveerd, maar vormden extreme gevoelens van haat jegens de Singalese hegemonie en gevoelens van wraak de belangrijkste motivatie voor de uitvoering van zelfmoordaanslagen. Hoewel er wel een bepaalde martelaarscultuur bestond binnen de LTTE organisatie, had ook deze niets te maken met religie. Opoffering werd gezien als heroïsche daad tegenover vrienden en familieleden en in mindere mate tegenover andere leden van de LTTE.

Vanuit een sociaalpsychologisch perspectief kan de sociale identiteit en de collectieve actie van groeperingen geanalyseerd worden. Terreuroperaties kunnen worden verklaard door de aanwezigheid van een sterke ideologische basis binnen terroristische organisaties. Een Marxistisch-Leninistische ideologie kleurde sterk de revolutionaire retoriek van de LTTE in de beginjaren van het conflict. Prabhakaran beschreef openlijk dat extreme opoffering een noodzakelijk onderdeel was in de strijd voor een onafhankelijke Tamil staat. Daarnaast had Prabhakaran binnen zijn ideologie een mythologie opgenomen gebaseerd op discipline, vastberadenheid en onoverwinnelijkheid. Deze waarden vormden zodoende de basis van het collectieve gedachtegoed van de LTTE, waarna geleidelijke groei van commitment, radicalisering en verzet van de individuele leden van de LTTE volgden. Loyaliteitsprincipes (morele verbondenheid, vasthoudendheid, trouw en verplichting) met name richting de leider Prabhakaran, waren bij LTTE leden sterk aanwezig.

In het geïntegreerd model voor zelfmoordterrorisme zoals beschreven in hoofdstuk twee is er een grote rol weggelegd voor de loyaliteits- en solidariteitsprincipes richting overige leden van een terroristische organisatie. Zelfmoordterreur wordt gezien als een altruïstische handeling richting overige groepsleden. In het geval van de LTTE vormden familie, LTTE-leider Prabhakaran en overige LTTE-leden allemaal onderdeel van het altruïstisch handelen van de LTTE-leden. Wat betreft de radicalisering van LTTE-leden zijn de bevindingen uit het interview met de twee onvrijwillig gerekruteerde ex-LTTE interessant om hier te vermelden. Hoewel zij in eerste instantie gedwongen werden om mee te strijden, veranderde na enige tijd de houding van deze onvrijwillig gerekruteerde leden. Waar in het begin geen sprake was van intrinsieke motivatie om mee te strijden, ontstond er geleidelijk een meer radicalere visie. Dit valt enerzijds te wijten aan de overige LTTE-leden die als familie fungeerde van de geïnterviewde en de ervaringen opgedaan in de LTTE kampen.

Anderzijds is hier ook een belangrijke rol weggelegd voor de interne organisatie structuur van de LTTE. Vanuit een rationalistische perspectief is de organisatie structuur van de LTTE en de rol van de leider Prabhakaran geanalyseerd. Zelfmoordterrorisme kan omschreven worden als het bewust, rationeel en strategisch gebruik van geweld jegens een specifiek doel, teneinde het politieke klimaat te veranderen. Deze definitie is zeker ook van toepassing op de LTTE en haar strategische cultuur. Charismatisch leider Prabhakaran had in grote mate de gave om de activiteiten binnen de LTTE te vormen en te controleren. Het uiteindelijke doel van de LTTE was het bewerkstelligen van een Tamil natie in het noorden en oosten van Sri Lanka. Middels het beramen van zelfmoordaanslagen op veelal strategische belangrijke doelwitten als politieke leiders trachtten zij dit doel te behalen. Ook probeerden ze middels zelfmoordterreur de publieke steun (in binnenland, evenals bij de verschillende diaspora in het buitenland) te vergroten. Tevens werd er door Prabhakaran vanuit gegaan dat meer conventionele manieren van oorlogvoering niet effectief genoeg zouden zijn om zijn Tamil Eelam te creëren. Op strategische wijze werden LTTE-leden gerekruteerd, getraind en klaargestoomd voor de uitvoering van zelfmoordaanslagen. Deze strategie bleek niet alleen te leiden tot een groei van publieke steun, maar zelfmoordaanslagen bleken ook daadwerkelijk de Singalese regering te intimideren.

Geïnspireerd door de Marxistisch-Leninistische geluiden in Europa, separatistische sentimenten en de strategische cultuur van Hezbollah heeft Prabhakaran een sterk zelfmoordbataljon op weten te bouwen in de jaren '80 en '90 van de vorige eeuw. Hij heeft de Tamils weten te inspireren en te mobiliseren in de strijd voor een Tamil Eelam. Zelfopoffering, vastberadenheid en onoverwinnelijkheid vormden de basis principes van Prabhakaran's leiderschap. Tamils die zich al enige tijd getergd, onderdrukt en buitengesloten voelden door de Singalese hegemonie konden zich hiermee identificeren en zagen evenals Prabhakaran de noodzaak in van de inzet van extreem geweld. Tezamen met de individuele ideologische commitment en de aanwezige wrok- en wraakgevoelens jegens het Singalese bewind, vormden deze factoren een solide basis voor de uitvoering van zelfmoordaanslagen van de Black Tigers.

Bovenstaande bevindingen laten zien dat Black Tigers op strategische en rationele wijze zelfmoordaanslagen uitvoerden in de strijd voor een onafhankelijke Tamil Eelam. Deze terroristen leidden niet aan stemmings- of persoonlijkheidsstoornissen, maar voerden zelfmoordaanslagen met volledig bewustzijn uit. De Sri Lankaanse samenleving in de jaren '60 en '70 van de vorige eeuw werd gevormd door verschillende etnische groeperingen waarvan de Singalezen en de Tamils de twee grootste gemeenschappen vormden. Beide

hebben vanaf het begin van de onafhankelijkheid van Ceylon gestreden voor het behoud en herstel van hun eigen identiteit. Deze botsing van beschavingen vormde de voedingsbomen voor het ontstaan van opstand en protest en de uiteindelijke burgeroorlog die Sri Lanka zo'n drie decennia in zijn greep hield. Gevoed door gevoelens van onderdrukking en wraakgevoelens trachtten de Tamils zich los te weken van de Singalese dominantie in Sri Lanka.

Zoals is gebleken uit bovenstaande bevindingen biedt de multi-causale benadering voor zelfmoordterrorisme pragmatische inzichten. In het gehanteerde model voor zelfmoordterrorisme beschreven in hoofdstuk twee bestaat er een evenredig verband tussen de ontwikkelingen binnen de samenleving, het individu, de organisatie, het groepsproces en de uiteindelijke motivatie voor zelfmoordterrorisme. In het geval van de LTTE vervullen de samenleving, waaronder de politieke en economische structuren, evenals individuele leerervaringen en gekoesterde wrok een belangrijkere rol bij het ontstaan van zelfmoordterreur dan bijvoorbeeld de terroristische organisatie zelf en het groepsproces. Hoewel de terroristische organisatie in mindere mate een rol speelt bij de directe motivatie voor zelfmoordterreur, vormt de organisatie wel de drijvende kracht achter terreuraanslagen en bepalen zij de momenten en modus operandi van aanslagen. Afwezigheid van een terroristische organisatie of charismatisch leider, zoals ook is gebleken na de dood van Prabhakaran kan dus zeker het voor komen van zelfmoordterreur beïnvloeden. Het groepsproces, de interne socialisatie kan hierbij een helpende hand zijn bij het radicaliseringsproces en deze bespoedigen.

Tegen deze achtergrond is het interessant om te onderzoeken in hoeverre het bestaande model voor zelfmoordterrorisme ook van toepassing kan zijn bij andere organisaties. Bijvoorbeeld bij het onderzoek naar religieus gemotiveerd zelfmoordterrorisme. Is dit model toepasbaar op elk conflict? Hoewel hier in dit onderzoek geen ruimte voor bestond, zijn terroristische organisaties als Hamas, PIJ en PKK qua doelstelling en organisatie structuur vergelijkbaar met de LTTE. Zo kan het gehanteerde model in dit onderzoek ook inzichten bieden in de drijfveren van zelfmoordterroristen verbonden aan de bovengenoemde terroristische organisaties. Zijn alle verbindingen tussen samenleving, individu, groepsproces en terroristische organisatie even relevant en noodzakelijk voor het voor komen van zelfmoordterreur bij andere terroristische organisaties? Nader onderzoek kan uitwijzen in hoeverre dit model dus ook toepasbaar is op andere terroristische organisaties en of er eventueel een universeel toepasbaar model opgesteld kan worden.

Daarnaast kan dit model handvatten bieden voor bijvoorbeeld contraterreur operaties. Mede door de toenemende terreurdreiging die de laatste jaren is ontstaan en

waarschijnlijk alleen maar zal toenemen de komende jaren, vormen modellen en multi-causale benaderingen voor extreem geweld zoals in dit onderzoek naar voren zijn gekomen handvatten voor preventieprogramma's. Binnen deze terreurdreiging vormen onder andere teruggekeerde Jihad-strijders een van de grootste bedreigingen voor de nationale en internationale veiligheid. De monitoring van deze Jihad strijders vormt een belangrijk onderdeel van de preventieprogramma's. Feitelijk moet er van elke teruggekomen Jihad strijder (zoals Syriëgangers) worden vastgesteld in hoeverre deze individuen een direct gevaar vormen voor de Nederlandse en Europese veiligheid.

Deze Syriëgangers zijn de afgelopen jaren naar Syrië vertrokken om te strijden tegen het regime van Bashar al-Assad. Garantie voor terugkeer bij familie en vrienden in Europa hadden zij niet. In zekere zin is er bij deze *warlords* ook zeker sprake van opoffering. Parallellen met de Black Tigers in Sri Lanka kunnen er echter absoluut niet worden getrokken. Naast de religieuze (soennitische versus sjiiitische) connotaties verbonden de Jihad, spelen ook andere factoren die bij de Black Tigers wel van toepassing waren, geen rol bij de Europese Jihad strijders. Het meest opvallend zijn de structurele en culturalistische factoren die de Black Tigers motiveerden voor zelfmoordterreur. Waar haat en gekoesterde wrok, economische misstanden en politieke onderdrukking bij de Tamils de boventoon voerden, zijn Syriëgangers niet opgegroeid in Syrië en zijn ze niet direct in contact geweest met een belangrijk spiritueel, charismatisch leider, waardoor zelfmoordterreur vanuit het niets lijkt te ontstaan bij deze terroristen. Op economisch gebied verkeren zij ook niet in een penibele situatie en hebben zij dikwijls gestudeerd. Het is dus ook niet zo dat de Jihad strijd de enige uitweg vormt naar een beter leven voor deze strijders. Dus wat motiveert deze individuen?

Zodoende vormt de analyse gericht op dit soort 21^e-eeuws terreur, waarbij individuen zich zo sterk identificeren met groeperingen elders op de wereld en het noodzakelijk vinden om mee te strijden in conflicten die zich afspelen buiten hun eigen landsgrenzen, een interessant onderzoek. Op welke manier deze terroristen gesocialiseerd en geïnspireerd worden voor de inzet van extreem geweld is niet alleen een interessant, maar ook noodzakelijk vervolgonderzoek. Hiermee kan worden onderzocht in hoeverre deze teruggekeerde Jihadstrijders een bedreiging vormen voor de Europese veiligheid en op welke manier incidenten zoals de aanslag op het Joods museum in Brussel begin Juni 2014 voorkomen, ofwel beperkt kunnen worden.

Literatuurbeschuwing

- Abeyratne, U., 'The Ethnic Problem and Sri Lankan Political Culture', in: G. Frerks en B. Klem, *Dealing with Diversity: Sri Lankan Discourses on Peace and Conflict* (Maharagama 2005) 85-96.
- Balasingham, A.A. *Women Fighters of Liberation Tigers* (Londen 1993).
- Bandura, A., 'Mechanisms of moral disengagement', in: W. Reich, *Origins of Terrorism: Psychologies, Ideologies, Theologies, States of Mind* (Washington 1998) 161-191.
- Baskerville, R.F., 'Hofstede never studied culture', *Accounting, Organizations and Society* 28 (2003) 1-14.
- Bloom, M. *Dying to Kill. The Allure of Suicide Terror* (New York 2005).
- Brubakker, R. & Laitin, D.D., 'Ethnic and Nationalist Violence', *Annual Review of Sociology* 24 (1998) 423-452.
- Crenshaw, M., 'Psychology of Terrorism: An agenda for the 21st Century', *Political Psychology* 21 (2000) 405-420.
- Crenshaw, M., 'The Causes of Terrorism', *Comparative Politics* 13/4 (1981) 379-399.
- Crenshaw, M., 'The Logic of Terrorism: Terrorist Behavior as a Product of Strategic Choice', in: J. Victoroff & A.W. Kruglanski, *Psychology of Terrorism: Classic and Contemporary Insights* (New York 2009) 371-382.
- Della Porta, D. 'Recruitment Processes in Clandestine Political Organizations: Italian Left-Wing Terrorism', in: J. Victoroff & A.W. Kruglanski, *Psychology of Terrorism: Classic and Contemporary Insights* (New York 2009) 307-316.
- De Silva, C.R., 'The elections of 1994 in Sri Lanka: Background and analysis', *Round Table* 84 (1995) 207-118.
- De Silva, K.M. *A History of Sri Lanka* (Londen 1981).
- Drury, J. & Reicher, S., 'Collective action and psychological change: The emergence of new social identities', *British Journal of Social Psychology* 39 (2000) 579-604.
- Durkheim, E. *Suicide* (New York 1997).
- Fearon, J.D. & Laitin, D.D., 'Ethnicity, Insurgency and Civil War', *American Political Science Review* 97 (2003) 75-90.
- Ferrero, M., 'Martyrdom Contracts', *The Journal of Conflict Resolution* 50 (2006) 855-877.
- Fox, J., 'Religious Causes of Discrimination against Ethno-Religious Minorities', *International Studies Quarterly* 44 (2000) 423-450.
- Frerks, G. en Klem, B. *Dealing with Diversity: Sri Lankan Discourses on Peace and Conflict* (Maharagama 2005).

- Frerks, G. en Klem, B. 'Conditioning Peace among Protagonists: A Study into the use of Peace Conditionalities in the Sri Lankan Peace Process', *Netherlands Institute of International Relations 'Clingendael'* (2006) 9.
- Geertz, C., 'Religion as a cultural system', in: C. Geertz, *The interpretation of cultures: selected essays* (New York 1993) 87-125.
- Gellner, E. *Nations and Nationalism* (New York 2006).
- Gunaratna, R., 'Internationalisation of the Tamil conflict and its implications', *Journal of South Asian Studies* 20 (1997) 119-152.
- Gurr, T.R., 'Terrorism in Democracies: Its social and political bases', in: W. Reich, *Origins of Terrorism: Psychologies, Ideologies, Theologies, States of Mind* (Washington 1998) 86-102.
- Gurr, T.R., 'Why Minorities Rebel: A Global Analysis of Communal Mobilization and Conflict since 1945', *International Political Science Review* 14 (1993) 161-201.
- Hafez, M. *Manufacturing Human Bombs: the Making of Palestinian Suicide Bombers* (Washington 2006).
- Hafez, M.M., 'Rationality, Culture, and Structure in the Making of Suicide Bombers: A Preliminary Theoretical Synthesis and Illustrative Case Study', *Studies in Conflict and Terrorism* 29 (2006) 165-185.
- Hastings, A. *The Construction of Nationhood: Ethnicity, Religion and Nationalism* (Cambridge 1997).
- Hoffman, B. *Inside Terrorism* (New York 2006).
- Hoffman, B. & McCormick, G.H., 'Terrorism, Signaling and Suicide Attack', *Studies in Conflict & Terrorism* 27 (2004) 243-281.
- Hofstede, G., 'The Cultural Relativity of Organizational Practices and Theories', *Journal of International Business Studies* 14 (1983) 75-89.
- Horgan, J. *The Psychology of Terrorism* (New York 2005).
- International Crisis Group, 'Sri Lanka: The Failure of the Peace Process', *Crisis Group Asia Report* 124 (2006) 1-35.
- Jackson, B.A., 'Groups, Networks, or Movements: A Command-and-Control-Driven Approach to Classifying Terrorist Organizations and Its Application to Al Qaeda', *Studies in Conflict & Terrorism* 29 (2006) 241-262.
- Kapferer, B. *Legends of People Myths of State: Violence, Intolerance, and Political Culture in Sri Lanka and Australia* (Washington 1988).
- Kapferer, B. 'Remythologizing Discourses: State and Insurrectionary Violence in Sri Lanka, in: D.E. Apter, *The Legitimization of Violence* (New York 1997) 159-188.

- Kapferer, B., 'Ethnic Nationalism and the Discourses of Violence in Sri Lanka', *Journal of Transnational & Crosscultural Studies* 9 (2001) 33-67, 34.
- Kearney, R.N., 'Ethnic Conflict and the Tamil Separist Movement in Sri Lanka', *Asian Survey* 25 (1985) 898-917.
- Kruglanski, A. & Fishman, S., 'Psychological Factors in Terrorism and Counterterrorism: Individual, Group, and Organizational Levels of Analysis', *Social Issues and Policy Review* 3 (2009) 1-44.
- Lester, D., Yang, B. & Lindsay, M., 'Suicide Bombers: Are Psychological Profiles Possible?', *Studies in Conflict & Terrorism* 27 (2004) 283-295.
- McCauley, C.R. & Segal, M.E., 'Social Psychology of Terrorist Groups', in: J. Victoroff & A.W. Kruglanski, *Psychology of Terrorism: Classic and Contemporary Insights* (New York 2009) 331-346.
- Merari, A. Diamant, I. en Bibi, A. ed., 'Personality Characteristics of "Self Martyrs"/"Suicide Bombers" and Organizers of Suicide Attacks', *Terrorism and Political Violence* 22 (2009) 87-101.
- Moghadam, A., 'Palestinian Suicide Terrorism in the Second Intifada: Motivations and Organizational Aspects', in: J. Victoroff & A.W. Kruglanski, *Psychology of Terrorism: Classic and Contemporary Insights* (New York 2009).
- Nagel, J., 'Constructing Ethnicity: Creating and Recreating Ethnic Identity and Culture', *Social Problems* 41 (1994) 152-176.
- Narayan Swamy, M.R. *The Tiger Vanquished: LTTE's Story* (Colombo 2010).
- Narayan Swamy, M.R. *Tigers of Lanka: From Boys to Guerrillas* (Colombo 2008).
- Pape, R.A. *Dying to win: the strategic logic of suicide terrorism* (New York 2005).
- Pape, R.A., 'The strategic Logic of Suicide Terrorism', *The American Political Science Review* 97 (2003) 343-361.
- Pedahzur, A. *Suicide Terrorism* (Cambridge 2007).
- Pedahzur, A., Perliger, A. & Weinberg, L., 'Altruism and Fatalism: The Characteristics of Palestinian Suicide Terrorists' in: J. Victoroff & A.W. Kruglanski, *Psychology of Terrorism: Classic and Contemporary Insights* (New York 2009) 185-194.
- Polletta, F. & Jasper, J.M., 'Collective Identity and Social Movements', *Annual Review of Sociology* 27 (2001) 283-305.
- Post, J.M. *The Mind of the Terrorist: the psychology of terrorism from IRA to Al-Qaeda* (New York, 2007).
- Post, J.M., Sprinzak, E. & Denny, M., 'The Terrorists in their Own Words: Interviews with 35 Incarcerated Middle Eastern Terrorists', in: J. Victoroff & A.W. Kruglanski, *Psychology of Terrorism: Classic and Contemporary Insights* (New York 2009) 109-117.

- Ramasubramanian, R., 'Suicide Terrorism in Sri Lanka', *Institute of Peace and Conflict Studies* (IPCS New Delhi) (2004) 1-23.
- Rapoport, D.C., 'The four waves of rebel terror and September 11', *Anthropoetics* 8 (2002).
- Reich, 'Understanding Terrorist Behavior: The Limits and Opportunities of Psychological Inquiry', in: J. Victoroff & A.W. Kruglanski, *Psychology of Terrorism: Classic and Contemporary Insights* (New York 2009).
- Reicher, S.D., Spears, R. & Postmes, T., 'A Social Identity Model of Deindividuation Phenomena', *European Review of Social Psychology* 6 (1995) 161-198.
- Richardson, L. *What Terrorists Want: understanding the enemy, containing the threat* (New York 2006).
- Rothberg, R.I. *Creating Peace in Sri Lanka: Civil War and Reconciliation* (Washington DC 1999).
- Sageman, M. *Leaderless Jihad: Terror Networks in the Twenty-First Century* (Philadelphia 2008).
- Schmid, A.P., 'Frameworks for Conceptualizing Terrorism' *Terrorism and Political Violence* Vol.16 (2004) 197-221.
- Scott, A., 'Genesis of Suicide Terrorism', *Science* 299 (2003) 1534-1539.
- Sitrapalam, S.K., 'The Tamils of Sri Lanka: The Historical Roots of Tamil Identity', in: G. Frerks en B. Klem, *Dealing with Diversity: Sri Lankan Discourses on Peace and Conflict* (Maharagama 2005) 231-273, 260.
- Smith, A. 'The Ethnic Sources of Nationalism', in: M.E. Brown, *Ethnic Conflict and International Security* (Princeton 1993) 27-41.
- Snow, D.A. & Byrd, S.C., 'Ideology, Framing Processes, and Islamic Terrorist Movements', *Mobilization: An International Quarterly Review* 12 (2000) 119-136.
- Sprinzak, E., 'Rational Fanatics', *Foreign Policy* 120 (2000) 66-73.
- Stokke, K. en Ryntveit, A.K., 'The Struggle for Tamil Eelam in Sri Lanka', *Growth and Change* 31 (2000) 285-304.
- Stokke, K., 'Building the Tamil Eelam State: emerging state institutions and forms of governance in LTTE-controlled areas in Sri Lanka', *Third World Quarterly* 27 (2006) 1021-1040.
- Tambiah, S.J. *Sri Lanka: Ethnic Fratricide and the Dismantling of Democracy* (Chicago 1986).
- Tosini, D., 'A Sociological Understanding of Suicide Attacks', *Theory, Culture and Society* 26 (2009) 67-96.
- Voorde, Van, C. 'Sri Lankan Terrorism: Assessing and Responding to the Threat of the Liberation Tigers of Tamil Eelam (LTTE)', *Police Practice and Research: An International Journal* 6 (2005), 181-199.

Whittaker, D.J. *The Terrorism Reader* (New York 2001).

Wilson, A.J. *Politics in Sri Lanka: 1947-1979* (Londen 1979).

Websites en Niet-gedrukte bronnen

BBC, 'Sri Lanka Profile' (versie 25 september 2013), <http://www.bbc.com/news/world-south-asia-11999611> (7 juni 2014).

Chamberlain, G en Tisdall, S., 'Role of British diplomats in Tamil leaders' failed surrender bid' (versie 22 mei 2009), <http://www.theguardian.com/world/2009/may/22/sri-lanka-tamil-leaders-shot-surrender> (16 juni 2014).

Daae, M., 'My Daughter The Terrorist' (versie 2007), <http://www.youtube.com/watch?v=apU30zDB4N4> (4 juni 2014).

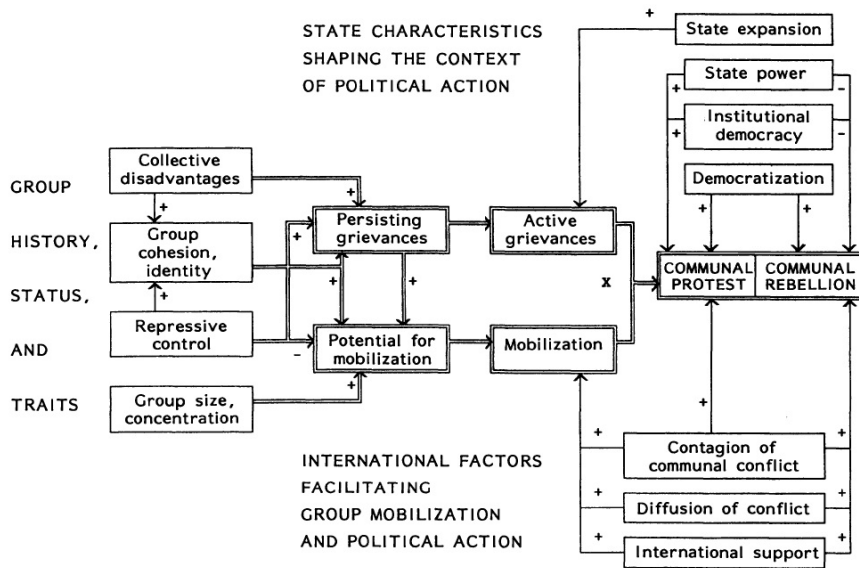
Omroep BOS, 'Sri Lanka, het geschonden paradijs' (versie 11 mei 2014), <http://www.uitzendinggemist.nl/afleveringen/1416338> (29 mei 2014).

Tamilnation, 'Sri Lanka's Laws' (versie 22 mei 1972), <http://tamilnation.co/srilankalaws/72constitution.htm> (4 juni 2014).

Tamilnation, 'Indo Sri Lanka Agreements – Documents' (versie 1987), <http://tamilnation.co/conflictresolution/tamileelam/87peaceaccord.htm> (2 juni 2014).

Appendix

Afbeelding 1: Model mobilisatie voor politieke actie ³²³

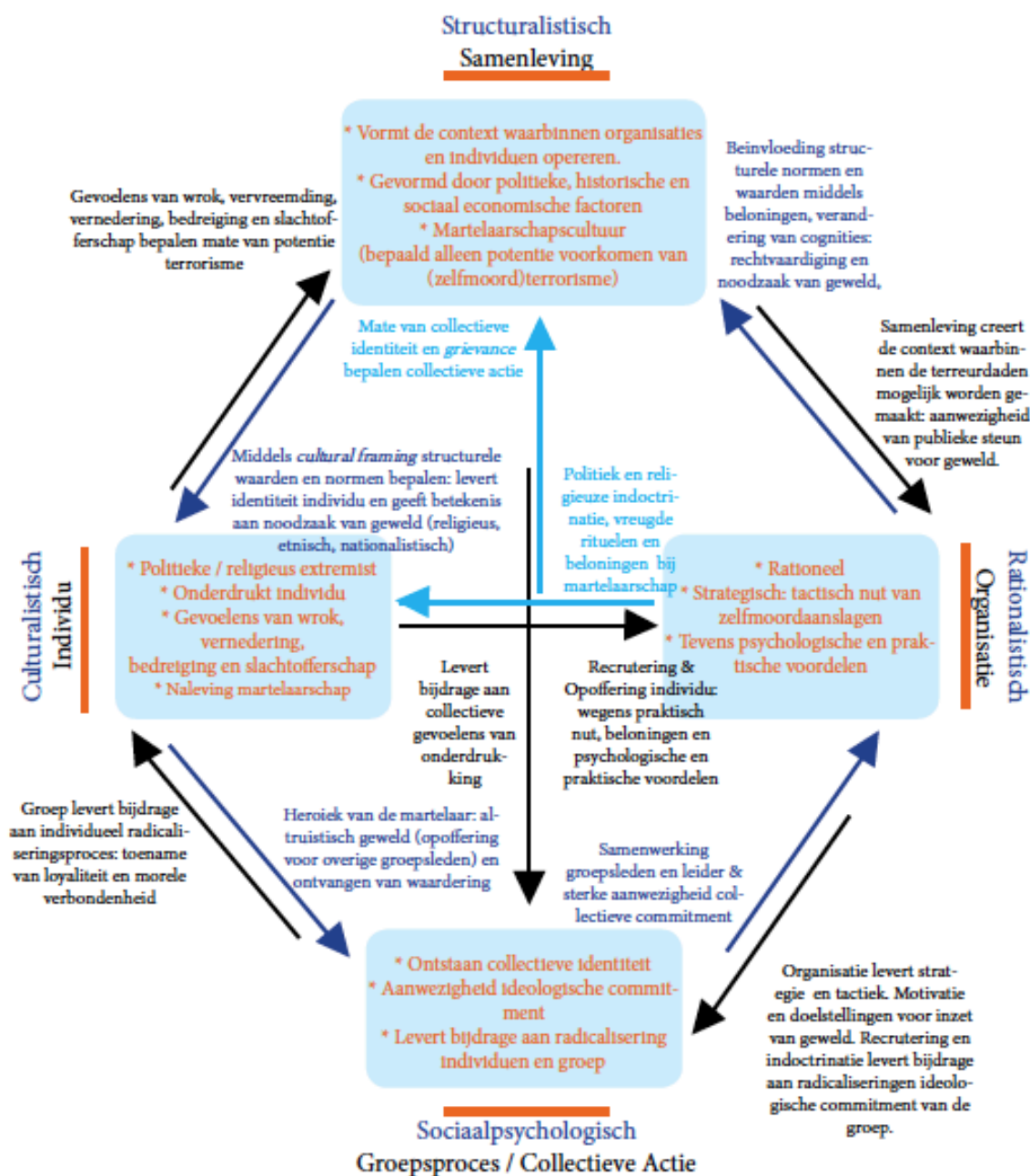
Afbeelding 2: Sri Lanka en de Tamil regio's ³²⁴

³²³ T.A. Gurr, 'Why Minorities Rebel', 167.

³²⁴ Onbekend, 'Sri Lanka at war' (versie 16 augustus 2006), <http://www.economist.com/node/7574789> (4 juni 2014).

Afbeelding 3: Geïntegreerd model zelfmoordterrorisme

Afbeelding 3: Geïntegreerd model zelfmoordaanslagen. Structuralistische, culturalistisch, sociaalpsychologisch en rationalistische benadering.³²⁵

³²⁵ D. Tosini, 'A Sociological Understanding of Suicide Attacks', *Theory, Culture and Society* 26 (2009) 67-96, 90.

Afbeelding 4: Zelfmoordaanlagen uitgevoerd door de LTTE: periode 5 juli 1987 – 7 juli 2004 ³²⁶

Date / Day	Target Zone	Victims	Mode of Operation	Suicide bomber
5 July 1987, Sunday	Nelliyadi Maha Vidyalayam, in Vadamardchchi in the Jaffna peninsula.	40 security persons killed	Truck laden with explosives	Captain Miller
12 July 1990, Thursday	Naval Vessel , Triconamalee	6 security persons killed	Boat laden with explosives	4 Male suicide bombers (Sea Tigers)
23 November 1990, Friday	Manakulam Army camp	3 Army men killed	Car laden with explosives	2 Male suicide bombers
02 March 1991, Saturday	Havelock Road, Election rally in Colombo	Defence Minister Ranjan Wijeratne killed	Car laden with explosives	Male suicide bomber
19 March 1991, Tuesday	Army camp, Silavathurai	5 Army men killed	Truck laden with explosives	—————
05 May 1991, Sunday	Naval vessel in Triconamalee	5 security personnel killed	Boat laden with explosives	2 Male suicide bombers (Sea Tigers)
11 May 1991, Saturday	Kankesanthurai	3 Naval personnel killed	Boat laden with explosives	3 Male suicide bombers (Sea Tigers)
21 June 1991, Friday	Outside the Joint Operations Command Office, Colombo	21 persons killed, 200 people wounded	Truck laden with 70 kg of explosives	Two male suicide bombers
16 November 1992, Monday	Outside the Naval Command office, Colombo	Clancy Fernando, Vice Admiral of Navy and 5 others killed	Motorcycle laden with explosives rammed into his car	Two male suicide bombers
01 May 1993, Saturday	Armour Street Junction, UNP's May Day rally at Central Colombo	Mr.Ranasinghe Premadasa, the Sri Lankan President and 23 others killed	6cm wide and 40 cm long – abdominal belt bomb	Babu, a male suicide bomber
11 November 1993, Thursday	Naval base, Jaffna lagoon	2 Navy boats got damaged	Boat laden with explosives	Sea Tigers
02 August 1994, Tuesday	Palali Air base	Air force helicopter damaged	Body suit	Male suicide bomber
23 October 1994, Sunday	Thotalaga (Grandpass) Junction, Election meeting in Colombo	Gamini Dissanayake, Opposition leader (UNP) and 56 others killed	Abdominal Belt bomb	Male suicide bomber
07 August 1995, Monday	In front of the Western Province CM's office at Independence Square, Colombo	22 persons killed	Hand cart laden with explosives	Male suicide bomber
10 September 1995, Sunday	Kankesanthurai	A Naval vessel damaged	Plastic bomb by Scuba diving	Male suicide bomber (Sea Tigers)
02 October 1995, Monday	Kankesanthurai	A Naval vessel damaged	Plastic bomb by Scuba diving	Male suicide bomber(Sea Tigers)

17 October 1995, Tuesday	Triconamalee	9 Naval personnel killed and a Naval vessel damaged	Plastic bomb by Scuba diving	Male suicide bomber(Sea Tigers)
11 November 1995, Saturday	Opposite Slave Island Railway Station and near the Army headquarters.	23 Army men killed	Abdominal belt bomb	Two women Suicide bombers.
05 December 1995, Tuesday	Police Camp, Batticaloa	23 police killed	Truck laden with explosives	3 Male suicide bombers
31 January 1996, Wednesday	Central Bank at Janadipathi Mawatha, Colombo	91 killed and 1,400 wounded	Truck laden with 124 kg of explosives	3 member suicide squad
01 April 1996, Monday	Vettilaikerni	10 security persons killed	Boat laden with bomb	2 male suicide bombers (Sea Tigers)
03 July 1996, Wednesday	Government Motorcade, Jaffna	37 persons Killed	Abdominal belt bomb	Woman Suicide bomber
25 October 1996, Friday	Triconamalee	12 Naval personnel killed	Boat laden with explosives	2 Male suicide bombers (Sea Tigers)
17 December 1996, Tuesday	Ampara, Police unit	A Deputy Police commander killed.	Motorcycle laden with explosives	Male suicide bomber
15 October 1997, Wednesday	World Trade Centre building, near President's Secretariat	118 killed and 40 wounded	Truck laden with 300-400 kg of explosives	2 Male suicide bombers
19 October 1997, Sunday	Naval gun boat, North Eastern coast	7 Naval personnel killed	Boat laden with explosives	2 Male suicide bombers (Sea Tigers)
28 December 1997, Sunday	South Srilanka	Naval Chief Cecil Tissera wounded	Truck laden with explosives	Male suicide bomber
25 January 1998, Sunday	Sri Dalada Maligawa in Kandy, the temple which houses the Sacred Tooth Relic of the Lord Buddha	11 killed and 25 wounded	Truck laden with 300-400 kg of explosives	Three Male suicide bombers
06 February 1998, Friday	Near the Rio Cinema at Slave Island - Air Force Head quarters, Colombo	8 Air Force men killed	Abdominal belt bomb	Woman Suicide bomber
23 February 1998, Monday	Point Pedro	47 Naval personnel killed	2 Boats laden with explosives	4 Male suicide bombers (Sea Tigers)
14 May 1998, Friday	Jaffna Peninsula	Army Brigadier killed	Abdominal belt bomb	Woman suicide bomber
11 September 1998, Friday	Municipal Council building, Northern Jaffna	Mayor of Jaffna and 17 others killed	Bomb strapped to the bomber's body (Body suit)	Male suicide bomber

18 March 1999, Thursday	Near a police station in Colombo. Target was the head of the police terrorism investigation unit	Chief Inspector Mohammed Nilabdeen and 2 others killed	Bomb strapped to the bomber's body (Body Suit)	Woman Suicide bomber
29 May 1999, Saturday	Batticalao	Tamil Rival leader Mr.M.Ganesha Kumar (EPRLF) killed	Abdominal belt bomb	Woman Suicide bomber
25 July 1999, Sunday	Triconamalee	1 Naval personnel killed	Abdominal belt bomb	Woman Suicide bomber
29 July 1999, Thursday	Kynsly Road - Rosmead Place Junction in Borella, Colombo	Neelan Thiruchelvam, TULF vice president killed	Bomb strapped to the bomber's body (Body suit)	Male suicide bomber
04 August 1999, Wednesday	Town of Vavuniya northern Sri Lanka	Nine police commandos and one civilian killed	Belt bomb. A bicycle was used for the mission.	Male suicide bomber
09 August 1999, Wednesday	Vakarai	Military commander killed	Abdominal belt bomb	Male suicide bomber
02 September 1999, Monday	Vavuniya	K.Manikkadasan, Deputy Leader of PLOTE and 2	Abdominal belt bomb	Male suicide bomber
18 December 1999, Thursday	Election rally Town Hall premises in the heart of Colombo	21 people killed and 110 others wounded. Chandrika Kumaratunga, President, survived the attack but shrapnel wounds the eye	Bomb strapped to the bomber's body (Body suit)	Woman suicide bomber
18 December 1999, Thursday	Presidential Election meeting at Ja-Ela, Colombo	Former Army Major General Lucky Algama and 8 others killed and 70 wounded	Bomb strapped to the bomber's body (Body suit)	Male suicide bomber
05 January 2000, Saturday	In front of the Prime Minister's Office, Flower Road, Colombo	11 persons killed and 24 wounded	Bomb strapped to the bomber's body (Body suit)	Woman suicide bomber
02 March 2000, Thursday	Rajagiriya, opposite to an Ayurveda Hospital	25 persons killed	Weapons & claymore mines	3 member suicide cadre
02 March 2000, Thursday	Inner Harbour Road, Trincomalee	Col.DP De Z Abeyasekera (221 Brigade Commander) and 2 others killed	Belt bomb	Woman suicide bomber
10 March 2000, Friday	Top floor of the Serpentine Flat "C", Wanathamulla	Three policemen and at least 20 others killed	Van laden with explosives	5 Male suicide bombers
05 June 2000, Monday	Sinks gunboat of the Sri Lankan Navy, off Vadamarachchi coast, Jaffna peninsula	34 Naval personnel killed	Boat laden with explosives	2 Male suicide bombers - Sea Tigers

07 June 2000, Wednesday	Golumadama Junction, Ratmalana	C. V. Goonaratne, Industries Development Minister killed	Bomb strapped to the bomber's body (Body suit)	Woman Suicide bomber
14 June 2000, Wednesday	Gemunu Palace Cinema Junction in Wattala	2 Air Force personnel killed	Push Bicycle fitted with an explosive device	Male suicide bomber
25 June 2000, Sunday	Merchant vessel in the high seas off Point Pedro	16 Naval personnel killed	Boat laden with explosives	Sea Tiger squad
16 August 2000, Wednesday	Vavuniya	1 Army person killed	Abdominal belt bomb	Woman suicide bomber
15 September 2000, Friday	Eye Hospital, Deans Road in Colombo	7 persons were killed and 30 wounded	Bomb strapped to the bomber's body (Body suit)	Male suicide bomber
02 October 2000, Monday	Triconamalee	SLMC leader and 22 others killed	Abdominal belt bomb	Woman suicide bomber
19 October 2000, Thursday	Near Town Hall. Just before Sri Lanka's President installed her new cabinet in Colombo	5 people killed and 23 wounded.	Abdominal belt bomb	Male suicide bomber
24 July 2001, Tuesday	International airport in Sri Lanka	12 people killed	Truck laden with explosives	14 Male suicide bombers
29 October 2001, Monday	Chitra Lane, Narahenpita	6 others killed. Sri Lankan Prime Minister Ratnasiri Wickremanayake escapes assassination	_____	Male suicide bomber
30 October 2001, Tuesday	Mt. Silk Pride was attacked at 12 nautical miles north of Point Pedro	7 security personnel killed	Boat laden with explosives	Sea Tiger squad
15 November 2001, Thursday	Batticaloa town	Three soldiers killed (who had formerly been members of PLOTE) and nine others seriously wounded	Abdominal belt bomb	Male suicide bomber
07 July 2004, Wednesday	Kollupitiya police station, Colombo.	Four police officials killed and nine seriously injured	Bomb strapped to the bomber's chest.	Thiagaraja Jeyarani, a Woman suicide bomber

Afbeelding 5: Semigestructureerde vragenlijst interview ex-LTTE leden

1. Introductie Positie in de maatschappij	2. Recruitement Groepsproces	3. Organisatie
Vragen met betrekking tot de sociale status van de geïnterviewde (leeftijd, dorp, vrienden, familie en werk).	Vragen met betrekking tot eerste kennismaking met LTTE en LTTE recruiters.	Vragen met betrekking tot opbouw van de organisatie (hiërarchie).
Vragen met betrekking tot bestaande gevoelens binnen het conflict (haat gevoelens jegens regering).	Vragen over identificering met LTTE ideologie.	Vragen met betrekking tot heroïsering van LTTE leider en kamp leiders.
Vragen met betrekking tot sociaal leven, lid van studentenvereniging, sociale contacten ontstaan vanuit religieuze kringen, familie of vrienden.	Vragen met betrekking tot motivatie voor aanmelding bij de LTTE (ideologisch gemotiveerd, persoonlijke belangen, cultuur).	Vragen over de opinie van (zelfmoord)terreur onder de leden van de LTTE (was dit daadwerkelijk noodzakelijk).
Vragen met betrekking tot politieke participatie van familie en vrienden (wat heeft de geïnterviewde het meest beïnvloed).	Vragen met betrekking tot radicalisering (indoctrinatie, veranderde optiek tijdens trainingen, moment van extrinsieke naar intrinsieke motivatie).	Persoonlijke doelen in lijn met de doelen van de organisatie.
Vragen over gevoelens van onderdrukking, schaamte, besef van aanwezigheid minderheidsgroeperingen.	Aanwezigheid van gevoelens van loyaliteit, solidariteit en altruïstische gevoelens.	Vragen met betrekking tot het terugtrekken van LTTE steun en lidmaatschap. Was hier op enig moment binnen lidmaatschap sprake van.
Vragen met betrekking tot traumatische ervaringen, gebeurtenissen omtrent familie en vrienden die het leven van de geïnterviewde sterk hebben beïnvloed.	Vragen met betrekking tot heroïsering van martelaars en trots van geïnterviewde.	